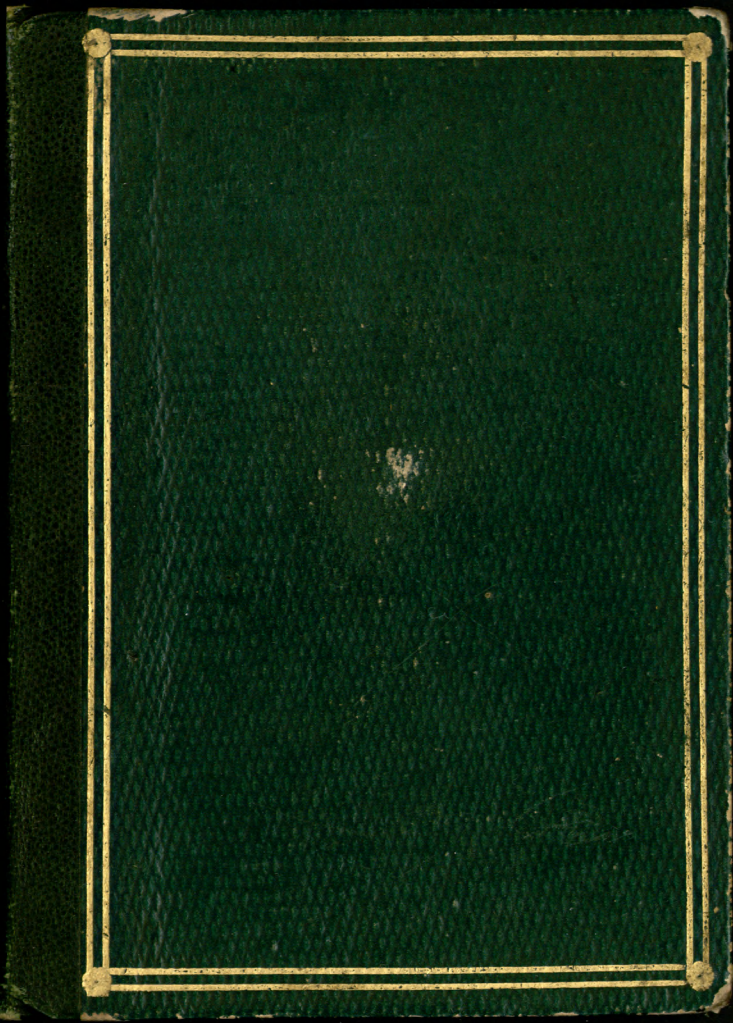
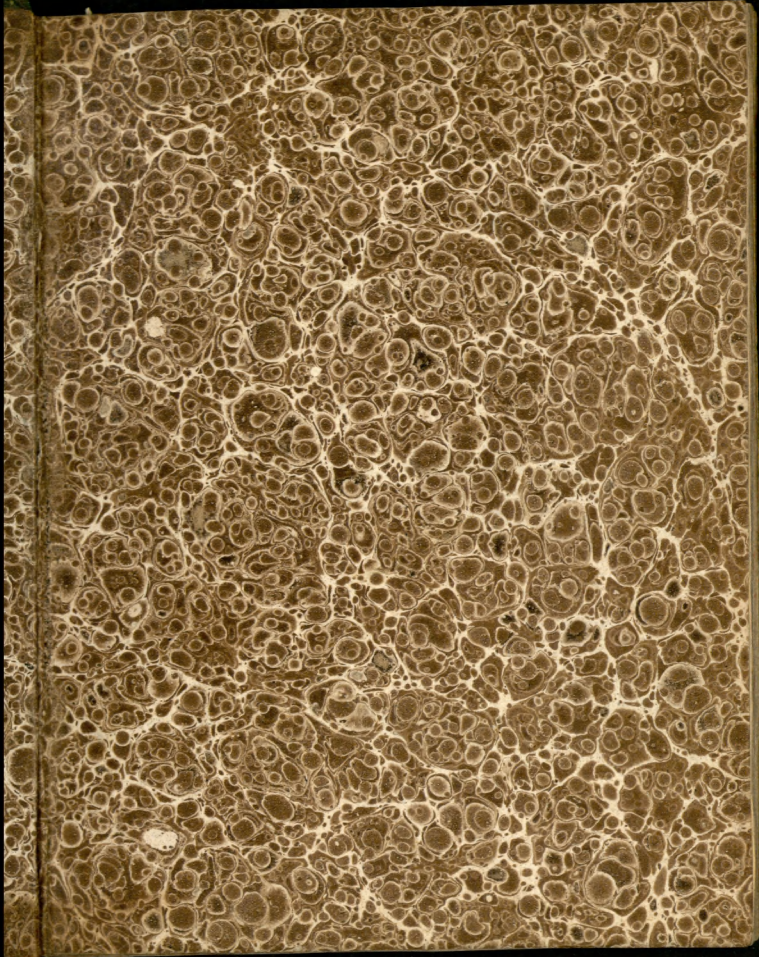

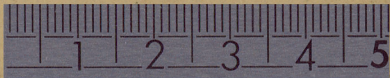

cc
12
St Augustin Lepage

A 112

Petrus -

Petrus H. H. H. H.

Petrus H. H. H. H.

Petrus H. H. H. H.

Petrus H. H. H. H.

**Lectus summularum
magistri petri hispani**

in diebus illis
et in diebus illis

Dyaletica est ars artius scientia
scientiarum ad omnium metho
dorum principia viam habens
Sola enim dyaletica probabiliter
disputat de principis oim aliarū scientiarū
Et ideo in acquisitione oim aliarū scientiarū
dyaletica dicitur esse prior. Dicitur enim dyaletica a
Dya qd ē duo ⁊ logos qd ē sermo vñ lexis qd
est ratio. quasi duorum sermo vel ratio scz op
ponētis ⁊ rñdētis in disputando. Sꝫ quia
disputatio non pōt haberi nisi mediante ser
mone: nec sermo nisi mediante voce: nec vox
nisi mediante sono. Ideo a sono tanq̃ a cō
muniori inchoandū est. Sonus ē qcquid ab
auditu pprie ⁊ per se percipit̃ Dico aut̃ pprie
qz licet hō vel cāpana audiatur: hoc nō ē ni
si per sonū suū. Sonorū alius vox alius non
vox Sonus vox est idē q̃ ip̃a vox. vnde vox
est sonus ab ore aialis platus: naturalibus
instrumētis formatus. Naturalia instrumē
ta quibus vox format̃ sunt nouē. scz guttur
lingua palatū. quattuor dentes et duo labra
vnde versus. Instrumenta nouem sunt: gut
tur lingua palatum. Quattuor et dentes et
a ij

duo labra simul. Sonus non vox est qui generatur ex collisione duorum corporum inaiatorum ut fragor arborum strepidus pedum. Vocum alia significatiua: alia non significatiua. Vox significatiua est illa que auditui nostro aliquid representat: ut homo hominem. Vox non significatiua est illa que auditui nostro nihil representat ut bufo bas. Vocum significatiuarum: alia significat naturaliter: alia ad placitum. Vox significatiua naturaliter est illa que apud omnes idem representat. ut gemitus infirmorum: latratus canum. Vox significatiua ad placitum est illa que ad voluntatem primi instituētis aliquid significat ut homo boem: equus equum. Vocum significatiuarum ad placitum: alia complexa: alia incomplexa. Complexa ut oratio. Incomplexa. ut nomen vel verbum.

Nomen est vox significatiua ad placitum sine orte cuius nulla pars separata aliquid significat finita et recta. Vox in ista diffinitione ponitur loco generis. Significatiua ponitur ad dram vocis non significatiue. Ad placitum ponitur ad dram vocis significantis naturaliter. Sine orte ponitur

tur ad dñam verbi quod significat cū tpe. cu
ius nulla pars separata significat aliqd: po
nitur ad dñam orōnis: cui⁹ pres separate ali
qd significāt. finita ponit ad dñam noīs ī
finitū: qđ nō ē nomē scđz logicū sz nomē infi
nitū vt nō hō nō equus. Recta ponit ad dis
ferentiā noīm obliquoꝝ. vt carbonis 'catbo
ni q nō sunt noīa scđm logicū sed noīa obli
qua vel casus noīm: vnde solus rectus scđm
logicum dicitur esse nomen.

Uerbū est vox significatiua ad pla
citum: cū tpe cui⁹ nulla pars separa
ta aliqd significat finita et recta. Cū
tempore ponitur ad dñam noīs qđ significat
sine tpe. finita ponit ad dñam verbi infiniti
vt nō currit nō laborat: q nō sunt verba scđz
dyaleticū sed verba infinita. Recta ponit ad
dñam verboꝝ obliquoꝝ vt currebam cucur
ri cucurrit currebat: q non sūt verba secundū
dyaleticum sed verba obliqua. Vnde solum
vbū pñtis temporis indicatiui mōi scđz dia
lecticū dī esse verbū. Reliqua vō verba eius
dem modi et alioꝝ modozum dicunt verba
obliqua. Alię vero pticule ponūtur bece adē

rōe qua ponebātur in diffinitione nomis. et
sciendū est q̄ dyalecticus poit t̄m̄ duas ptes
ōronis. s. nomē et verbū. Alias aut̄ appel
lat sic categorumáticas. i. cū alijs significatiuas

O Ratio est vox significatiua ad placi
tum cuius partes separate aliquid
significant. Cuius ptes separate ali
quid significant. hoc totum ponit ad d̄rā
nois et verbi quoz partes separate nihil si
gnificāt. Alie vero p̄ticle ponuntur hec ea
dem rōe qua in diffinitione nois et verbi po
nebantur. Ōronū alia p̄fecta alia imp̄fecta
P̄fecta est illa q̄ p̄fectū sēsuū ḡnat i animo
auditoris. vt hō currit. Imp̄fecta est illa que
imp̄fectū sensum ḡnat i aīo auditoris. vt hō
albus. Ōronum p̄fectarū: alia indicatiua
vt homo currit: alia īpatiua. vt petre fac ignē
alia optatiua. vt vrinā essem bonus clericus
alia cōiunctiua. vt si veneris ad me dabo tibi
equū. alia deprecatiua. vt miserere mei de
us. Harum autem orationum sola indicati
ua dicitur esse propositio:

Propositio est oīo verū vel falsum
significans indicando vt hō currit

Propositionum autem: alia categorica alia
ypothetica. Categorica est illa que habet
subiectum et predicatum et copulam tanquam princi-
pales partes sui ut homo currit. In hac enim pro-
positione homo est subiectum: currit vero predicatum:
et quod coniungit unum cum altero est copula: ut patet
resoluendo homo currit: homo est currens. homo est
subiectum currens predicatum: et illud verbum est co-
pulat unum cum altero. Et dicitur categorica a ca-
tategorizo 3as. quod idem est sicut predico predi-
cas: unde categorica. id est predicativa. Subie-
ctum est illud de quo aliquid dicitur scilicet predicatum
Predicatum est quod dicitur de alio. scilicet de subiecto. pro-
positionum categoricarum: alia universalis
alia particularis: alia indefinita. et alia sin-
gularis. Propositiono universalis est illa in qua
subicitur terminus communis signo universali de-
terminatus: ut omnis homo currit. Terminus communis
est qui est aptus naturaliter predicari de pluribus ut homo
de sorte et de platone. Signa verba sunt bec
omnis nullus quilibet neuter et similia. Pro-
positio particularis est illa in qua subicitur termi-
nus communis signo particulari. determinatus. ut quidam
homo currit. Signa particularia sunt bec quidam

alter aliq̄s et filia Propositio indefinita est
illa in qua subicit terminus cōis siue signo
vt homo currit Propō singularis ē illa in qua
subicitur termin⁹ discret⁹ vel termin⁹ cōis cū
pnomine demonstratio vt sortes currit vel ille
homo currit. Termin⁹ singularis vel discre
tus est q̄ aptus nat⁹ est predicari de vno so
lo. vt sortes de seipso. Itē pponū categori
caz alia est affirmatiua alia negatiua. Affir
matiua est illa in qua predicatū affirmat de
subiecto. vt hō currit. Negatiua est illa i qua
predicatū negat d̄ subiecto. vt hō nō currit

Diuisa propōne tripliciter sciendum
est q̄ triplex ē q̄sitūū per qd̄ q̄rim⁹
de ipa ppositōe. s. que qualis et quā
ta. Que q̄rit de substantia ppositiōnis. ideo
ad questionē factā per que r̄ndendū ē cathe
gorica vel ypothetica. Qualis querit de qua
litate ppositiōis. ideo ad q̄stionem factā p
qualis r̄ndendū est affirmatiua vel negatiua
Quanta querit de quantitate. ideo ad inter
rogationē factā per quāta r̄ndendū ē vllis
vel particularis vel indefinita vel singularis
vñ versus. Que ca. vel ip. q̄lis ne af. v. quan

ta par in sing. Itē ppositionū cathegoricarū
quedā picipant utroq; termino. vt bō est aīal
bō nō est aīal. alie picipāt vno tm vt homo
currit bō disputat. Item ppōnū picipātium
utroq; terio: alie picipāt scdm eundem ordi
nem. vt bō currit bō nō currit: alie vero ordi
ne econuerso. vt bō est aīal: aīal est homo itē
ppōnū utroq; terio picipātium secundum
eundem ordinē. alie sunt contrarie: alie sub
cōtrarie. alie contradictorie: alie subalterne.
cōtrarie sunt vlis affirmatiua et vlis negati
ua eiusdē subiecti et eiusdē predicati: vt oīs
bō currit nullus bō currit Subcontrarie sunt
pticularis affirmatiua et pticularis negatiua
eiusdē subiecti et eiusdē predicati vt qdā bō
currit quidā bō nō currit Contradictorie sunt
vlis affirmatiua et pticularis negatiua: vel
vlis negatiua et pticularis affirmatiua eiusdē
subiecti et eiusdem predicati. vt oīs bō currit
quidā homo nō currit: nullus bō currit qui
dā bō currit. Subalterne sūt vlis affirmatiua
et particularis affirmatiua. vel vniuersalis
negatiua et particularis negatiua eiusdem
subiecti et eiusdem predicati. vt omnis bo

mo currit quidam homo currit. nullus bo
mo currit quidam homo non currit. et bocto
tum patet in futura sequenti.

Propositionū triplex est materia scz
naturalis | contingens et remota
Naturalis est illa in qua predicatuz
est de essentia subiecti vel proprium eius: vt
homo est aīal vel hō est resibilis. Cōtingens
est illa in qua predicatū pōt ad esse vel abeē
subiecto preter subiecti corruptionez vt hō ē
albus homo nō est albus. Remota est illa in
qua predicatū nō pōt conuenire subiecto vt
hō est asinus: Lex siue natura cōtrariarū ta-
lis est: q̄ si vna est vera reliqua est falsa, z nō
econuerso. Possunt em̄ ambe simul esse false
in contingenti materia. vt oīs homo est al-
bus nullus hō est albus. In naturali vero
materia et remota sp̄ vna est vera et reliqua
falsa. vt oīs hō ē aīal nullus hō est aīal. oīs
hō ē asi. nullus hō est asi. Lex siue natura sō
cōtrariarū talis est q̄ si vna est falsa reliqua
est vera et nō ecōtra. Possunt em̄ ambe siml
esse vere in contingenti materia. vt quidam
hō est albus q̄dam hō nō ē albus. vñ lex sub
contrariarū p̄trario mō se h̄z legi cōtrariarū
Lex siue natura cōtradictoriarū talis est q̄ si
vna est vera reliqua est falsa et nō econuerso

In nulla enim materia pnt simul esse vere aut simul false. vt ois bō est aīal quidā bō nō ē aīal. Lex siue natura. subalternarum talis ē qd si vniuersalis est vera particularis erit vera et nō ecōuerso potest em picularis eē vera sua vli exāte falsa. vt ois bō est ālbus s si picular sit falsa vlis ei⁹ erit falsa z n ecōuerso

Item propositionū cathegoricarū vt troq termino participantium ordine econuerso triplex est conuersio. s. simplex per accidēs et per ppositionem. Cōuersio simplex est quando fit de subiecto predicatum et de predicato subiectum manente eadem qualitate et quantitate. et hoc modo ouertitur vlis negatiua in seipam et particularis affirmatiua in seipam vt nul⁹ bō est lapis nullus lapis est homo: quidā homo est aīal qdā aīal est bō. Cōuersio p accidēs ē facere de subiecto pdicatū et de pdicato subiectū manēre eadē qlitate s mutata quantitate et hoc mō cōuertit vlis affirmatiua in picularē affirmatiuā: et vlis negatiua in picularē negatiuā vt ois homo est aīal ergo quoddā aīal ē homo Nullus homo ē lapis

ergo quidā lapis nō est bō. Cōuersio per cō
trapositionē est facere de subiecto predicatū
et de predicato subiectū manente eadē qua
litate et quātitate s; mutatis terminis finit
in terminos infinitos. Et hoc mō conuertit
tur vniuersalis affirmatiua in vniuersalem
affirmatiuā. et pticularis negatiua in seipā
vt omnis bō est aīal ergo oē non animal est
nō homo. Quidā bō nō est lapis ergo qui
dam nō lapis nō est non bō vñ versus Sim
pliciter feci cōuertit eua p acci Asto p contra
sic fit conuersio tota. Asserit a negat e sunt
vniuersaliter ambe Asserit i negat o sunt per
ticulariter ambo Et sciendū est q signum
positū in subiecto propositionis que d; con
uerit d; poni supra totū predicatū: et totū re
duci ad subiectū in cōuertente. Preterea ea
dem est conuersio propositionis pticularis
indefinite et singularis

Sequitur de propositione ypothet
tica. Propositio ypothetica est illa
que habet duas categoricas pro
positiones tanquam principales presisui vt si
bō currit bō mouetur Et d; ypo. betica ab

pos qđ est sub et thesis qđ est positiō quasi
sub positiō siue suppositiua locutio quia vna
pars eius supponitur alteri: Propositionuz
ypoteticarum: alia conditionalis. alia copu-
latiua: alia disiunctiua. Conditionalis est il-
la in qua coniunguntur due cathegorice per
hanc coniunctionem si vt si sortes currit sor-
tes mouetur. Et illa cathegorica cui imme-
diate preponitur illa coniunctio si dicitur añs
reliqua vero consequens. Copulatiua est il-
la in qua coniunguntur due cathegorice p hāc
cōiunctionē: et vt sortes currit et plato dispu-
tat. Disiunctiua est illa in qua coniunguntur
due cathegorice per hāc iunctionē vel: vt sor-
tes currit vel plato disputat. Ad veritatem
conditionalis exigit qđ añs nō possit esse ve-
rum sine psequente. vt si bō ē: aīal ē. vñ oīs
pditionalis vera est necessaria: et oīs falsa ē
impossibilis. Ad falsitatē eius sufficit qđ añs
possit esse veruz consequēte exñte falso. vt si
bō est albū est. Ad veritatē copulatiue exi-
gitur vtrancqđ ptē esse veraz vt bō est aīal: et
deus est. Ad falsitatē eius sufficit alterā p-
tē esse falsam. vt bō est aīal: et equ⁹ est lapis

Ad veritatē diſiunctiue ſufficit alterā partē eē
veram vt bō eſt animal: vel equus eſt lapis
tamē pmititur q̄ vtraque ſit vera: ſ; nō uā p
prie. vt bō eſt aīal vel equus eſt buīlis . Ad
falſitatem eius exigit vtrāque ptez eſſe falſā
vt bō eſt aſinus: vel equus eſt lapis

Sequitur de equipollentijs de qui
bus dant̄ tales regule . Prima eſt
q̄ ſi alicui ſigno vniuerſali p̄ticu
lari preponat̄ negatio eq̄poller ſuo cōtradito
rio . vt iſte equipollēt . Non oīs bō currit et
quidā homo non currit : Secūda regula eſt
q̄ ſi alicui ſigno vniuerſali poſtponatur ne
gatio equipoller ſuo contrario vt iſte due eq̄
pollēt oīs bō non currit null⁹ bō currit . Ter
tia regula eſt q̄ ſi alicui ſigno vli vel p̄ticula
ri preponat̄ et poſtponitur negatio equipol
let ſuo ſubalterno . vt iſte due equipollent nō
omnis bō non currit quidā homo currit vel
non nullus homo non currit quidam homo
non currit et dicte regule in his verſibus con
iunguntur . Unde verſus : Pre contra dic
poſt contra pre poſt que ſubalter . Non om
nis quidam non omnis non quaſi nullus

Non nullus quidā. s. nullus nō valet omīs
Non aliquis nullus: non quidam nō valet
oīs. Non alter venter. neuter nō prestat vterq̃
q̃. Ex istis regulis infertur regula que talis
est si duo signa vniuersalia negatia ponātur
in eadem locutione. ita q̃ vnū sit in subiecto
et reliquū in predicato: primūz eq̃polleret suo
contradictorio vt nihil est ni hil equipolleret
huic quolibet est aliquid. quia per scđam re-
gulam nihil non est quodlibet equipollent
sicut oīs non et nullus. et per primaz regule
non nihil et aliquid equipollent: sicut nō nul-
lus est quidam. et sic due p̃ie sūt eq̃pollētes

Modus est adiacens rei deteria-
tio. et habet fieri per adiectiuū. s.
duplex est adiectiuū. Quoddā est
adiectiuū noīs. vt albus niger et
similia. Aliud ē adiectiuū vbi vt ad ṽbta. scđū
dum em̃ p̃riscianū aduerbiū est vi verbi adie-
ctiuū. Et ideo duplex est modus. vn⁹ noīa-
lis qui fit per adiectiuū noīs. Alius aduer-
bialis qui fit p̃ aduerbiū. vt homo currit ve-
lociter. Item aduerbioꝝ quedam deteriant
verbum gratia cōposuionis. vt ista sex neces

sario contingenter possibiliter imposibiliter
vero et falso Alia determinant verbum gra
rei verbi vt fortiter agit velociter currit: alia
determinant gracia tps vt bodie cras et alia
aduerbia tpalia alia aduerbia determinant
rōne modi vt auerbia optandi ortandi. z sic
sumitur multipliciter modus per aduerbia
Sed omissis omnibus alijs solū nunc de
illis dicendū est qui ppositionē determināt
vt sunt necessario contingenter z c. Cum ei dē
bō necessario sed. et significatur q̄ compositio
sessionis cum boie sit necessaria. Sed cuz dē
bō benecurrit vel velocit̄ significatur q̄ cur
sus hominis sit velox vel bon⁹ et in ista def
minatur rex verbi in p̄ia vero compositio vū
solum illi modi qui ppositionē determinant
faciunt ppōnem modalem ideo de talibus
solummodo hic intendim⁹. Et sumunt quā
doq̄ predicti modi noialiter vt possibile im
possibile ptingēs necessariū verū et falsum
quandoq̄ adverbialiter vt possibiliter im
possibiliter necessario contingenter vō et falso

P

Compositio modalis est illa que
determinat aliquo istoz sex mo

b

dozum possibile impossibile cōtingēs neces
sarium verū et falsū vt sortē currere est possi
bile: et sic de alijs. Et in istis modalib⁹ ver
bum debet subici: modus autē predicari. oēs
autē alie ppositiones que nō determinantur
p illos sex modos dicūtur d̄ inesse. sed adhuc
ille propositiones que modificātur bis mo
dis: vero ⁊ falso ad presens relinquuntur qz
in illis eodem modo sumuntur oppositio et
cōuenientia: sicut in illis de inesse. In illis au
tem de bis quattuor modis possibile impos
sibile contingens et necessarium. alio modo
sumitur oppositio equipollentie vel conue
nientie vt postea patebit. Sciendum autem
q̄ quilibet istorum quattuor modoz quattu
or facit ppositiones modales. ideo cum mo
di sint quattuor quater quattuor erunt pro
positiones et sic erūt sexdecim. verbigra. iste
modus possibile si sumatur sine negatione
facit vnā propositionē modalem. vt sortem
currere est possibile. Si autem sumatur cu
negatione lata ad verbum facit secundaz vt
sortem nō currere est possibile. Si vero cū ne
gatione posita ad modū facit terciaz. vt sor

tem currere nō est possibile. Si cum negatio
ne posita ad verbum 2 ad modū facit aliam
vt sortem nō currere nō est possibile Et hoc
modo secundum vnū qđq; aliorū modorū
sumuntur quattuor ppositiones modales.

H Arum aut pponum modalū equi
pollentie quattuor regulis cogno
scuntur. quarū priā est. cuiuscūq; di
cto affirmato attribuitur possibile eidem at
tribuitur cōtingēs et ab eodē dicto remouet
impossibile et ab ei⁹ dīdictorio opposito re
mouetur necesse vt sortē currere est possibile
sortē curre est ptingens. sortē currere non est
possibile. sortē nō currere non est necesse. se
cūda reglā est cuiuscūq; dicto negato attribui
tur possibile eidē at. tribuitur ptingēs 2 ab eo
dē remouet ipossibile 2 ab ei⁹ dicto dīdicto
rio opposito remouet necesse. vt sortē nō cur
rere ē possibile: sortē nō currere ē ptingēs sor
tez nō currere nō ē impossibile: sortē currere
nō est necesse. tertia reglā ē a quocūq; dicto
affirmato remouet possibile ab eodē dicto re
mouet ptingēs et eidē attribuit impossibile 2
cui⁹ dīdictorio opposito attribuitur necesse.

vt fortē currere nō ēst possibile. fortem curre
re nō ēst contingens. fortē currere ēst impossi
bile fortē nō currere ēst necesse. Quarta regu
la ēst a quocunq; dicto negato remouet pos
sibile ab eodē remouetur ptingens et eidez
atur huius impossibile et eius p'radictorio
opposito attribuitur necesse. vt fortē nō cure
re nō ēst possibile fortē nō currere non ēst cō
tingens fortem non currere ēst impossibile
for em currere ēst necesse. Istarum autē regu
larum exempla disponūtur in quattuor line
is siue ordinibus figure sequentis que pos
sunt per hos versus denotari

Primus amabimus edentulq; secundus.

Tertius ylaice: purpurea reliquis.

Destruit vt totum. sed a confirmat vtrunq;

Destruit e. dictum: destruit i. q; modum.

Omne necessariat impossibile quasi nullus

Possibile quidā qdam non possibile qd nō

Et dictū negat i. q; modū nūlla. sed .v. totū

Et hec patet in figura sequēti. Om̃s autē pro
positiones q̃ sūt in prima linea eq̃pollēt per
primā regulā; et pueritū inter se. que vō in
scōa p' secūda; que in tertia p' tertiā. et q̃ in

quarta p quarta Item eqpollentie vel psequē
tie modalium pnt haberi per hanc reglam. om̃s
ppōes de possibili et impossibili equipollent
verbo similiter se habente et mō dissimiliter
Et oēs de impossibili et necessario equipol
lēt verbo dissimiliter se hñte et mō dissimili
ter s; oēs ppōes de possibili et necessario eq
pollēt verbo et mō dissimiliter se habētibus
Et intelligitur mod⁹ sñr aut dissimiliter se
hñre quātū ad affirmationes et negationem
vt dicatur se hñre sñr cū affirmatur in vtraq;
vel in vtraq; negat. dissimilr aut qñ affirmat
in vna et negatur in alia. et eodez mō intelli
gendū est de verbo sicut dictū est de mō. Et
sciendū ē q in p̃dicta regula nō facim⁹ men
tionē de p̃tingenti eo q p̃tingens p̃uertit cū
possibili. vñ idē est iudiciū de propositionib⁹
vtriusq;. exēpla aut querañ in figura disposi
ta per quattuor ordines qz ista regula gñalis
est ad oēs. Item p̃positionū modalium alie
sunt p̃te: alie subcontrarie. alie p̃dictione: alie
subalterne. vñ quartus ordo et terti⁹ p̃rietur
siue propōes posite in tertia et quarta lineis
Primus ordo et secund⁹ subcōtrariantur. pri

mus ordo et tertius ꝑdicunt et similiter secū
dus ⁊ quartus. sed primus ordo subalterna
tur quarto et similiter scōs tertio. **Uñ vñs:**
Tertius est quarto semp ꝑtrarius ordo:
Sit ibi linea subcontraria prima secunde
Tertius est ꝑio subcōtradictorius ordo.
Pugnat cū quarto cōtradicens secundu:
Prīa subest quarte vice ꝑicularia hñs se.
Hanc ad seriem se lege secunda sequētem
Primus amabimus edentulicꝫ secundus:
Tertius ylaice purpurea reliquus.

Redicabile quādoq; sumitur pro-
prie qñ que cōiter. Et sic dī predica-
bile qđ de pluribus vniuoce predi-
catur vt homo de sorte et de platone et sic
de alijs quādoq; sumitur cōiter et sic dī pre-
dicabile qđ de vno siue solo de pluribus pre-
dicatur vniuoce: vel equiuoce vt homo de
sorte vel de platone: vnde p̄dicabile pprie sū-
ptū et vniuersale idem sunt scđm rem tamen
differunt scđm rōtionē qz vniuersale diffinit
per esse in predicabile vero per dici de est au-
tem predicabile quod aptum natum ē dici
de pluribus. Vniuersale autem qđ aptū na-
tū ē esse ī pluribus. Predicabile aut pprie
sūptū siue vniuersale dī p gen⁹ spēs differē-
ciaz ppriū z accidēs z solū de his hīrēdim⁹

Genus dicitur tripliciter primo modo
dicitur gen⁹ vt est collectio multoz
quodam modo se hñrum adinuicē
et ad vnum principium vt collectio eorum
qui sunt de eadem perentela et descēdūt ab
vno auro. vt romani a romulo scđo mō dicit
gen⁹ p̄cipiū vniuscuiusq; gñatiois vt pat
vel p̄ria mō dī gen⁹ cui supponitur species

et hoc ultio mō sumitur h̄ et diffinit̄ sic. *Be-*
n⁹ ē qđ p̄dicat̄ ō plurib⁹ differētib⁹ spē in eo
qđ quid vt aīal predicatur de homine et de
equo, qui specie differunt

De cognoscendū hoc membrum de
differentib⁹ spē oportet scire quot
modis dī differens vñ tot modis
dī differens quot mōis dī idē. *I*dez aut̄ di
cūt tripliciē. s. idem gñe idē spē idē numero
*E*adem genere sunt q̄cūq; sub eodē gñe p̄
tinentur vt hō et asin⁹ sub aīali eadē spē sūt
quecūq; sub eadē spē p̄tinentur vt sorres et
plato sub hoīe. *I*dē numero dī q̄drupliciē
scz idem in se idē diffinitōe idē p̄prio et idē
accidēte *E*adē noīe sunt quoz res ē vna no
mina vero p̄la vt marc⁹ tuli⁹ eadē diffinitōe
sunt quoz vnū est diffinitio alterius vt aīal
rationale mortale ē diffinitio hoīs. *E*adem
proprio sunt quoz vnū est p̄p̄iū alterius vt
homo et risibile eadē accidēte sunt quorum
vnus ē accidēs alit⁹ vt sorres et albedo que
est ī ipso. *S*imiliter differēs dī tripliciter. s.
genere spē et nūero. *D*ifferētia gñe sunt que
sub diuersis gñibus p̄tinēt, vt hō sub aīali

arbor sub plāta dīa spēs sunt q̄cunq; sub di
uersis speciebus continētur vt homo et ali
nus sub aīali Differētia nūcro sunt q̄ faciūt
diuersum nūex vt sortes et plato. Illud ve
ro dicitur p̄dicari inquit qd̄ conuenienter re
spondet ad interrogatōē factā per quid vt
si queratur quid ē hō conuenienter, responde
animal et ideo aīal predicat in quid de bo
mine. Aliter aut̄ diffinit sic gen⁹. gen⁹ ē cui
supponit spēs. Itē gen⁹ diuidit in gen⁹ ge
neralissimū et gen⁹ subalternū. Gen⁹ genra
lissimū est supra qd̄ nō ē aliud genus super
ueniens vel gen⁹ generalissimū ē qd̄ cum sit
gen⁹ non potest esse spēs Et diuidit ī decē
generalissima que sūt decē p̄dicamenta. scz
substātia quātitas qualitas relatio actō pas
sio situs habit⁹ ⁊ vbi quando. Hec autē de
cē dicunt genera generalissima q̄a nullū ge
nus habet supra se Et licz ens sit supra ipsa
tamē non dicit de ipis vniuersz equiuoce
ideo non est gen⁹ De his aut̄ nichil ad pre
sens dicet sed in predicamētis. Gen⁹ subalf
num ē quod cū sit gen⁹ bene potest esse spēs
vt aīal est genus hominis et equi et est

species corporis animati

Species est quod predicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid. In hac enim diffinitione hoc verbum predicatur dicit aptitudinem et non actum similiter et in alijs bonis predicatur de sorte et platonem et de alijs particularibus hominibus que differentur numero ut prius patuit diffinitionem etiam sic species. Species est que ponitur sub assignato genere et de qua genus in eo quod quid predicatur. Et dividitur in. speciem specialissimam et subalternam. Species specialissima est que cum sit species non potest esse genus ut bonum equus et similia vel est illa sub qua non est interior species sub se. Species subalterna est que cum sit species bene potest esse genus. Unde quicunque sunt inter genus generalissimum et speciem specialissimam possunt esse genera et species ad aliud tamen et ad aliud sumpta. Sunt ei generalia respectu inferiorum. Species vero respectu superiorum sicut patet in arbore: ut hoc autem sit magis planum sumat exemplum in uno quoque predicamento ut substantia est genus primum et sub hoc ponitur corpus et sub corpore ponitur corpus

aiatū. iuo corpore aiato aiati et iuo animali
aiati rationale. et sub rōnali homo. et sub ho
mine sunt indiuidua. vt sortes et plato. In
diuiduū est qđ de vno solo predicatur vt sor
tes de seipso et hec patet ī arbore porpbirij.
Ista tibi plana dat arbor porpbiriana.

Differentia dicitur tripliciter. Eodem modo proprie et magis proprie. Eodem modo dicitur est qua unum differt ab altero separabili accidente. ut sortes sedens differt a platone currente. Propria dicitur est qua unum differt ab altero inseparabili accidente. ut sortes cuius differt a platone a quo illo: dicitur magis propria est qua unum differt ab altero specifica dicitur ut homo per rationale differt ab equo et asino. Et diffinitur sic dicitur est quod predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quale et rationale predicatur de bove et de his que differunt specie. Summus enim rationalis nos et dei ut vult philosophus sibi mortale additum nobis separat nos ab illis. Illud autem dicitur predicari in quale quod pervenit terre respondetur ad interrogationem factam per quale ut cum queritur qualis est homo pervenit rationalis. Et ideo rationale predicatur de bove in quale. aliter sic diffinitur: dicitur est qua abundat species a genere ut homo abundat ab animalibus differentibus rationale mortale. Et sciendum est quod eadem est dicitur divisiua et constitutiva. scilicet divisiua generis et constitutiva speciei. ut rationale dividit animal cum dicitur sibi opposita. Dicimus enim animalium aliud rationale

le aliud irrationale: et iste due differentie cō
stituunt diuersas spēs sub aīali. Quis em̄ dīa
adueniēs gñi cōstituit spēm: et ideo constitu
tuaz vel diuisiua noiatur mortale em̄ additū
super hoc genus aīal constituit spēm. et ideo
dicit boetius q̄ sola spēs diffinitur. Diffinitō
em̄ p̄sistit ex gñe et dīa sed sola species habz
genus et dīas. et omne illud quod habet ge
nus et differentias diffinitur

Propriū dicitur quadrupliciter. vno
modo dī p̄p̄riū qd̄ puenit soli sed
non omni. vt esse grāmaticum. Se
cundo dī p̄p̄riū qd̄ puenit oī sed nō soli. vt
esse bipedē. Tertio mō dī p̄p̄riū qd̄ pue
nit oī et soli s̄ n̄ semp vt canescere in senectu
te. Quarto mō dicitur p̄p̄rium qd̄ puenit oī
et soli et semper. vt risibile inest homini omī
et soli spēi et sp̄: Vō em̄ dī homo risibilis eo
q̄ semp actu rideat s̄ qz aptus natus est ad
ridendū et p̄p̄riū hoc mō sūprū est vnū de
quinqz p̄dicabilibus. Et diffinitur sic ab ari
stotele. p̄p̄riū est quod puenit oī et soli et
sp̄ et cōuersim p̄dicatur de re et nō idicat qd̄
est esse rei vt risibile inest hōi Homo indicat

quid ē eē rei ponit in diffinitione propriū ad
dram diffinitōis que puerum predicat d re
et indicat qd est esse rei: substantio aīata sensi
bilis pueritur cū aīali et iudicat esse ei⁷. qā
oīs diffinitō datur per substantiaalia. Omne ei
superius est de essentia sui inferioris. Diffini
tio em diffinitur sic ab aristotele. Diffinitio ē
oro quid est esse rei significās. propriū au
tem non indicat quid est esse rei:

Accidens est quod adest vel abest p
ter subiecti corruptionem: vel albu
nigrum hec em pnt adeste vel abes
se pter subiecti corruptionē. aliter diffinitur
sic. Accidens est quod nec est gen⁹ nec spēs
nec dīa nec propriū inest autem rei: vel sic.
Accidens est quod contingit ei⁷ esse et
nō in esse. vt albu nigrum ser⁷ his
duabus diffinitionibus vltim
teles q scda melior est q pīa qz ac
cendū pīa oportet scire qd sit genus quo
spēs quid dīa quid propriū. Scda p se fi
nita est ad cognoscendū qd per eā dī Accidē
stū aliud sepab. le aliō īsepabile. sepabile est
illud qd pōt separari a subiecto vt albu nigrū s.

dere et hmoi. Insepabile est qd nō pōt sepa-
ri a subiecto vt nigredo in coruo et albedo in
cino. Nō tñ est cōtra diffinitionē qua dicitur
qd accidēs est qd adest ⁊ abest p̄ter subiecti
corruptionē. qz vt vult porphirius coru⁹ pōt
intelligi albus et et bios nitēs cādoze p̄ter
subiecti corruptionē: Accidētū aliud cōmu-
ne aliud p̄p̄iū. Cōmune vt albū nigrū pro-
p̄iū vt albedo fortis ciuitas platonis

Commune est aut̄ omnib⁹ quinq; p̄-
dicabilibus de plurib⁹ p̄dicari. Diffe-
runt aut̄ genus ⁊ spēs qm̄ genus de
pluribus p̄dicatur q̄ spēs ⁊ q̄ alia p̄dicabilia
et per hoc differt ab alijs. Differentia aut̄ dif-
fert a genere qm̄ genus predicatur in quid
differentia vero in quale. Item dīa differt a
spē eo qd predicatur de pluribus spēs. spēs
vero non. Similiter differentia differt ab ac-
cidente quia accidentia suscipiunt magis et
minus intensionē et remissionem. differen-
tia vero non suscipit magis neq; minus.

Differt autem species a genere quia ge-
nus continet species et nō continetur ab eis

Spē aut differt a dīa quia de pluribus differētijs bene constituitur vna spēs vt iste differētie rōale mortale pūngūtū ad cōstitutionēz hui⁹ spēi homo. Spēs vero nō pūngitur spēi vt gignat aliā spēm Quedā cū particularis equa cui⁹ particulari asino pūmīcet ad nonuli generatōnē sed non equa et asin⁹ in cōi. Spēs aut differt a proprio quia spēs naturaprior est proprio: propriū vero posterius ē spē. Præterea quorum termini et diffinitiones sunt differentes ipsa sunt differentia: species et proprium sunt dīa. Species autem differt ab accidēte quia spēs predicatur ī qd accidens vero ī quale vel quomodo se habz species etiā natura prior est accidēte. Omne em accidens natura posterius est suo subiecto Proprium aut differt ab accidēte. qz propriū de vna sola spē p̄dicatur cuius est propriū accidens vero de plurib⁹ speciebus et accidēs primo in est indiuiduis et p posterius generibus et speciebus: non enim dicit bō aut aīal currit nisi quia sortes vel plato currat propriū autem p̄ io puenit speciei ⁊ per speciem conuenit indiuidui. Item genus differentia

spēs p̄prium equalit̄ p̄ticipantur ab oībus
de quibus predicantur accidens vero nō s̄
suscipit intensionē et remissionem. Item ge
nus dīa species p̄prium vniuoce predican
tur accidēs aut̄ non predicat̄ vniuoce sed de
nominatiue. Predicari aut̄ vniuoce est p̄di
cari secūdam vnū nomē ⁊ rationē vnā secū
dū illd̄ nomē sumptā vt bō scdm vnū no
mē p̄dicat̄ de sorte ⁊ platone vt sortes ē bō
plato est bō et ratio ei⁹ scdm illud nomē est
vna vt animal rōnale mortale Et ob hoc ens
non pōt esse genus q̄ licet scdm vnū nomē
p̄dicet̄ de pluribus nō tñ secūdū vnā rōnē
Ratio enim entis secūdū qd̄ dicitur de sub
stantia: est ens per se secūdū autē quod di
citur de alijs nomē predicamētis est ens in
alio et sic predicat̄ scdm diūsas rōnes et iō
non predicatur vniuoce sed potius equivo
ce aut multiplicat̄. Predicari aut̄ equiuoce ē
predicari vno noīe et rationib⁹ diūsis scdm
illud nomen sumptis vt canis vno nomine
predicatur de cane latrabili sidere celesti et
piscē marino. Hō aut̄ scdm illud nomē ratio
est eadē oībus s̄ alia et alia. Denotatiua di

cuntur quecūq; ab aliquo solo casu sūt disfe
rentia et scđm illud nomē habēt appellatio
nem vt agrāmatica grāmaticus afortitudi
ne fortis Vnde grāmatica et fortis predi
cāt denomiatiue et g accūs denoiatiue dē
Incipit tertius tractatus predicari

Ad cognoscēdum predicamēta que
dem sūt nessario pmittēda siue quo
ruz cognitione nequaq; pōt. haberi
cognito p̄dicamētoꝝ. Eorū ergo que p̄dicā
tur quedē sūt vniuoca quedā equiuoca et q̄
dam denoiatiua. Equiuoca dicūtur quoz
solū non in est cōe et ratio substantie secundū
illud nomen est diuersa vt animal significat
animal viuū et aīal pictū et nomē in eis so
lū est cōe et scđm illud nomē rō substan tie
est diuersa dicimus em̄ de leone picto in pa
riete Ecce terribile aīal et de leone viuō idē
dicimus equiuoce. Et de statib⁹ regū dica
mus. Isti sūt tales reges et de his qui ad
buc regnant dicim⁹. Isti sūt tales reges su
mendo nomē regis equiuoce. Vniuoca di
cuntur quoz nomē est cōe et rō substantie
secundū illud nomē est eadē: vt hoc nomē

animal est cōmne hōi boui et leoni. et simili
ter ratio substātie scdm illud nomē est eadē
vt hō est aīal. bos est aīal et hō est substātia
aiata sensibilis. et bos est substātia aiata se
sibilis ⁊ sic nomē ē cōe eis: ⁊ rō secundū illō
nomē est eadē: nihil enī aliud ē hō secundū
q̄ est aīal q̄ sustātia aiata sensibilis et simili
ter bos Denoiatiua dicūtur quecūq; ab ali
quo solo casu sunt differentia et secundum il
lud nomē habent appellationē. vt a grāma
tica grāmaticis et a fortitudine fortis diffe
runt solo casu. i: sola cadētia que est a parte
rei. et scdm illud nomē habent appellationē
Nomē enī denoiatiuū debet cōicare cū noīe
vniuoco in principio et differūt in fine vt a
grāmatica grāmatic⁹ ab albedine albus

Horum que dicūtur quedā dicuntur
cū p̄pletionē. vt hō currit: quedā si
ne cōplexione vt hō vel currit. Sed
priusq̄ alterū membrum diuisionis huius
subdiuidatur: distinguendi sunt modi essen
di in q̄z necessarij sunt ad sequentem diuio
nem cognoscendā: et ad ea q̄ postea dicent.
prim⁹ igit mod⁹ essendi in: est quando aliqd

dicatur esse in alio sicut pars integralis i suo
toto: vt digitus in manu et paries in domo se-
cundus modus. modus essendi inest sicut
rotū integrale in suis ptribus sūt sūptie: vt do-
mus in pariete recto et fundamēto. Tertius
modus ē sicut spēs in suo gñe vt hō in aīali
vel vnū qđq; inferius in suo supiori. Quar-
tus mod⁹ ē sicut gen⁹ in spē vt aīal in boīe vl
similiter qđlibet supius in suo inferiori: Qui-
tus modus eēndi in. dicitur sicut forma i ma-
teria et iste quint⁹ mod⁹ subdiuidit. qz que-
dam est forma substācialis: vt aīa est forma
substācialis hōis. qđaz ē forma accidentalis
vt albedo hōis. et pīa barū dicit. pprie iesse
sicut forma in materia. vt anima in corpore
alia aut dicitur esse in alio sicut accidēs i sub-
iecto vt albedo in pariete Sext⁹ modus esse-
di in. est sicut aliquid ē i sua cā efficiēte vt re-
gnū in regente. Septim⁹ mod⁹ eēndi in ē sic
aliquid ē in suo fine vt vt⁹ in brūtudie. Octau⁹
mod⁹ eēndi in: dicitur sicut aliquid ē in suo prinēte
vt vinū i vase ⁊ locatū i loco. hos sūt octo mōs
essendi in: distinguit aristoteles q̄rto p̄bicoz
Boeti⁹ aut assignat nouē qz subdiuidit quīq;

tū vrbicū ē. vii. vñ. In sūt ps totū spēs ⁊ ca
lor igni. Rex in regno. res ī fic. locoqꝫ locoꝝ

Horum que sunt quedaz dicuntur de
subiecto in subiecto vero nullo sunt
vt genera spēs substantie et dñe eaz
que oīa dicuntur substantie vniuersales ex
tenso noīe substantia: vt homo aīa rationalis
Dic de subiecto prout hic sumitur est supe
rius dici de inferiori vt animal dicitur dñe hoīe
et bñ de sorte et color de albedine. Eresse in
subiecto sumit scōz qꝫ accidēs est in subiecto
Alia vero neqꝫ de subiecto dicūt neqꝫ in sub
iecto sunt vt indiuidua substantie. Alia di
cuntur de subiecto et sunt in subiecto vt gñā
⁊ spēs alioꝝ nouem predicamētoꝝ dicuntur
de inferioribus. et sunt in subiecto sicut acci
dens in subiecto. vt color dicitur de albedie
vt de inferiori. et est in corpore vt in subiecto
Alia vero in subiecto sunt et de subiecto nul
lo dicūt. vt hec scientia est in aīa vt accūs
in subiecto: s̄ nō dicūt de aliquo inferiori et
iste color est in corpore vt in subiecto et non
dicitur de subiecto. Oīs cñm color in corpo
re est. Quando alterum de altero predicatur

vt de subiecto quecuq; de eo p̄dicat̄ dicūtur
oīa de subiecto dicunt̄: vt sortes est hō homo
est aīal ergo sortes est aīal. Diuersorū generū
et nō subalternatum positorū diuerse sūt spe
cies et dīe. vt aīalis et scīe que sūt diuersa ge
nera. dīe em̄ aīalis sūt rōnale irrationale. di
uiditur em̄ per has dīas vt aīalium aliud ra
tionale aliud irrationale. dīe aut̄ scientie sūt
naturale morale et sermocinale: Diuidit̄ em̄
scīam p̄ has dīas. vt scientiarum alia natura
lis alia moralis. alia sermocinalis.

H Quam que secundum nullam cōple
xiōē dicūtur singulū aut significāt
substantiam aut qualitatez aut quā
titatem. aut ad aliqd aut agere. aut pati. aut
vbi. aut qñ. aut situm esse aut habere. Est em̄
substantia vt exemplariter dicatur vt homo
et equ⁹. quātitas vt bicubitū tercubitū: ad ali
qd vt duplū triplū. Qualitas vt albedoni
gredo. Vbi vt in loco esse. Qñ. vt verifuisse
cras fore. Situs vt iacere sedere. Habere vt
armatum esse calciatuz esse. Agere vt secare
vr̄ere. pati vt secari. His habitis dicendum
est de vno quoq; predicamentorū et primo

De substantia cū sit prior alijs predicamētis

Substantia autem diuiditur per primā et secundam. Prima substantia est que proprie principaliter et maxime substare dicitur. Vel prima substantia est que neque in subiecto est neque de subiecto dicitur ut aliquis homo aliquis equus. Secunde substantie sunt species, in quibus sunt prime substantie et harum specierum genera ut homo et animal. Est enim aliquis homo in homine que est species, et homo in animali quod est genus. Individua substantie decuntur prime substantie, quia primo substant alijs. Genera vero et species eorum dicuntur secunde substantie quia secundo substant, alijs ut aliquis homo dicitur grammaticus et currens et animal et substantia. Item ea que dicuntur de subiecto omnia predicantur nomine et ratione ut homo predicatur de sorte et de platone. Eorum vero que sunt in subiecto in pluribus quidem neque nomen neque ratio predicatur de subiecto, ut habet albedo vel habet albus. In aliquibus autem nomen nihil prohibet predicari de subiecto, rationem vero predicari de subiecto est impossibile ut albus predicatur

de subiecto ratio vō albi nūq̃ de subiecto pre
dicatur Itē scđarū substantiarū spēs est ma
gis substantia q̃ genus qz spēs est p̃p̃i quior
p̃rte substātie q̃ gen⁹ Et etiā qz plibus sub
stat. Quibuscūq; em̃ substat gen⁹ eisdē sub
stat spēs et cū hoc spēs substat ip̃i gñi. Sed
spēs specialissime eq̃liter substāret equaliter
sunt substātie vt hō equus et similia. Vis vi
sis dicendū est de cōtaribus et p̃puctantib⁹
substantie. Cōmune est oī substātie in sub
iecto nō esse qz esse in subiecto competit solū
accidēti. Hoc patet in primis substātijs per
diffinitionē p̃rte substantie. In scđis autē
patet induciōe ⁊ silogismo Inductione sic bo
mo nō est in subiecto equus nō est in subiec
to neq; aīal et sic de singulis ergo nula secū
da substātia est i subiecto Silogismos sicut
ebīl eoz q̃ sunt i subiecto predicat noīe ⁊ ra
tione de subiecto s; oīs secūda substantia p̃
dicatur nomine et ratione de subiecto : ergo
nulla secūda substantia est in subiecto. Hoc
autē non est p̃p̃iū substantie sed etiā differē
tie cōpetit ⁊ hoc intelligitur de differentijs
substantie. Nec est in substantia de p̃rib⁹ sub

stantie que sunt in suo toto et ideo videntur esse
in subiecto quia alius est modus essendi in
ut accidens in subiecto. Et alius sicut pars est in
suo toto ut prius patuit. Item omnibus secundis sub
stantiis et differentiis earum conuenit viuoce pre
dicari de primis hec enim omnia predicantur de pri
mis substantiis nomine et ratione quare viuoce
et predicantur: Item omnis prima substantia signi
ficat hoc aliquid id est indiuiduum et unum nume
ro. Sed secunda substantia videtur significare
hoc aliquid sub appellationis figura: eo quod
est in prima substantia vel etiam de essentia eius
non tamen significat hoc aliquid sed potius quale
quid: siue quid esse non enim illud quod signifi
catur per secundam substantiam est unum numero si
cut illud quod significat per primam substantiam
Item substantie nichil est prius sed hoc non est
proprium substantie quia non conuenit soli
substantie sed etiam quantitati et quibusdam alijs
Item substantia non suscipit magis et minus
Non enim dico quod una substantia non magis
substat quam alia sed dico quod vnaqueque substan
tia secundum esse suum non intendit neque remittit
ut album quandoque est magis album quando

q̄ minus albū. Sortes vero non est magis
homo vno tpe q̄ alio tpe: nec magis homo
q̄ plato. Item proprie proprium est substā
tie cū sit vna et eadē numero scdm sui muta
tionem esse susceptible priorū vt idē bō ali
qñ est albus aliquando niger aliquādo cali
dus aliquando frigidus aliquando prauus
aliquando studiosus. Nec est iustitia de orō
ne qñ licet bece eadē orō sortes sedet aliquan
do est vera aliqñ est falsa. tamen hoc non est
scdm sui mutationem. sed secūdm mutatio
nem rei. vt qz fortes sedet vel currit. et iō no
ta q̄ verū et falsum sūt in rebus vt in subie
cto et sunt in oratione vt in signo. Vnde eq̄
uocatur modus essendi in: cū dicitur verū et
falsū esse in rebus et non in oratione. Simi
liter equocat susceptible. cū dī res ē suscep
tibilis veri et falsi. et oratio est susceptibilis
veri et falsi sicut equiuocatur susceptible cu
z dī vrina ē susceptibilis sanitatis: et aial est su
scetibile sanitatis. Nec em̄ suscipit sanitatem
quia significat eam. Illud vero quia est sub
iectum eius. et ita hoc proprium nō puenit
orationi sed soli substantie.

Quātitatis aliud continuū aliud di-
scretū. Quantitas continua est cui⁹ pres
copulāf ad eundē terminū cōez vt p
res linee copulantē ad pūctū: Est autē discreta
quātitas vt nūer⁹ et oro. vñ due sūt spēs ei⁹
Nō em̄ ē in nūero aliq⁹ termin⁹ cōis ad quē
pres eius copulantē vt in decē quib⁹ et quib⁹
aut tria ⁊ septē ad nullū terminū copulātur
sz sp discretā sūt: ē autē nūer⁹ multitudo ex vñ
tatib⁹ aggregata. Similiter in oratione sūla
be nō copulātur ad aliquē terminū cōem sed
vna quēq⁹ separata est ab alia. Quātitas cō
tinue alia linea alia supficies. alia corp⁹. alia
tēpus. alia loc⁹. vñ quinq⁹ sunt spēs eius q
autē linea sit quātitas continua p⁹ q⁹ pres eius
copulātur ad aliquē terminū cōem puta ad
pūctū. Et pres pficiet ad lineā pres corpo
ris ad supficiē. pres autē tps ad nūc vt pteri
tum et futurū ad pñs. pres autē loci ad eūdez
terminū copulātur ad quē corpis particule bis
visis dicendū est de cōitatib⁹ quātitatis. pri
ma cōmunitas est: quātitati nihil est pñū vt
bicubito tricubito vñ supficiēi nihil est pñū
quia contrarietas primo inest qualitibus

oibus sed quibusdā. quātitas aut nō est qua-
litas. quare sequitur q̄ prietas nō est in quā-
titate. Itēz quātitas nō suscipit magis neq̄
minus. Nō em̄ vna linea est magis linea q̄
alia: nec numerus ternarius est magis nūe-
rus q̄ binarius. et sic de alijs. Itē propriū ē
quātitati scōz eā equale v' ineq̄le dici vt vn⁹
nūer⁹ est equalis vel inequalis alteri nūero
et vnum corpus ē equale vel inequale alteri
et vna linea ē equalis vel inequalis alteri linee

A Aliquid vero talia dicuntur quecun-
q̄ hoc ipm qd sūt alioz dicuntur vel
quōz aliter ad aliud vt duplū dimi-
diū duplū. et dimidiū duplū dimidiū pater fi-
lij pater fili⁹. p̄is fili⁹ et mai⁹ minore mai⁹
z min⁹ maiore min⁹ vel sub habitudine alte-
rius caūs. vt similis simili similis. vicin⁹ vi-
cino vicin⁹. Relatinoz tres sunt spēs: q̄daz
dicunt scōz eq̄parantiā vt quecūq̄ eodē no-
mine dicunt vt similis s̄i similis. et equalis
equali equalis. et vicin⁹ vicino vicinus. alia
scdm suppositionē dicunt vt duplū triplum
q̄ ista supra ponuntur alijs sic dñs seruo sup-
ponit. Alia vero scōz supponē vt seruus do-

mino supponit et filius patris et dimidium du-
plo duplo dimidium. Post hec sequuntur contra-
tes relationis. Prima est quod contrarietas est re-
lationum ut virtus contraria vicio cum utrumque co-
rum sit ad aliquid hoc autem non puenit omni rela-
tioni. duplo ei nihil est primum neque triplo

Item relativa suscipiunt magis et minus ut si-
mile dicitur magis et minus simile et simili-
ter inaequale sed hoc non conuenit omnibus
relatiuis duplum enim non dicitur magis et mi-
nus duplum neque tripulum neque pater. Item relati-
ua dicuntur ad conuertentiam ut pater filij pater
filius patris filius. Item relativa sunt simul
natura simul enim sunt duplum et dimidium pater
et filius. Item relativa posita se ponunt et prepra
se ponunt ut si duplum est dimidium est et contra
et si duplum non est dimidium non est et contra. Item
alia diffinitio relatiuorum talis est. Ad aliquid sunt
quibus hoc ipsum esse est ad aliud quodammodo
se habere. et hec diffinitio est propria relatiuo-
rum. Item proprium est relatiuorum quod si quis dif-
finitate nouerit unum relatiuorum diffinitate noscet
et reliquum: ut si diffinitate nouerit quid sit duplum
diffinitate noscet id cuius est duplum. Necessesse est

enim in utroque orationibus virisq; viri

2 **U**alitas ē scōz quā q̄les eē dicūtur
ut scōz albedinē dicimur albi et secū
dum colorē colorati: et scōz iusticiāz
iusti. qualitatē q̄tuor sūt spēs. p̄ia est hitus z
dispositio. differt aut hitus a dispositio. qz bi
tus p̄mētiōz ē et diuturniōz ut sūt v̄tutes et
scie. Scia em̄ difficillime ē mobil' nisi sorte
grādīs p̄mutatio fiat vel ab egritudine v̄l ab
aliquo h̄mōi circa scientē S̄ilr de v̄tute. Ius
ticia em̄ vel castitas nō cito d̄ facile p̄mutāf
dispositiōes vero dicūtur q̄ de facili p̄mutāf
ut calor frigiditas egritudo sanitas. vñ bñ
p̄nt dici dispositiōes et nō ecōuerso. Illi em̄
qui habitū habent quodā mō sūt dispositi. v̄l
melius vel p̄ci⁹ ad ea q̄ h̄nt dispositiones aut
sūt habitus. vñ habitus p̄t sic diffiniri. ha
bitus est qualitas difficillime mobilis. Se
cunda species qualitatis est naturalis potē
tia vel impotētia aliquid facile faciendi vel
patiendi. ut sanatiu⁹ dicit⁹ qui habet natura
lem potentiam ut n̄hil ab aliquibus accidē
tibus egritudinē inferentib⁹ patiatur z ergo
tati⁹ d̄r qui h̄z naturalē impotentia aliquid

patiendi durū aūt dicitur bñe naturelem po-
tentia resistēdi sectioni et molle naturalem
imporētiam qz cito secat. Cursores et pugil-
latores dicūtñr simul de ista spē nō qz exer-
ceant actus suos s qz bñt naturalē potentia
hoc faciendi. Etia spēs q̄litas est passio ⁊ pas-
sibilis q̄litas vt ille q̄litates q̄ efficiūt in sen-
sibus passionēs vt in gustu dulcedo amari-
tudo et silia et etiā ille qualitates sūt in hac
spē q̄ ab aliquib⁹ passionib⁹ generant vel fa-
cile vel difficile mobilibus et pmanentibus
siue em̄ nigredo ab aliqua passione natura-
li generet siue ab egritudine vel ab estu qua-
litas possibilis dicit⁹ quarta vero spēs quali-
tatis est forma et circa hoc aliquid p̄stans fi-
gura vt dispositio corporis vt triangulatio
q̄drangulatio rotundus curuitas rectitudo

2 Alia vero dicuntur que secūdm
hec denotatiue dicūtñr vel quolibz
aliter ab his vt a grammatica gram-
maticus a iusticia iust⁹ vel quecūqz dicunt⁹
ab aliq̄ q̄litate nō denotatiue eo q̄ nōmē nō
est ipositū ipi q̄litati vt cursor et pugillator.
Et nota qz cursor ⁊ pugillator dicūt⁹ duplici

Uno mō dicuntur cursor et pugillator ab arte
currendi et pugillandi et sic sunt in prima
spē qualitat[is] qz iste artes sunt bīr⁹. Alio mō
dī cursor nō quod bēat artē currēdi: s; qz ha
bet naturalē potētiā ad actū currēdi et pugi
lator nō qz habeat artē pugillādi s; qz h; na
turalē potētiā ad actū pugnādi. Et isto mō
dicuntur qualia ab istis naturalibus potētīs
sed nō denotiatiue eo qd noīa nō sunt imposi
ta istis naturalibus potētīs a quibus dicunt
q̄lia. Et sic cursor et pugillator sūt in scōda spe
cie q̄litaris alia autē dicuntur q̄lia nō denomi
natiue qm̄ nomē ē īpositum q̄litati scōm qd
dī q̄le s; iā non p̄cipat scōm illud nomē vt
studiosus a virtute et sic sūt tres mōi sumē
di quale a qualitate. Est autē p̄rietas ī quali
tate vt albedo p̄trariat nigredini iustitia iusti
cie hoc autē nō ē p̄p̄iū qualitati qz nō cōue
nit oī q̄litati figura em̄ nō h; aliqd p̄nū ne
qz aliqs mediū color vt rubedo albedo. Et
sciēdū qd si vnū p̄riorum fuerit q̄le: reliquū
erit quale vt iusticia ē qualitas ergo iusticia
iustum est quale ergo iustum. Itē q̄litas su
scipit magis et minus. Dī em̄ iust⁹ magis

et minus iustus et albus et grāmaticus: sed hoc non est propriū qualitati quia quadratum non suscipit magis nec minus neq; circulus neq; quadrāgulatio neq; circulatio. Item propriū est qualitati scdm eā simile vel dissimile dici vt albus albo filis dicitur et iustus iusto albo aut nigro dissimilis dicitur

Accio est secūdū quā in id quod subiicit agere dicimur vt secans aliq; dicitur agere in eo quod secat vnde sectio est actio et scdm sectionē agit secans in eo qd secat Et pcutio est accio. Propriū actionis est ex se inferre passionē Recipiūt autem agere et pati prietate. Calefacere em̄ ē cōtrariū ei qd ē frigidū facere et delectari est cōtrariū ei qd est tristani Recipiunt agere et pati magis et min⁹ calefacere em̄ magis et min⁹ dicitur et calefieri dicit mag⁹ vel min⁹ Et similiter delectari et tristani

Passio est effectus illatio q; actionis vt cale fieri inferitur ex calefacere et efficitur Propriū autē passionis est primo inferri ex actione. Item passio non est in agente sed paciente De reliquis vero que

prius dicta sunt modo sufficiant. Que sequi
tur de alijs quattuor predicamentis nō sūt
data a petro hispano

Quando est qđ ex adiacētia tempo-
ris in te temporali derelinquitur vt
hodie esse cras fore. Itē duplex est
quando. s. simplex et compositum sicut du-
plex est tempus. Item tres sūt proprietates
quādo. Prima est qđ quando non suscipit ma-
gis neq; minus. Secunda est quod quādo
nichil est cōtrariū. Tertia est qđ quādo est in
omni illo quod incipit esse in tempore

Vbi est circumscripctio corporis locati
circumscriptione pcedens vt in eccle-
sia esse in foro esse. Et diuiditur vbi
qđ quoddā est vbi simplex et est illud quod
a simplici loco procedit: vt est loc⁹ pūctorū.
Et quoddā est vbi compositū et est illud a
loco composito procedit proprietates vbi sūt
due. Prima est qđ vbi nichil est cōtrariū
Secunda est qđ vbi non suscipit mag⁹ neq;
min⁹ hoc est qđ vbi nō recipit intēsiōnē et re-

Positio est quedā priū missionem
situs et generacōis ordinatō vt sel

sio statio et sic d' alijs. Tres tres sunt proprie-
tates positiōis. Prima est q' positio nō ha-
bet contrariū. Secūda est q' positio nō susci-
pit magis neq' minus. Tertia est propriū
est positioni substantie proxime assistere

Habitus est corporum et eorum que
circa corpus sunt adiacentia vt tuni-
catum esse loricaū esse. Et tres sunt
pprietates ei'. Prima est q' habitus suscipit
magis et minus vt equus est amatioz pedi-
te. secūda est q' habitus non habet p'rium.
Tertia est q' habitus semper est in pluribus
scilicet in habente et in habito.

Dicitur autem alterum alteri oppoi-
quadupliciter. Oppositorum enim
quedam sunt relatiua vt p'r et filius
duplū et dimidiū quedā sunt priuatiue op-
posita vt priuatio et bñ⁹ visus et cecitas, au-
ditus et surditas. Alia sūt p'rie opposita vt al-
bum et nigrū. alia sūt p'dictorio opposita vt
sedere nō sedere. Que aut sunt relatiue oppo-
sita dictum est in capitulo de relatiōe. Contra-
ria sunt q'cūq' sub eodē g'ne posita maxie a
se inuicem distant mutuo se expellunt et eidē
o ij

susceptibili vicissim insunta quo mutuo se ex
pellunt nisi alterū nisi a natura ut albedo in
cigno et nigredo in coruo et ethiopi. Calidi
tas autē nō est in igne ut accūs in subiecto
immo ut sbāle in eo cuius est sbāle sic sūt q̄
dam que cadunt in diffinitōe alicui⁹. nō scōz
p̄ditationē sed potius ut p̄cipiū. ut p̄uā in
diffinitōe lineę. et vnitas in diffinitōe nūeri
Et iste mod⁹ effēdi in p̄uā sub quarto mō
scōm quē vna queq; p̄s diffinitionis est in
suo diffinito et sic ignis nō est subiectū calidi
tatis s; materia ignis est subiectū eius. hec ei
susceptibili et est caliditatis et frigiditatis. vñ
caliditas est in materia ignis ut in subiecto ī
igne vero nō ut in sbō s; ut sbāle in eo cuius
est sbāle p̄uatiue opposita sunt q̄ habent fie
ri circa idem subiectū ordine irregressibili et
tpe determinato a natura. Ordine irregressi
bili dico. qz ab habitu in p̄uatiōem deue
nire possibile est. sed non econuerso. Impos
sibile enim est a p̄uatiōe in habitum re
gressu m fieri ut visus et cecitas habent fieri
circa oculum. A visu autē deuenire in cecitatē
possibile est sed non econuerso.

Prius dicitur quadrupliciter. Primo modo et proprie aliquid dicitur prius altero secundum tempus prout aliquis dicitur senior et antiquior altero sic homo habens triginta annos dicitur prior homine habente viginti annos. Secundo modo aliquid dicitur prius a quo non conuertitur subsistendi consequentia ut vnus est prius duobus. Duobus enim existentibus mox consequens est vnū esse ut si duo sunt vnum est et non econuerso. Tercio modo dicitur prius secundū ordinē quendā ut in disciplinis principia priora sunt conclusionibus et in grammatica sunt littere sunt priores sillabis et in oratione probemū est prius narratione. Quarto modo prius dicitur quod melius est et honorabilius. Consueuerunt enim plurimi homines honorabiliores et magis dilectos apud se dicere priores propter hos quattuor modos iam dictos est vnus alter modus prioris. eorum que conuertuntur secundum essendi consequentiam et alterū est quodāmodo causa alterius et hoc modo aliquid dicitur prius altero natura ut res est causa veritatis ordinis de se facte

ut boiem currere pueritur cū hac oīe bō cur
rit. Et sic boiez currere sit verū bec ē vera bō
currit et ecōuerso. Res autē est cā veritatē oīo
nis de se facte et nō ecōtra. Ab eo enī q̄ res
est vel non est; oīo dī vera vel falsa. ergo bec
res bōiez currere prior est; hac oīe bō currit.

Simul dicitur tribus modis primo
modo dicuntur simul quorum gene
ratio est in eodem: tpe et neutruz est
prius neq; posterius. z bec dicūt simul tpe.
Scdo modo dicuntur simul quecunq; con
uertuntur et neutrum est causa alterius sicut
quelibet relatiua vt duplū et dimidiū. pater
et filius et sic de alijs. Tercio modo dicunt
simul que et qualiter condiuidūt aliquod ge
nus vt homo equus leo et sic de alijs que cō
diuidūt hoc genus aīal. et similiter dīe diui
dentes aliquod gen⁹ dicūtur simul vt rōnale
irrationale et sic de alijs. Isti autē duo vltimi
modi dicuntur simul natura. primus autem
modus dicitur simul tempore.

Quis sex sūt spēs. s; gnatio corruptio
augmētatio: diminutio: alteratio: z
scdō locū mutatio. Sñatio est p̄gres

sio de nō eē ad esse. Corruptio ē pgressio ab
esse ad nō esse. Augmētatio ē pexistētis p
titatis maioramētū. Diminutio est pexistētis
p̄titatis minoramētū. Alteratio ē mutatio
a p̄tia q̄litate in p̄tia q̄litate vel in mediā ut
cū aliqd pmutat ab albedie in nigredinē vel
imēdios colores. mot⁹ scōz locū ē mutatio d
vno loco in alterū. mot⁹ aut scōz locū vīfunt
spēs siue dīe. s. ante retro surūz de orūz dex
trū z sinistrū. ad oēs aut has pres fit motus

H Abere dicitur multis modis. Prio
modo dicitur habere aliquā quali
tatem ut disciplinā aut virtutem.

Secdo modo dī habere quantitatem ut ma
gnitudinē ut bicubitum tricubitū Tercio
modo dicitur habere ea que circa corpus sūt
adiacentia ut vestimētū et tunicam. Aut cir
ca mēbra ut in manu anulum. Et habitus
isto tertio modo sumptus est vnū de decem
predicamentis et diffinitur sic. Habit⁹ ē cor
porū. et eorū que circa corpus sunt adiacen
tia ut est armatio vel caligatio et similiter fi
gantur noīa in alijs secundū adiacentiā illā
bec enim dicuntur habere. illa vero haberi

Quarto mō dicitur habere mēbrū vt manū
aut pedē. Quinto modo diciť habere sicut
continens contentum vt lagena viuum aut
modius grana tritici. Sexto modo dicitur
habere possessionem vt domū aut agrū. Se
ptimo mō dicitur habere vxorē et d̄ hoc mō
dicit aristoteles qđ iste mod⁹ est alienissim⁹
in eo qđ est h̄re propter hoc quod vir habēs
vxorem etiā habetur ab ea vīculū em̄ matri
monij indissolubiliter ligat vtrumq; Et di
cit qđ forte alij modi apparebūt in eo quod
ē h̄re s; qđ p̄sueuerūt dici pene oēs enūati sūt
Incipit quartus tractatus

Propositio est oratio affirmatiua vl'
negatiua alicuius de aliquo vel ali
cuius ab aliquo. Terminus est in qđ
resoluitur propositio vt in subiectū et in pre
dicatum. Dici de omni est quando nichil est
sumere sub subiecto de quo nō dicat̄ p̄dica
tuz vt ois bō currit hic curs⁹ p̄dicať de boie
et nichil est sumere sub boie de quo nō dicat̄
cursus Dici de nullo est quādo nichil est su
mere sub subiecto a quo nō remoueat̄ p̄dica
tū vt null⁹ bō currit hic curs⁹ remouet̄ ab oī

boīne et nichil est sumere sub homīne a quo
non remoueatursurfus

Sillogismus est oꝛo in qua quibusd
positis et concessis necesse est aliud
accidere per ea que posita sunt et cōcessa vt
oē aīal est substantia oīs hō est aīal ergo oīs
hō est substantia s̄ totū est oꝛo inq̄ quibusd
positis. s. duabus p̄missis necesse est alid acci
dere scz cōclusionē. oīs aut sillogisin⁹ pstat
ex trib⁹ terminis et duabz p̄pōitibus quarū
p̄positionū p̄ia vocatur maior scōa minor
Ex tribus aut terminis nō possunt fieri due
propositiones nisi alter illoꝝ terminoꝝ su
matur bis Et tunc ille terminus bis sumpt⁹
aut subijcitur in vna et predicat in alia et sic
est p̄ima figura aut predicat in vtraqz et sic
est secunda figura. aut subicitur vtraqz et sic
est tertia figura Dorum autem terminorum
alter vocat mediū alter maior extremitas al
ter vero minor extremitas Medium est ter
min⁹ bis sumptus ante cōclusionē. Maior
extremitas est termin⁹ sumpt⁹ in maiori p̄
positione cum medio minor extremitas est
termin⁹ sumptus in minor p̄pōe cū medio

A Syllogismū autē exigitur modus et
figura. figura est ordinatio trium ter
minorum secundum subiectionem
et predicationes. Hec autē ordinatio fit tri
bus modis ut dictū est prius: et secundū hoc
tres sunt figure. Prima figura est quando me
dium subicitur in vna propositione et predi
catur in alia ut oēs aīal est substantia: oīs hō
est aīal ergo oīs hō est sbā. Secūda figura est
qñ mediū predicatur in vtra q. ut oīs hō est
animal nullus lapis est aīal: ergo nullus la
pis est hō. Tertia figura est quando mediū
subicitur in vtraq. ut omnis homo ē animal
omnis homo est substantia: ergo quedam
substantia est aīal. Vñ versus. Sub pre pria.
Secunda pre bis. Tertia bis sub. Modus ē
ordinatio duarū ppositionū in debita quali
tate et quantitate. Debita qualitas est q si
vna sit negatiua reliqua erit affirmatiua. De
bita q̄titas est q si vna est particularis reliq̄
erit vniuersalis. vñ tales dantur regule vni
uersales ad q̄libet figurā. Ex puris particu
laribus indefinitis et singularibus nihil seq̄t
vñ oportet alterā pmissā ēē vniuersalē Itē

ex puris negatiuis nihil sequitur. vñ optz al
tera pmissarū esse affirmatiuā. Itē si aliqua
premissarū fuerit particularis conclusio erit pri
cularis et nōlecontra. Itē si aliqua pmissa
rum fuerit negatiua conclusio erit negatiua
Itē mediū nūq̄ d3 poni in conclusione.

X Prima figura nouē habet modos.
Primi quattuor modi concludunt
directe. Reliqui vero quinque conclu
dunt in directe. Directe concludere est maio
rem extremitatem predicari de minori in cō
clusionē Indirecte concludere est minorem
extremitatem predicari de maiore conclusio
ne. Nota duas regulas quarum prima tāū
conuenit prime figure quo ad quattuor pri
mos modos. et secunde quo ad omnes.

Secunda etiā conuenit tantūz prime figure
quo ad eius quattuor primos modos. eter
ne figure quo ad omnes. Prima regula ta
lis est minore existente negatiua nihil sequi
tur. Secunda regula est maiore existente pri
culari nihil sequitur. Barbara. Primus mo
dus pstat ex duabus vniuersalib9 affirmatis
vniuersalē affirmatiuā directe cōcudentibus

vt oē aīal ē substātia oīs bō ē aīal. ergo oīs
bō est sūā. Celaret scōs modus pstat ex ma
iore vniuersali negatiua et minore vniuersa
li affirmatiua vniuersalem negatiuā directe
concludentibus. vt nullū aīal ē lapis omnis
homo est aīal ergo nullus homo est lapis
Darii. Tertius modus constat ex maiore vli
affirmatiua et minore pticulari affirmatiua
particularem affirmatiuā directe concluden
tibus. vt omne animal est substantia. quidā
bō ē aīal. ergo quidā bō est substantia. ferio
Quartus modus pstat ex maiore vniuersali
negatiua et minore particulari affirmatiua
particularem negatiuā directe pcludentibus
vt nullū aīal ē lapis. quidā homo ē animal
ergo quidam homo nō est lapis. Baralip
ton. Quint⁹ mod⁹ constat ex duabus vniuer
salibus affirmatiuis particularem affirma
tiuam indirecte concludentib⁹. vt oē animal
est substantia. oīs bō. est animal: ergo quedā
substātia est homo. Et reductur ap primuz
modū pīe figure per puerionē cōclusionis
per accidēs. Celātes. sext⁹ mod⁹ constat ex
maiore vniuersali negatiua et minore vli af

firmatiua vniuersalem negatiuam indirecte
concludētib⁹. vt nullum aīal est lapis oīs
homo est aīal. ergo nullus lapis est homo.
Et reducitur ad secundū modum prime fi-
gure cōclusionē cōuersa simpliciter. Dabit⁹
Septimus mod⁹ cōstat⁹ ex maiore vniuer-
sali affirmatiua et minore particulari affirmati-
ua particularem affirmatiuā indirecte cōcludē-
tib⁹. vt omne aīal est sbā. quidam hō ē aīal
ergo quedā substantia ē homo: Et reducitur
ad terminū prime figure cōclusionē conuer-
sa simpliciter. fapesmo: Octauus mod⁹ cō-
stat ex maiore vniuersali affirmatiua et mi-
nore vniuersali negatiua particularem nega-
tiuam indirecte cōcludentib⁹. vt omne ani-
mal est sbā: nullus lapis est aīal. ergo quedā
substantia nō est lapis. Et reducitur ad quar-
tū modū p̄ie figure maiore p̄uersa p̄ accēf
et minore simpliciter et per trāsp̄ositionē p̄e-
missarū. f̄risesomorum. Nonus mod⁹ cō-
stat ex maiore particulari affirmatiua et mi-
nore vniuersali negatiua particularem negatiuā
indirecte cōcludentib⁹ vt quoddā animal ē
substantia nullus lapis est aīal ergo quedā

scā nō est lapis. Et reducitur iste modus qñ
iū modū pñe figure maiore z minore cōuer
si simpliciter z p trāspositionē pmissarum.

S Equitur de secunda figura cuius ta
les dantur regule. In secunda figu
ra maiore existente pñiculari nihil se
quitur. Itē in secunda figura ex puris affir
matiuis nihil sequitur: In secūda figura se
perconcluditur negatiue. Secunda figura
quattuor bz modos. Lesare primus modus
pstat ex maiore vniuersali negatiua et mino
re vñ affirmatiua vniuersalez affirmatiuam
directe concludentibus vt nullus lapis ē ai
mal. omnis homo est animal. ergo nullus
homo est lapis. Et reducitur iste modus ad
secundum modum pñe figure maiore cō
uersa simpliciter. Eamestres Secundus mo
dus constat ex maiore vniuersali affirmatiua
et mīore vñ negatiua vniuersalem negatiua
directe concludentibus vt oīs homo est aīal
nullus lapis est animal. ergo nullus lapis ē
homo. et reducitur iste modus ad secunduz
modū pñe figure minore et conclusionē con
uersis simpliciter. et per trāspositionē pñe

missarū . festino . Tertius modus stat ex
maiore vniuersali negatiua et minore parti
culari affirmatiua particularem negatiuam
directe concludētibz vt nullus lapis est ai
mal quidam homo est animal ergo quidaz
homo non est lapis . Et reducitur iste mod⁹
ad quartum modū prime figure maiore cō
uersa simpliciter . Baroco . Quartus modus
constat ex maiore vniuersali affirmatiua et
minore particulari negatiua particulare ne
gatiua directe concludentibus vt ois bō est
animal quidam lapis non est animal ergo q
dam lapis non est homo et reducitur ad pri
mū modū prime figure p impossibile redu
cemur autē p impossibile est ex opposito pclusi
onis cū altera premissarū iſerre oppositū al
teri⁹ premisse . Quātur enīz oppositu pclusio
ois scz ois lapis est bō cū maiore vnius q
ti scz cū ista ois bō est aīal sic arguet . ois bō
est aīal ois lapis est bō g ois lapis est aīal

S Equitur de tertia figura cuius tales
dantur regule . In tertia figura mi
nore existente negatiua nihil sequit
Item i tertia figura cōclusio dz cē particulari

Tertia figura sex h3 modos Darapui Pri-
mus modus cōstat ex vniuersali affirmatiue
maiore et vli affirmatiua minore p̄ticulārē
affirmatiuā concludentibus directe vt om-
nis bō est substantia. oīs bō est aīal ergo qd̄
dam aīal est substantia et reducitur ad terciū
modū prime figure minore cōuersa per acci-
dens. Felaprou: Secundus modus constat
ex vniuersali negatiua maiore et vniuersali
affirmatiua minore p̄ticulārē negatiuā dire-
cte concludentibus vt nullus bō est lapis oīs
bō est aīal ergo quoddā aīal non est lapis
reducitur ad quartū modū p̄rie figure mino-
re conuersa per accidens Disanūs. Tertius
modus cōstat ex p̄ticulari affirmatiua maio-
re et vniuersali affirmatiua minore p̄ticulārē
affirmatiuam directe cōcludentibus vt que-
dam bō est substantia oīs bō est aīal ḡ quo-
dā aīal est substantia Si reducitur ad terciū mo-
dum prime figure maiore et minore conuer-
sis simpliciter et per transpōnem premissarū
Datūsi Quartus modus constat ex vniuer-
sali affirmatiua maiore et particulari affir-
matiua minore p̄ticulārē affirmatiuā directe

concludentibus ut ois homo est substantia quod
dam homo est animal. ergo quoddam animal est substantia et
reducitur iste modus ad tertium modum prefigure
minore peruersa simpliciter. Bocardo quin
tus modus constat ex maiore particulari nega
tiua et minore vbi affirmatiua particularem ne
gatiua directe concludentibus ut quoddam homo non
est lapis ois homo est animal ergo quoddam animal
non est lapis et reducitur ad primum modum prefigure
per impossibile summat et oppositum predicto
rum conclusiois cum altera premissarum et inferet op
positum alteri premissae ut ois animal est lapis ois
homo est animal ergo ois homo est lapis. Hec conclusio fac
ta per impossibile in primo modo prime figure
dicitur maiori conuerrenti scilicet tercie figure
fenson. Sextus modus constat ex ma
iore vniuersali negatiua et minore particula
ri affirmatiua particularem negatiuam di
recte concludentibus ut nullus homo est la
pis quidam homo est animal ergo quoddam
animal non est lapis. Et reducitur ad quartum
modum prefigure minore peruersa simpliciter

S Illogismorum concludentium parti
culari negatiua indirecte tales dant
et

regule. Nullus syllogismus concludens parti-
cularem negatiuā indirecte potest eā concludere
directe. Et concludens directe potest concludere
indirecte. Item prima figura concludit
oia genera propositionum scilicet vniuersalem
particularem affirmatiuā et negatiuā. secunda
figura concludit particularem negatiuam et vni-
uersalem negatiuā. Tertia concludit particularem
affirmatiuā et negatiuā. Versus. Barbara ce-
larent darij ferio baralipson. Celantes dabi-
tis sapiesimo erisefomoz. Eciare camestres
fedino baroco darapti. felapto disamis da-
tisi bocardo ferison. In his quattuor versib⁹
predictis sunt nouādecim dictiones nouen-
decim modis deseruientes: ita q̄ per primā
dictionem intelligitur primus modus pri-
me figure: et per secundam secundus modus etc. vñ
primi duo versus deseruiunt oib⁹ modis
prime figure. Tertius vñ versus p̄ter vltiam
eius dictionem deseruit modis secunde figure
ita q̄ prima dictio deseruit primo modo et se-
cunda secundo modo et sic de alijs. vltia vñ dictio
tertij versus cū alijs dictionib⁹ quarti versus
deseruit modis tertie figure sciendū q̄ per

bas vocales scz a e i et o. intelligunt quatuor
genera ppositionū: ita q per hanc vocalem
a intelligitur vls affirmatiua. et per e. vls ne
gatiua. et p i particularis affirmatiua. et per o.
particularis negatiua. Et in qualz dictioe sunt
tres sillabe et aliud residuū ē supfluū nisi m.
vt postea patebit. et p primā illarū sillabarū
intelligitur maior ppō. et p scōāz mior z per
tertiā pclusio. verbigra. pria dictō. s. barbara
habet tres sillabas in quaz qlibet ponit a. et
per a. terposuū significatur q primus mod⁹
prie figure pstat ex duabus ppōibus vlibus
affirmatiuis vniuersalē affirmatiuā conclu
dentibus. Et ita intelligitur de alijs dictioni
bus scōz vocales ibi positas. Et sciendū q
quatuor dictiones primi vers⁹ incipiūt ab his
consonantibus. B. L. D. et f. et oēs alie dictio
nes sequentes. Et per hoc intelligēduz ē q
oīs que incipiūt p dictionē inchoatāz p B.
debēt reduci ad primū modū prime figure.
Et oēs que incipiūt p dictionē inchoatā pc.
ad scōz. Et p D ad ternū. Et p f. ad quatuū.
Itē vbiqz ponitur s. in illa dictioe signifi
catur q propō intellecta p vocalē immediate
e. ij

precedentē d3 pueri simpliciter Et proposi-
tio intellecta p vocalem immediate precedē-
tem istam litterā p. debet conuerti per accūs
Et vbi cūq; ponitur m. ibi debet fieri transpo-
sicio in pmissis. Est em̄ transpositio in pmissis
facere de maiore minorem et econuerso.
Et vbi cūq; ponitur L. significatur q̄ mod⁹
intellectus per illaz dictionē in qua ponitur
debet reduci per impossibile. Unde versus
Simpliciter verti vult: S: p. vero per acci
N vult transponi. L per impossibile duci.
Seruat maiores: variat q; scda minorem
Tertia maiorem variat seruat q; minorem.

Sed quia aristoteles in prioribus oñ-
dit coniugatōes in quibus non se-
quitur conclusio ex pmissis esse inuti-
les per inuentionē terminoz in quibus nō t3
hmōi cōiugatio. ideo vtilis est inuētio talīū
terminoz vbi cūq; etiā fiat iūtl. iugatio cō-
tra regulas sillogismoz. pri⁹ assignatas Ac-
cipiēdi igr sūt duo termini diuersi. s. due spe-
cies sub vno gñe. dīa vel pprio vel accñteyr
hō asinus aīal: vel duo termini quorūz alter
de altero p̄dicetur siue pueribilibiter siue non

cū extraneo vtriusq; vt hō risibile lapis vel
hō aīal lapis vel accipiēdi sunt duo termini
quoz alter de altero p̄dicet^r siue p̄uertibiliter
siue non cū superiore ad vtrūq; vt hō risibi
le s̄bā v l hō aīal s̄bā. per bāc em̄ regulā dis
iunct uā quicūq; generi applicetur siue s̄bātie
siue quātitati siue alicui alioz: semper inue
niuntur termini p̄ quos inutilis coniugatio d̄
monstrabitur nō tenere. z tales terminos ap
pellat aristoteles in p̄ioribus terminos i q̄
bus nō. et nota q̄ inuenire terminos in qui
bus nō est acceptis trib⁹ terminis facere con
iugationem in qua p̄missee sunt vere et p̄clu
sio falsa manente eadē qualitate et quantita
te p̄positionū: verbiḡra. hic est inutilis con
iugatio nullus hō est asinus nullus lapis ē
hō. ergo nullus lapis est asinus. Et isti sunt
termini in quibus sic. Contra hanc inutilez
coniugationē accipiunt termini in quib⁹ nō
p̄ scōz mēbrū regule. hō risibile asinus. et ar
guitur sic. nullus asinus est hō. nullū risibile
est asinus. ergo nullū risibile est hō. ecce p̄re
missee sunt vere z p̄clusio ē falsa seruata eadē
qualitate et quantitate p̄positionū in vtra

¶ cōiugatōe et vtrobiq; manēte eadē figura
Incipit quintus tractatus

Ratio dicitur multis modis primo modo ratio
idem est quod diffinitio vel descriptio:
ut hicyniuoca dicuntur quorum nomen
est cōe et ratio substantie secundum illud nomen
eadē. Secundo modo est quedā virtus aīe Tercio
modo idē est quod orō ostendens aliquid sicut
sunt p̄pōes vel rationes disputantium alio
modo idem est quod forma materie ut in autel
lo ferrum est materia: dispositio vero indu-
cra i ferro est forma. Alio modo idem ē quod
essentia cōis p̄dicabilis de pluribus ut essē-
tia generis speciei vel differentie. Alio mō-
do idem est quod medium inferens conclusio-
nem et hoc modo sumitur ratio in diffinitōe
argumenti que talis est. Argumentum ē rō
rei dubie faciens fidem id est medium p̄bā
conclusionē Conclusio em̄ debet confirma-
ri per argumētū. Est autē cōclusio argumē-
to vel argumētū probata p̄positio S; anteq̄
p̄betur tunc est dubitabilis et ē questio que-
stio sic diffinitur. Questio ē dubitabil p̄pō
Mediū autē ē qd b; duo extrema: argumē

ratio ē argumētū p orōnē explicatō. i. orō ex
plicās argumētū. differt aut argumētū a me
dio et ab argumētatiōe. qz mediū dicitur eo
q bz duo extrema. Argumētū aut addit su
pra mediū virtutē pbandi cōclusionē. vñ ad
hoc q sit argumētū exigitur q sit mediū et
q habeat vtutē pbādi cōclusionēz Argumē
tatio aut dī totalis orō cōposita ex pmissis
et cōclusionē: et in illa manifestatur virtus
argumēti. Aliquando enī tota orō potest in
ferre vniuersalem affirmatiuā aliquando nō
nisi particularē affirmatiuā. aliquando vltz
negatiuā. aliquādo pīcularē negatiuā. et sic
manifestat tota virtus argumēti cū ondit su
pra quā cōclusionē pōt ipm argumētum et
supra quā n pōt. qd quid sit i argumētatiōe
vt supra patuit Argumētationis qtuor sūt
spēs. s. silogismus. inductio. entbimema. 7 ex
empluz. Diffinitio aut silogismi. dicta est pri
us. Inductio est a singularibus sufficienter
enumeratis ad vniuersale progressio vt sor
tes currit plato currit et sic de alijs. ergo oīs
hō currit. Entbimema est sillogismi imper
fectus. i. oratio in qua non omnibus pmissis

positis inferitur festinata cōclusio vt oē aīal
currit ergo oīs homo currit. In hac eīā ar-
gumētatione includit̃ hec ppositio oīs hō ē
aīal q̃si poneret̃ pfect⁹ esset silogism⁹. Aristo-
teles sic diffinit entbimema. Entbimema ē
ex ycotib⁹ et signis ycos idē est q̃ ppō pba-
bilis. Signū vt hic sumit̃ idē est q̃ demonstra-
tiua seu necessaria ppositio vel p̃babil̃ et hī
inferēdo. Signū vt hic sumit̃ dicit necessita-
tē illatōnis ycos aut̃ dicit p̃babilitatē ipsius
ppositionis in se scōz quā p̃babilitatē ppō
dē eē vera vñ lz ī entbimemate ē tñ vna p̃o
pō iferens et alia illata tñ scōz q̃ iferēs ppō
apparet oīb⁹ esse vera vel plurib⁹ sic dicitur
ycos quia sic iā esset p̃babilis vt quilibet di-
ligit diligentē se scōm aut̃ q̃ ipsa infert p̃clu-
sionē de necessitate sic est signū et sic eadem
ppositio sit est ycos et signū scōm aliud ⁊ ali-
ud. Si q̃s obiciat q̃ entbimema debeat sic
diffiniri. Entbimema est ex ycore et signo
cuz tñ sit vna ppō inferēs q̃ ē ycos et signū
secunduz diuersa. Ad hoc sic dicēdū ē q̃ licz
sit vna ppō inferēs actū tñ bz in se virtutē du-
az ppōnū quia bz in se virtutē ppriā ⁊ illi⁹

que sub intelligitur et sic est vna scōz sbāz et
due scōm virtutē et ideo dicit in plurali nūe
ro ex yconibus et signis et nō ex ycore et si
gno Sciendū q̄ oē ērbimema d̄z reduci ad
sillogismū In enbimemate em̄ sūt tres ter
mini sicut in sillogismo et duo illoz sūt inco
clusiue et sūt maior extremitas et mīor ex
tremitas alius aut nō ponitur in conclusio
ne et est mediū. Illaz at̄ extremitatū altera
sumit̄ bis et altera semel. Et extremitate grā
tū semel sūpta et ex medio fiat vna p̄positiō
scōm exigētiā modi et figure et sic habet sil
logismus verbi grā in hoc enbimemate oē
aīal currit ergo oīs bō currit bō et currit sūt
due extremitates et aīal est mediū sed illa ex
tremitas sc̄z bō sumpta est tm̄ semel ex ip̄a
ḡ et medio fiet vna p̄pō sc̄z oīs bō est aīal z
tunc erit p̄fect⁹ sillogismus sic oē aīal currit
oīs bō est aīal ergo oīs bō currit. Exēpluz
est qn̄ vnū p̄culare p̄batur per aliud p̄pter
aliquod simile reptū in ipsis vi: parisienses
pugnare cōtra rothomagenses malū est ḡtu
ronenses pugnare contra putauēses malū
est quia virobique est pugnare affines con

tra affines. qz aut argumētū p locū pfirmat
ideo danda ē diffinitio loci. put locus hic su
mit. Locus est sedes argumēti vel id ad quo
ad ppositā qstionē pueniēs trahit argumē
tum. qd aut sit qstio dictū ē. et sciendū q p
pō. qstio. pclusio et enūeratōes scōz sbāz id
sūt. differūt aut scōz rōes diuersas em bñt rō
nes siue diffinitioēs vt prius patuit. scōz em
q dubitabilis est: qstio put vō iam proba
ta est p argumentū ē pclusio: put ponit pro
alio in pmissis ē ppō. qz ppō dicitur scōz q
est in premissis ad pbandū pclusionē. Enū
riatio aut est scdm q significat esse vel nō ēē
vt sortes currit sortes nō currit. Vabitatio d
diffinitione loci sequitur diuisio ipsius loci.
Locus aut diuidit in locū maximā et in lo
cum differentiā maxime. Locus maxia idēz
est q ipsa maxima. Maxima est propositio
q nō ē altera prior neq notior. vt oē totum
maius est sua pte. Item de quocunq predi
catur diffinitio et diffinitū. et de quocunq p
dicatus spēs de eodē predicatur genus. Lo
cus dīa maxie ē illud quo vna maxia differt
ad alia. vt iste maxie d quocūq pdicāt spēs

et genus et de quocunq; i dicat diffinitio et
diffinitū differūt per terminos ex quib; com
ponunt vna em̄ pponit ex gñe et sp̄e. Altera
ex diffinitione et diffinito vñ isti termini si
plices dicūtur dñe maxie. Et sciendū q̄ tam
locus maxima q̄ locus dñi maxime dicitur
locus q; vtrūq; cōfert firmitatē et robur ar
gumento vñ p̄portionabiliter sumit hic lo
cus ad locū in rebus naturalib; quia sic ille
seruat res om̄s in esse sic similiter hic locus
cōfirmat argumentū. Item loc⁹ dñi maxie
diuidit per locū intrinsecū extrinsecū et medi
ū. Locus intrinsecus est qñ sumitur argu
mentū ab his que sunt de substantia rei vt in
diffinitione vt si dicat aīal rationale mortu
le currit ergo hō currit. Locus extrinsecus ē
quando sumit argumētū ab his que oīno
sepata sunt a substantia rei vt ab opposit vt
si queratur vtrum sortes est albus ⁊ probeť
sortes non est niger ergo sortes ē albus Lo
cus medius est qñ sumit argumentum ab
his q̄ partim cōueniūt cum terminis i q̄stio
ne positis et prim differunt ab eis sic vniuo
ca ⁊ denotatiua q̄ dicūt p̄iugata vt si q̄rat

utrum iusticia sit bona et pbe ficiuſtū est bo
nū. ergo iusticia est bona. Itē locus intrinse
cus diuiditur p locū a sbāz et p locū a pcomi
tantibz sbām. Locus a sbā ē qñ sumit argu
mentū ab his q sūt d sbā termiōz in questio
ne positoz et ille locus diuidit p locū a diffi
nitiōe a descriptiōe et a nois iterptatiōe. dif
finitio ē oīo indicās qd ē esse rei p cēntialia
Locus a diffinitione est habitudō diffinitio
nis ad diffinitū et cōtinet qtuor argumēta et
quattuor maximas. Primo subiciendo diffi
nitiōē affirmatiue. vt aīal rōnale currit et
go hō currit: Maxima Quicquid predicatur
de diffinitōe et de diffinito. secūdo p dīcādo
diffinitōē affirmatiue. vt sores est animal
rōnale mortale ergo sores est hō: Maxima
De quocūq; p dīcatur diffinitio et diffinitum
Tertio subiciendo diffinitionē negatiue. vt
aīal rōnale mortale nō currit. ergo hō nō cur
rit. Maxima quicquid remouet de diffinitio
ne: etiam remouet de diffinito. Quarto p dī
cādo diffinitōē negatiue vt lapis non ē
aīal rōnale mortale. ergo lapis nō est homo
Maxima A quocūq; remouetur diffinitio et

diffinitū. Locus a diffinito est habitudo ip-
sius ad suā diffinitionē. et continet quattuor
argumenta et quattuor maximas sicut locus
a diffinitione. Primo subiciendo diffinitum
affirmatiue. vt hō currit ergo aīal rationale
mortale currit. Maxima. Quicquid p̄dicatur
de diffinito et etiam de diffinitione. Secun-
do predicando diffinitū affirmatiue vt sortēs
est homo ergo sortēs est aīal rōale mortale
Maxima de quocūq; p̄dicat diffinitū ⁊ dif-
finitio. Tercio subiciendo diffinitum negati-
ue vt hō nō currit. ergo aīal rōnale mortale
non currit. Maxima Quicquid remouetur a
diffinito et etiā a diffinitione. Quarto p̄dicā-
do diffinitū negatiue. vt lapis nō est homo
ergo lapis non est aīal rōnale mortale. maxi-
ma. A quocūq; remouetur diffinitū et etiam
diffinitio. Et sciendū q̄ locus sp̄ debet deno-
minari a termino inferente et nō ab illato vt
qñ diffinitio est inferēs est locus a diffinitōe
qñ vero diffinitū ē inferēs ē loc⁹ a diffinito.

D Descripto est oīo significās esse rei
per accidentalialia. vt aīal risibile ē de-
scripto hominis. vel sic. Descriptio est

oratio constans ex gñe et pprio. vt aial risi-
bile. Locus a descriptione ē bitudo. descrip-
tionis ad descriptū. et pñet qñtuor argumē-
ta et qñtuor maxias sic loc⁹ a diffinitōe rfor-
mantur hic eodē mō argumēta r maxie sicut
ibi nisi qd ibi ponit diffinitio r diffinituz hic
vero descriptio r descriptū Interpretatio ē du-
plex qd nō ē q n̄ puerit cū iterprato suo vt le-
dens pedē ē iterpratio hui⁹ nois lapis. alia
ē que puerit cū iterprato suo vt amator sa-
pientie est iterpratio hui⁹ nois pbs et hoc
mō sumit bec diffinit sic. Interpretatio est ex-
positio vni⁹ nois minus noti p aliud nomē
magis notū. vel p integrā orōnē. loc⁹ a no-
minis iterpratiōe est bitudo iterprationis
ad iterpratū. r pñet tot argumēta r tot ma-
ximas sicut locus a diffinitione. pñio subiciē-
do iterprationē affirmatiue. vt amator sapi-
pientie currit. ergo pbs currit. Maxia quic-
quid pñicat de iterprationē et de iterpra-
to vel fit a pte pñicati. vt sortēs ē amator sa-
pientie ergo ē pbus. Maxima. De quocūq;
pñicat iterpratio et iterpratū negatiue sic
a pte subiecti. vt amator sapientie non currit

ergo pbs nō currit. Maxima. Quicqd remo
uetur ab interpretatiōe et etiā ab interpretato a
pte p̄dicari sic sortes nō ē amator sapie ergo
nō est pbs. maxia. A quocūq; remouet inter
p̄tatio et etiā interpretatū. et eod̄ modo intelli
tur de interpretato sicut de diffinito.

Sequitur de locis a p̄comitātib⁹ sub
stantiā. q̄ sūt qñ sumit̄ argumētum
ab his q̄ p̄sequūtur terminos ī q̄stio
ne positos. Et diuidit̄. qz alius ē loc⁹ a toto.
alius a pte alius a cā: alius ab effectu: alius
a gñatiōe: alius a corruptiōe: alius ab vsib⁹
alius a cōiter accidētib⁹. Loc⁹ a toto diuidit̄
sicut ipsū totū. Est enim quoddam totū vni
uersale. aliud totum integrale: aliud totū in
quāritate: aliud totū in modo. aliud totū in
loco: aliud totum in tēpore. et scdm̄ hoc mul
tiplex est locus, a toto. qz alius est locus a to
to vlt: alius a toto integrali. ⁊ sic de alijs. et
similiter diuidit̄ locus a pte. Totū vlt̄ ut hic
sumit̄ est: qd̄libet sp̄us substantiale sumptum
ad suū inferius. in linea p̄dicamētali ut aīal
ad boīez: ⁊ bō ad sortē. Pars subiectia dicit̄
quodlibet inferius sub toto vniuersali sūpru

Locus a toto vli siue a gñe est bitudo ipsius
totius vli ad suaz partem subiectiuam siue
ad suaz spēs z ē sp̄s destructiu⁹ predicado totū
vt lapis nō est aīal ḡ lapis nō ē homo. **Ma-**
xima A quocūq; remouet gen⁹ siue totum
vniuersale ab eodō remouet spēs siue ps sub
iectiua Locus a spē siue a pte subiectiā est bi
tudo ipsius ad genus siue ad suū totum vni
uersale z est sp̄s p̄strutiuus et tenet duo argu
menta et duas maxias. P̄mo subiciēdo spēs
affirmatiue vt hō currit et aīal currit. **Maxia**
Quicquid p̄dicatur de spē siue pte subiectiā
hoc etiā p̄dicat̄ de gñe siue de toto vli secun
do predicādo spēs affirmatiue vt sortes ē hō
ergo sortes est aīal. **Maxima** de quocūq; p̄
dicatur spēs siue ps subiecta de eodem pte
dicatur genus siue totū vli. Totū integrale
est quod ē compositū ex partibus habētib⁹
quāritatem et ps eius dicitur pars ītegralis
Pars integralis est que cū alijs p̄tib⁹ con
stituit totū. Locus a toto integrali est habi
tudo totius integralis ad suam ptem z est cō
structiuus sēp. vt domus est ergo paries est
Maxima posito toto ītegrali ponit̄ et q̄libz

eius pars. Locus a parte integrali est habitudo
ipsius ad suum totum et est semper destructiuus ut
paries non est ergo domus non est maxima. De
structa parte integrali destruitur et suum totum.
Totum in quantitate est uel sumptum uniuersalius
ut omnis homo nullus homo. Pars in quantitate est quod
libet inferius contentum sub illo toto uel unum
saliter sumptum. Locus a toto in quantitate est habitu
do ipsius ad suam partem et est constructiuus et destru
ctiuus Constructiuus sic omnis homo currit ergo sor
tes currit Maxima. Quicquid predicatur de toto in
quantitate et etiam de qualibet eius parte vel sic si
uniuersalis est vera quelibet eius particularis
erit vera Destructiue sic nullus homo currit ergo
sortes non currit Maxima. Quicquid remo
uetur a toto in quantitate et a qualibet eius parte
vel sic si uerum est falsa quelibet et eius particu
laris erit falsa Locus a partibus in quantitate est
habitudo omnium partium in quantitate simul supra
rum ad suum totum et tenet constructiue et de
structiue. Constructiue sic sortes currit plato
currit et sic de alijs ergo omnis homo currit maxima
Quicquid predicatur de partibus in quantitate
simul sumptis et de suo toto. Destructiue
fi

sic fortes nō currit plato n̄ currit ⁊ sic de alijs
ergo nullus hō currit. maxima: Quicquid remo-
uet a pnb⁹ in quāitate siml^r sūptis: ⁊ ab eius
toto: vel si q̄libz singularis nō ē vā sua vltis
nō erit vera. Totum in modo est vlt^r sūptus
sine determinatione. vt hō. Pars in modo ē
vlt^r sumptū cū determinatione nō diminūē
te. vt hō est albus. Et eod^m mō sumitur argu-
mentū in hoc loco sicut in loco a gñe ad spe-
ciem: Totū in loco est dictio p̄bendēs oēs
locū adverbialiter. vt vbiqz nusq̄. Pars in
loco est dictio comprehendens aliquē locū
adverbialiter. vt hic ibi. Locus a toto in lo-
co est habitudo ipsius ad suam ptem. et tenz
constructiue et destructiue. Constructiue sic d^r
us est vbiqz ergo deus est hic. maxima. Qui-
cunqz cōpetit totū in loco: et quilibet ei⁹ ps.
Destructiue sic Cēsar est nusq̄ ergo nō ē hic
maxima. Quicquid remouet a toto in loco ⁊
a qualibet eius pte. Locus a parte in loco est
habitudo ipsius ad suum totum. et est semp
destructiuus. vt cēsar non est hic. ergo non ē
vbiqz. Maxima. Quicunqz non cōpetit pars
in loco nec eius totum. Totum in tempore

est dictio comprehendens omne tempus ad
uerbialiter vt semper nunq̃ Pars in tēpore
est dictio comprehendens aliquod tempus
aduerbialiter vt nunc heri cras. exempla aut̃
sumatur hic sicut a toto in loco

Causa est ad cuius esse sequitur aliud
secundū naturā. Et diuiditur i cau
sam materialē formalē efficientem
et finalem. Causa efficiens est a qua primo
fit mod⁹ ad hoc q̃ fiat aliquid vt domifica
tor est prius mouēs et operās vt fiat dom⁹
et faber vt fiat cultellus. Locus a causa effici
ente est habitudo ipsius cause efficien[ti] ad
suū effectum et est constructiuus et destructi
uus. Constructiue tenet sic domificator ē bo
nus ergo domus est bona Maxima Si cau
sa efficiens est bona ipm quod fit bonū est.
Destructiue sic domificator nō est bon⁹ q̃ do
mus nō est bona. Maxima. Cuius cau
sa efficiens nō est bona ipsum quod fit non
est bonū. Et ecōuerso tenet locus ab effecu
ad causam efficientem. Materia est ex qua
cum aliquo aliquid fit et est duplex: quedā
enim est permanens: z quedam est transiēs
f ij

permanens vt in cultello ferrū: Trāsiens vt
in pane farina et aqua. Et diffinitur etiaꝫ sic
materia. materia est que tñ est in potentia.
Locus a causa materiali est habitudo ipsius
ad suū effectū. et ē p̄structiuus et destructiu⁹
Constructiuus sic ferrū est ergo arma ferrea
p̄t ēē. Maxima. posita causa materiali pos
sibile est ei⁹ effectus poni. Destructiue sic. fer
rū non est ergo arma ferrea non possunt esse
Maxima remota causa materiali permanē
te tñ remouet et eius effect⁹. Locus a effectu
cause materialis tenet p̄structiue sic. arma fer
rea sunt ergo ferrū est: Maxima. Posito effe
ctu cause materialis p̄manents ponitureius
causa. Locus ab effectu cause materialis trā
seuntis tenet constructiue. vt vitrū vel panis
est ergo felix vel farina fuit. materia em̄ trāsi
ens non manet s̄ transfertur in aliam mate
riam. Maxia. Posito effectu materie transe
untis necesse est ip̄am materiā p̄fuisse: for
ma est que dat esse rei et conseruat eā in esse
Locus a causa formali est bitudo ipsius cāe
formalis ad suū effectū et tenet constructi
ue et destructiue. Cōstructiue sic. Albedo ē. er

go albū est. Maxima. Posita causa formali
ponitur et eius effectus. Destructiue sic albe
do non est ergo albū non est. Maxima. Re
mota cā formali remouet et eius effect⁹ ecō
tra vero est de effectu cause formalis. Finis
est gratia cuius aliquid sit. locus a causa fi
nali est habitudo ipsius ad suū effectū: et est
constructiuus et destructiu⁹. constructiu⁹ sic
beatitudo ē bona ergo v̄tus est bona. Maxi
ma. Cui⁹ finis bon⁹ est ipm q̄ bonum ē. De
structiue sic. pena nō ē bona q̄ peccatum nō
est bonum. Maxima. Cuius causa est mala
ipm q̄ malum est. Econuerso aut est de lo
co ab effectu cause finalis.

Q Generatio est progressio a nō esse ad
esse. Locus a generatione est habi
tudo ipsius generationis ad suū ge
neratum. Et est constructiuus et destructiu⁹
Constructiue tenet sic. generatō domus ē bo
na. ergo domus est bona. Maxima. Cui⁹ ge
neratio est bona ipsum quo q̄ bonum est
Destructiue sic. generatio latronū ē mala er
go latro est malus. Maxima. Cuius genera
tio mala est: ipm q̄ generatū malū est: econ

uerso autem est de loco a generato. Corruptio est progressio ab esse ad non esse. Locus a corruptione est bitudo corruptionis ad corruptum. Et est constructiuus et destructiuus. constructiue sic. corruptio antichristi est bona ergo antichristus est malus maxima. Cuius corruptio bona est ipsum corruptum malum est. Destructiue sic. corruptio domus est mala ergo domus est bona. maxima. Cuius corruptio mala est ipsum quoque bonum est. Et econuerso est de loco a corrupto. Usus ut hic sumitur est operatio rei siue exercitum ipsius ut equitate est operatio equi et secare securis. locus ab visibus est habitu ad ipsius operatiois ad id cuius est operatio siue usus. et est constructiuus et destructiuus. Constructiuus sic. equitare est bonum ergo equus est bonus. maxima. Cuius usus bonus est ipsum quod bonum est Destructiuus sic. occidere hominem malum est. ergo occisor est malus. maxima. Cuius usus malus est: ipsum quoque visitatum malum est. Contra est de loco ab usitato. Communiter accidentia sunt duplicia. Quaedam enim sunt qualescumque se consequuntur et aliquando non: ut comitus et adulter: et ab his non sumit

locus dyaleticus: & sophisticus. Alia sunt quo-
rum vnum sepe sequitur ad aliud. vt penitere
sequitur ad deliquisse. et ab his sumitur locus
dyaleticus. et tenet constructive et destructive
Constructive sic iste penitet: ergo deliquit. ma-
xima. Si contra accidentium posterius inest et
primum infuit. Destructive sic Iste non deliquit
ergo non penitet. maxima. Si contra accidentium
prius non inest et posterius non inest.

S Equitur de locis extrinsecis. Quid
autem sit locus extrinsecus dictum est pri-
us. Locorum autem extrinsecorum alius est
ab oppositis alius a maiori. alius a minori. ali-
us a simili alius a proportionem. alius a transump-
tione alius ab auctoritate. Item oppositorum quatuor
sunt species. scilicet relatio. prietas. priuatio et con-
tradictio. Relatiue opposita sunt quorum alteru-
rum sine altero non potest esse. Locus a relatiuis
est bitudo vnius relatiuorum ad aliud. et est constru-
ctiuus et destructiuus. Constructiuus sic. pater
est. ergo filius est. et filius est ergo pater est ma-
xima. Posito vno relatiuorum necessario ponit-
ur et reliquum. Destructive sic. Pater non est
ergo filius non est. et econuerso. Maxima.

Remoto vno relatiuorū remouet et reliquū
Locus vero a relatiue oppositis tenet solum
destructiue: sic sortes est pater platonis. ergo
nō est fili⁹ eius. Contrarietas est contrariorū
oppositio vt albi et nigri. Contrariorum que
dam sunt mediata vt albū et nigrum inter
que sunt mediū colores. Quedā vero imedia
ta vt sanū et egrū circa aīal. Locus a contra
rijs est habitudo vni⁹ cōtrariorū ad reliquū
et tenet constructiue ⁊ destructiue. Cōstructiue
sic. hoc aīal est sanū. ergo nō est egrū. Maxia
Posito vno p̄riorū remouetur et reliquum.
Destructiue tenet tm̄ icōtrarijs immediatis
cū cōstantia subiecti. vt hoc aīal non ē sanus
ergo est egrū. maxima remoto vno contrari
orū ponitur reliquū subiecto manente que
aut sunt priuatiue opposita dictum est prius
Locus a priuatiue oppositis est hūdo pri
uationis ad habitū: vel habit⁹ ad priuatio
nem. et tenet constructiue: vt iste est vidēs
ergo nō est cecus: vel est cecus: ergo non est vi
dens maxima. Posito vno priuatiue oppo
sitorum circa aliquod subiectū: et ab eodem
remouet reliquū Destructiue nō tenet nisi cū

constantia subiecti z cū tpe determinato a natura. *Saculus* em̄ nō dicitur vidēs neq; cec⁹ ante nonū diem. Et pur nō dicit̄ edentulus ante tps determinatum a natura. Contradictio est oppositio quā scd̄ se nō est dare medium. Locus a contradictione oppositis est bitudo vnus p̄dictione oppositorum ad reliquū vt sortē sedere est verū: ergo sortem nō sedere est falsū. maxima. Si vnū p̄dictio riorū est verū: reliquū, erit falsum. Sūt autē alia oposita q̄ dicuntur desperata q̄ non sunt opposita scd̄ aliqđ genus p̄dicte oppositionis: s̄ sunt diuersa. vt hō et asinus. et a talib⁹ sumitur sic argumētū. sortes est hō ergo nō ē asinus maxima De quocunq; dicitur vnum disparatorū abstractiue: ab illo eodē remo uetur et reliquū. dicitur notanter abstractiue qz si cōcretiue. sumerent̄ tunc nō sequerent̄. qz non sequitur. hoc ē albū ergo nō est quantus sed bene sequit̄ hoc est albedo ergo nō ē quantitas. Maius vt hic sumit̄ ē quod supraponitur alicui in potentia et virtute. minus est qđ ei supponitur. Locus a maiori est bitudo ipsius maioris ad minus. z ē semp destructi-

uus. vt rex n̄ potest expurgare castruz ergo
nec miles maxima Si id quod magis vide
tur inesse non inest nec id quod min⁹ videt̃
in esse non in erit. Loc⁹ a minori ē b̄itudo mi
noris ad maius et ē sp̄ p̄structiuus: vt miles
pōt expurgare castrū: ergo et rex. maxima si
id quod minus videt̃ in esse inest. et id quod
magis videtur in esse in erit. Similitudo ē re
rū differentū eadem qualitas. Locus a simi
li est b̄itudo vnius similium ad reliquum et
tener constructiue et destructiue. Constructi
ue: sic sic risibile inest hōi: ita b̄inibile inest
equo s̄z risibile in est hōi vt p̄puiū: ergo bini
bile inest equo vt p̄puiū. maxima. De simili
bus idem ē iudiciū. Destructiue sic. sicut ri
sibile inest homini: ita b̄innibile inest equo:
s̄z risibile non inest hōi vt gen⁹: ḡ nec ab b̄in
nibile inest equo vt genus. maxima. de simi
libus idē est iudiciū. Proportio ē rerum dif
ferentū eadem habitudo. Locus a p̄por
tione ē habitudo vnius proportionabilium
ad reliquuz. vt sicut se habet rector nauis ad
nauem: ita se habet rector scholarium ad sco
las s̄z in navi regēda eligendus ē rector non

forte sed arte ergo in scolis regendis eligen-
dus est rector non forte sed arte maxima de
proportionalibus idem est iudicium Differt
autē iste locus a loco a simili quia in loco a si-
mili sumit cōpatio scōm similitudinez inbe-
rentie vt sicut risibile in est boi : ita binubile
inest equo . In loco autē a proportōne nō at-
tenditur similitudo inherētie sed compara-
tio habitudinis . vt sicut se habet rector na-
uis ad nauem ita se habet rector scholarum
ad scolos . Transumptio est duplex Quedaz
eniz est qñ dictio vel oratio vnuz significās
transsumitur ad significandum aliud propē
similitudinem aliquam in eis repertā vt hec
dictio ridere transsumitur ad significanduz
florere cum dicitur pratum ridet . Simili-
ter oratio transsumitur cum dicitur litus a-
ratur id est opera perditur sicut solet dici cū
quis inuanum laborat et hec transumptio
pertinet ap̄sophisticum . Alia est quando no-
men magis notum sumitur pro nomine mi-
nus noto vt si debeat probari q̄ p̄bus nō in-
uidet et fiat transumptio ad hoc nomen sa-
piēs et sita trāsumptiō p̄tinet ad dyalecticū

Locus a trāsumptōne est habitudo trānsūp
tionis ad transumptū. vt sapiēs non inuidet
ergo p̄bus nō inuidet. maxima. Quicquid
alicui cōuenit sua noīe magis noto: eidez cō
ueuit s̄b noīe min⁹ noto differt aut̄ iste loc⁹
a loco a noīis interpretatione qz in loco a nomi
nis interpretatione accipitur diffinitio sic ex
positio noīis vt si exponatur hoc nomē p̄bs
per hoc qđ ē amator sapientie. In loco aut̄ a
trāsumptiōe nō accipit̄ expositio siue descrip
tio noīis s̄ p vno noīe min⁹ noto accipit̄ aliō
nomen magis notū per quod facilius potest
probari ppositū. Auctoritas vt hic sumit̄ est
iudicium sapientis in sua scientia. vnde iste
locus solet denotari a rei iudicio: Loc⁹ ab au
ctoritate ē bitudo auctoritatis ad illud qđ p
eam pbat̄. Et tenet cōstructiue solū vt astro
nomus dicit celū esse volubile. maxia. vni
cui⁹ ex pto in sua scientia credendum est.

S Equitur de locis medijs. Quid au
tem sit locus medius dictum est pri
us. Locorum mediorum alius a cō
iugatis. alius a casibus et alius a diuisione
Coniugata et casus differunt sic. quia vni

uocum siue principale siue abstractum quod
idem est dicitur coniugatum cum suo denoia
riuo: vt iusticia et iustum albedo et albū: La
sus aut̄ dicunt̄ ea que cadūt a principali: vt
iustū et iuste a iusticia. Et differentiam hāc
assignat aristoteles in secundo thopicozum.
Locus a cōiugatis ē habitudo vnius cōiuga
torum ad reliquū vt iusticia ē bona ergo iu
stum est bonū. maxima. Quicquid conuenit
vni cōiugatorū puenit et reliquo. et si vno cō
iugatorū inest: inest et reliquū. Locus a casi
bus est habitudo vnius casus ad reliquū: vt
iustū est bonū. ergo qđ iuste fit bene fit. ma
xima. Quod vni casui conuenit: cōuenit et re
liquo Et ecōuerso sumitur argumentū a ca
sibus et a coniugatis. Diuisionū alia fit per
negationē. vt sortes ē homo aut non homo
sed non ē non homo ergo ē homo. maxima
Si aliqua duo condiuidāt aliqđ tertiū: po
sito vno remouetur reliquū: Alia aut̄ fit nō
p negationē. et hec fit sex modis. tribus per
se et tribus p accēs. Prima diuisio per se est
generis in species. vt aīaliū aliđ homo aliud
brutū. Scđā ē totius integralis in suas ptes

vt domus alia pars ē paries alia tectum: alia
fundamentū. Tertia vero est vocis in signi-
ficata. vt canis alius latrabilis alius pulcis
marinus alius cydus celeste. Diuisionum
vero per accidens. Prima est subiecti iacca-
dētia vt aīaliū aliud sanū aliud egrū: Secūda
diuisio accideris in subiecta. vt sanorū aliud
brutū aliud homo. Tertia est accidentis i ac-
cidentia vt sanorū aliud calidum aliud frigi-
dum. Locus a diuisione est bitudo vnus
condiuentiū ad reliquū vt si fortes est aīal
aut est animal rationale aut irōnali sñō ē irra-
tionale ergo rōnale. maxima Posito vno
mēbrozū diuidētū in aliquo subiecto remo-
uetur reliquū et similiter in qualibet alia di-
uisione. Et hec de locis dicta sufficiant

Incipit sextus tractatus.

S Illogismorum alius demonstrati-
uus alius dyalecticus: alius sophis-
ticus siue litigiosus. Sillogismus
demonstratiuus est qui ex primis veris et i-
mediatis est sillogisatus aut ex talibus que
per aliq̄ prima et vera principium siue cogni-
tionis sumpserūt. Dyalecticus ē qui ex pba

bilibus ē sillogisatus: Sophisticus vt diffi-
nitur ab aristotele in elēchis. ē q̄ apparet esse
sillogismus et nō ē: aut q̄ ē sillogism⁹ s; nō ē
pueniēs rei. disputatō ē act⁹ sillogistic⁹ vni⁹
ad alterū ad aliqđ ppositū oñdendū. Dispu-
tationis quattuor sunt spēs. s. doctrinal'. dia-
letica. tēptatiua et sophistica. Disputatio do-
ctrinalis ē que sillogizat ex proprijs p̄cipijs
vni⁹ cuiuscunq; discipline: et non ex his q̄ vi-
dentur rñdenti. Et hui⁹ disputationis īstru-
mentū ē sillogismus demōstratiuus. dispu-
tatio dyaletica ē q̄ ex p̄babilib⁹ sillogizat. et
est collectiua p̄dictionū. et eius instrumentū
est sillogism⁹ dyaletic⁹. Tēptatiua vō dispu-
tatio ē q̄ sillogizat ex his bis q̄ vident rñdē-
ti et necesse ē cū scire qui se simulat h̄re sciam
huius autē disputationis instrumentū est sil-
logismus temptatiuus. Sillogismus temp-
tatiu⁹ ē qui p̄cedit ex his q̄ videntur respon-
denti. Disputatio sophistica est que procedit
ex his que videntur probabilia et non sunt.
huius autē disputationis instrumentū est sil-
logismus sophisticus: Sillogismus sophi-
sticus ordinatur ad quinq; metas: que sunt

redargutio falsum inopinabile soloecismus
et nugatio. Est autem merba icoueniēs qđ
dam ad oppōnes sopbista nititur videri du
cere respondētē Redargutio est pzenegati p
cessio vel concessi negatio in eadem disputa
tione. vi. argumentationis facta. Unde
nisi vi. argumentationis hoc quis faciat nō
propter hoc erit redargutus: Similiter nec i
diuersis disputationibibus. falsū vt hic su
mitur ē manifeste falsū. Nam si sopbista du
cat respondentem ad falsum occultū nō ppf
hoc asseqtur suū finē. Inopinabile est quod
est contra opintonē oīm vel pluriū vel maxi
me sapiētū vt matrē nō diligere filiū. Solo
ecismus est victū icōtextu ptium oronis cō
tra regulas artis grāmatice factū vt vir mea
Nugatio ēvniūs et ei? Idē ex eadē pte inuti
lis repentio vt hō currit dico aut ex eadem
pte qz si in diuersis ptibus idem repetaf nō
esset nugatio vt dō est hō risibile est risibile
Dico aut multis repetitio qz si idem repeta
tur ad maiorē expfessionē laudis affectionis
vl vituperij nō esset nugatio. vt de? de? me
us. latro latro quo vadis Iste autem qui qz

fines ulterius nō ordinātur ad vnum finem
p̄cipalē qui est apparēs sapiā et non existēs
Sophista autē nō ducit ad istos fines suuz
respondentē: nisi p̄ eos deueniat ad vltimuz
finē p̄cipalē q̄ est apparēs sapiētia. Et cuz
quilibet debet p̄meditari suum finē: ideo de
terminatio finium debet precedere determi
nationem fallatarum

f Allatia est ydoneitas decipiendi fa
ciens credere de ante quod sit non
ens et non ente quod sit ens mediā
te fantastica visione. Fallacie sūt trideci: qua
rū sex sūt in dictōe et septē extra dictōez. In
dictōe sūt equocatio āpbilogia cōpositio di
uisio accentus et figura dictōis. Et septē ex
tra dictionē sūt accidens scōz quid ad simpli
citer ignorantia elenchi petitio p̄ncipij cō
sequens non causa vt causa secundū plures
interrogationes vt vnā. Qd̄ aut̄ sint sex ī di
ctione pbat aristoteles inductione et sillogis
mo Inductione sic. Equiuocatio fit aliquo
istorū sex modorū amphibologia fit aliquo
istorū sex modorū et sic de alijs ergo omnis
fallatia ī dictōe fit aliquo istorū sex modorū

et sic de alijs ergo oīs fallacia in dictione fit
aliquo istorū sex modorum . Silogismo sic
omnis deceptio facta ex eo q̄ eisdem dictio
nibus vel orationibus nō idem significam⁹
fit aliquo istorū sex modorū sed oīs falla
cia in dictione fit ex eo q̄ eisdem dictionib⁹
vl̄ orōnibus non idem significamus ergo
oīs fallacia in dictiōe fit aliquo istorū sex mo
dorū. Iste sillogismus est i primo modo pri
me figure. Probatio maioris oīs multipli
citas dictionis fit aliquo istorū sex modorū
sed omnis deceptio facta ex eo q̄ eisdem di
ctionibus vel orationibus nō idem signifi
camus fit ex multiplicitate dictionis vl̄ ora
tionis ergo omnis deceptio facta ex eo q̄ eis
dem dictionibus vel orationibus non idem
significam⁹ fit aliquo istorū sex modorum ⁊
hec fuit maior Probatio minoris oīs mul
tiplicitas dictionis fit ex eo q̄ eisdem dictio
nibus vel orationibus non idem significa
m⁹: sed oīs fallacia in dictione fit ex multipli
citate dictionis vel orationis ergo omnis fa
lacia in dictione fit ex eo q̄ eisdem dictioni
bus vel orationibus non idem significam⁹

et hec fuit minor. et isti duo syllogismi sunt in
prio modo prie figure. Sciendum autem vt
vult alexander in pmeto supra librum elencho
rum triplex est multiplex. Aliud est em mul
tiplex actuale. aliud potēiale ⁊ aliud fāstifi
cum. multiplex actuale ē qñ dictio vel oō ea
dem scōz sbām et scōz modū pferēdi. diuer
sa significat dictio vt in equocatiōe vt canis
oō vt in amphibologia vt liber aristotelis
Multiplex potentiale est qñ dictio vel oō ea
dem scōz substantiam diuersa tñ scōz modū
pferēdi diuersa significat. dictio: vt in accē
tu. vt ppl's cui⁹ pria sillabapōt esse breuis vl
lōga. ⁊ scōz hoc diuersa significat oō vt i cō
positiōe vel diuisiōe. vt qcqd viuit sēp ē ali
um hz ei modū pferēdi put est diuisa ⁊ put
est pposita vt postea patebit. De mltiplica fā
stifico videbit i falatia figure dictōis. Et qz
multiplex actuale: veriori modo ē multiplex
q̄ potentiale et potentiale q̄ fantasticoz. iō
prio dicēdū ē de falatijs facientibus multi
plex actuale q̄ de alijs et postea de potētia
li ⁊ vltio d fāstifico. vñ prio dicēd ē d equo
tiōe ⁊ āpbibologia q̄ d alijs falatijs i dictōe
gij

quia in equiuocatione et amphibologia est:
multiplex actuale. et per consequens eadē di-
ctio vel orō scđm sbām et secundū modū pfe-
rendi. In alijs aut nō. In istis em̄ plus ē de
idēp̄tate q̄ in alijs. Item adhuc prius ē di-
cendū de equiuocatione q̄ de amphibolo-
gia qz equiuocatio fit in dictione: amphibolo-
gia vero in orōne. dictio aut̄ prior est orō-
ne. Sciendū est q̄ fallacia dupliciter sumit̄
Qñqz em̄ fallacia idē est q̄ causa decipiendi
et qñqz idē est q̄ deceptio facta ex illa cā. Et
hoc primo modo sumitur hic fallacia.

Quiuocatio est multiplicitas dictio-
nis eiusdē scđz sbām et modum p-
ferendi. vt in hoc noīe canis. Scien-
dum est q̄ in qualibet fallacia est duplex cau-
sa. scz causa apparentie et causa defectus. Cā
apparentie in q̄libet fallacia ē que mouet ad
credendū id quod non est credendū. Causa
defectus est que oñdit creditū esse falsum. cā
apparentie in equiuocatione est vnitās di-
ctionis eiusdem scđm substantiam et secundū
modū pferendi diuersa significantis. Cā d-
fectus siue falsitatis ē diuersitas significatio-

rum. Unitas est dicta in equiuocatione mo-
uet ad credendum quod non est. sed unitates signi-
ficandi. Diuersitas autem ostendit creditum esse
falsum: Equiuocationis tres sunt modi. Sz
primo videndum est quid sit fallacia equiuoca-
tionis. Unde fallacia equiuocationis est de-
ceptio proueniens ex eo quod aliqua dictio ma-
nens una secundum substantiam et secundum modum
proferendi diuersa significat: Primus autem
modus prouenit ex significatione vel consi-
gnificatione dictionis. Ex significatione sic
paralogizatur. omnis canis currit sydus celeste
est canis ergo sydus celeste currit. Solutio
utraque premissarum est duplex. quia hoc nomen
canis est multiplex equiuoce significans ani-
mal irrabile. sydus celeste. et pisces marinus
et sic maior uno modo est vera et alio modo
falsa et similiter minor. Vel sic omne expediens
est bonum: malum est expediens: ergo malum est
bonum. Solutio expediens dicitur equiuoce.
Uno modo idem est quod bonum. Alio modo
idem est quod necessarium quod accidit in minus malum
quod oportet fieri ad euitandum maius ma-
lum. Unde utraque premissarum est duplex: quia

uno modo est vera. alio modo est falsa: Et
consignificatione paralogisatur sic iste pan-
nus ē de anglia. anglia est terra. ergo iste pā-
nus est de terra. Non sequitur qz prima ē du-
plex ex eo qd bec p̄positio de potest dicere cir-
cunstanciā cause materialis et sic est falsa. vñ
potest dicere locum et originez: et sic est vera
Vel sic: in quocūqz est egritudo ipsuz est ani-
mal sed in humoz inadequatōe est egritudo
ergo humoz inadequatio est animal: Prima
est duplex quia bec p̄positio in: potest dice-
re causam efficientem et sic est falsa. vel cau-
sam formalem siue subiectū in quo est. et sic ē
vera. Similiter dicendum ē de minori: vñ sic
propriū ē q̄litati scdm eā simile vel dissimile
dici: sed secundum similitudinem dicitur ali-
quis similis vel dissimilis. ergo similitudo
vel dissimilitudo sunt qualitates quod fal-
sum ē imo sunt relationes. Prima ē duplex
eo qd bec p̄pō scōz: pōt dicere circumstantiaz
cause efficientis: et sic est vera qz due qualita-
tes eiusdem speciei faciunt vnam similitudi-
nem: et sic qualitas est causa efficiens simili-
tudinis. Si autem dicat circumstantiā cause

formalis: sic ē falsa qz qualitas nō est causa
formalis similitudinis et econuerso dicem /
dum est de minori. Similiter omne sanū est
aial vrina est sana ergo vrina est aial. Utra
qz premissarū est duplex quia sanū dicit de
aiali vt de subiecto et d vrina vt d signante
vel indicante de cibo vt de efficiente de die /
ta vt de seruante et sic alio et alio modo sani
tas ad bec comparatur et scdm hoc habz di
uerfas significationes. Et significatiōe sic
paralogisatur quicūqz sanabatur sanus ē la
borans sanabat g laborans sanus ē minor
est duplex ex eo qz hoc participiū laborās p
dicere pns tps et sic est vera et tūc est sensus
laborās nūc sanabat Si aut dicat pteritūm
sic est falsa et sic est sensus laboras tunc sana
batur et econuerso dicendū est de conclusiōe
Laborās em equiuocum est ad laborentem
nūc et ad laborātē tūc Eodē modo ē hic qz
cūqz surgebat stat. sedēs surgebat. g sedens
stat et eodē modo respondēdum est sic fuit
responsum ad aliū paralogismū Aliomodo
potest fieri econuerso quādo dictio potest te
neri materialiter vel consignificatiue sic bec

deus est ubiq; ubiq; est aduerbiū ergo deus
est aduerbiū Dicēdū q̄ prima est duplex eo
q̄ hec dictio ubiq; potest teneri materialiter
vel cōsignificatiue si materialiter sic est falsa
si cōsignificatiue sic ē vera sed nō sequit̄ cō
clusio. Secundus modus equocationis p
uanit ex transumptione dictionis. Vñ tran
sumptio vt hic sumitur est acceptio dictiois
significantis vnū ex impositione ad signifi
candū aliud p̄ similitudinē. Et secundū istū
modū sic format̄ paralogismus. Quicquid
ridet habet os: pratum ridet ergo pratu bz
os. Prima est duplex eo q̄ hoc verbum ri
det potest teneri proprie et ex ipositione vel
transumptiue. Si proprie sic est vera et non
sequitur conclusio si transumptiue sic est fal
sa et sic sequitur cōclusio hoc em̄ verbū ride
re est equiuocū ad ridere et ad florere quia ri
dere significat ex prima impositione risū ab
ore emittere florere enim significat per quā
dam transumptionez florere ei ⁊ ridere quā
dam similitudinē habēt quia vtrobiq; deno
tat gaudiū. Et ideo ridere trāsumit̄ ad flo
res vt vult aristoteles ideo sumētes aliquaz

similitudinem transferunt Quicquid currit ha-
bet pedes secana currit ḡ habet pedes utraq;
premissarum est duplex quia hoc verbum
currit vel tenetur proprie vel transumptiue
currere enim et labi assinatur in velocitate
motus secundum quod currit sumitur pro-
prie sic maior est vera et minor falsa si tran-
sumptiue tunc est econuerso. Tertius modus
prouenit ex eo qd aliqua dictio plura signifi-
cat composita separata vero vnum solum vt
hec dictio immortale vno modo dicitur q̄si
nō potēs mori Alio modo dicitur q̄si potēs
nō mori Et scd; hoc sic formatur paralogis-
mus omne immortale ē perpetuū sed oē potēs
non mori est immortale ergo omne potens nō
mori est perpetuum. Utraq; premissarū est
duplex cū hoc nomen immortale sit equiuocū
vt dictū est. Item oē incorruptibile est perpe-
tuum sed omne potens non corrumpi est in-
corruptibile ergo omne potens non corrup-
pi est perpetuū. Utraq; premissarum est du-
plex eo qd incorruptibile vno modo idē est
qd nō potēs corrūpi et sic incorruptibile ē p-
petuū et sic maior est vera et minor est falsa

Alio modo idem est qđ potens non corrūpi
vt prius homo potuit nō corrumpi et in hoc
sensu maior est falsa et minor vera. Et sic sol
uendi sunt paralogismi equiuocationis per
distinctionē paralogismorū scđz equiuoca
tōnem vt prius patuit. Recta soluctiō est
manifestatio sillogismi falsi z propť qđ ē fal
sus et hoc contingit dupliciter scđz vel distin
guendo vť aliquā pmissaz interimēdo: scđo
modo respōdendum est ad oēs peccātes in
materia et ad oīs orōnes in vtro qđ peccan
tes respondendū est vtroqđ modo. s. distin
guendo et aliquam pmissaz interimendo:
non secundum idem sed scđm diuersa

Ampibologia est multiplicitas orā
tionis eiusdem scđz substantiā et se
cundū modū proferendi diuersa si
gnificantis: fallacia aut ampibologie est
deceptio proueniens ex idēitate orationis
eiusdem scđm substantiam z scđz modū pfe
rēdi diuersa significantis. Causa apparene
est idēitas orōnis eiudem scđm substantiaz
z scđz modū proferēdi. Causa falsitatis ē i
uersitas significatorū. Et dicit ampibolo

gia ab amphi quod est dubiū: et boie senten-
tia q̄si dubia sententia. Amphibologie tres
sunt modi. Primus mod⁹ prouenit ex eo q̄
aliqua oratio principaliter plura significat.
vt liber aristotelis. hec em̄ oratio est duplex.
Uno modo idē est quod liber editus ab ari-
stotele. alio modo idem est qđ liber posses-
s⁹ ab aristotele. Et formatur sic paralogismus
Quicquid ē aristotelis possidetur ab aristote-
le: iste liber est aristotelis: ergo possidetur ab
aristotele. Utraq; pmissa ē duplex vt dictū
est. Secundus modus amphibologie puenit ex
transsumptione oīois. Trāsumptio autē oīo-
nis est qñ oīo pprie significās vnū trāsumi-
tur ad significandū aliud ppter aliquā simi-
tudinē repta in ipis. vt litus arat trāsumit
ad operandi. Et formatur sic paralogismus
quicquid aratur aratro scinditur: litus arat
quando indocilis docet. ergo quando indo-
cilis docetur litus aratro scinditur. Minor
est duplex. qz litt⁹ arari significat proprie ter-
rā scindi: trāsumitur autē ad operandi.
Et est similitudo in hoc q̄ qui litt⁹ arat ope-
ram perdit: et frustra laborat.

Tertius modus amphibologie prouenit ex
eo qd aliqua oratio composita plura signifi-
cat separata vero vnu solu. vt seculu scit bec
enim oratio est duplex: significat enim qd ali-
quis sciat seculu vel qd seculu habeat sciaz de
aliquo. Et ideo ista oratio e duplex ex eo qd
hoc verbu scit pot ordinari cu hoc qd est secu-
lum a parte ante et sic est vera et sic non seq-
tur conclusio vel a pre post et sic est falsa et sic
sequitur conclusio. Similiter hic. Quicquid
scit hoc scit qd bec dictio hoc supponere pot
huic verbo scit vel apponere. Similiter hic
quoscunq vellem me accipere vellem qd ac-
ciperent me. pugnantes vellem me accipere
ergo vellem qd pugnantes acciperet me ma-
ior est duplex. qd bec dictio me potest ordina-
ri cum isto verbo accipere a parte ante. et sic
est vera et non sequitur conclusio vel a parte
post et sic est falsa et sequitur conclusio. simi-
liter ista dictio pugnantes potest supponere
vel apponere. Similiter hic. Quicquid videt
aliquis hoc videt: colunam aliquis videt:
ergo coluna videt: Maior e duplex vt dictus
est in alijs. Similiter hic qcuq sunt episcopi

sunt sacerdotes asini sunt episcopi. ergo asini
sunt sacerdotes. Vt etiam premissarum est
duplex ex eo quod hec dictio episcopi potest esse no
minatiui casus vel genitiui. Quod autem de
ceptio facta ex diuersitate casus faciat am
phibologiam patet. quia casus datus est dictio
ni ad hoc ut ordinetur cum alia dictione sed
ordinatio dictionis cum dictione facit iam
phibologiam et non equiuocationem. hoc etiam
patet ab aristotele formante paralogismos
amphibologie secundum diuersitates casus et non
equiuocationis. sciendum est quod aristoteles po
nit tres modos communes equiuocationi et
amphibologie. Primus modus est quando
dictio vel oratio plura principaliter significat
dictio ut canis. oratio: ut liber aristotelis.
Secundus modus est: quando sit soluti sumus
dicere secundum transumptionem transum
ptio in dictione. ut ridere. in oratione ut litus
aratur. Tertius modus est quando compositum plu
ra significat: separatus vero unum solum exemplum
in equiuocatione ut his dictionibus imorta
le. in corruptibile. exemplum in amphibologia
ut in ista oratione seculum scit. In omnibus

em istis ppositū plura significat separatim
vero vnū solū. Queritur de distinctione isto
rum trium modorū cōmuniū: quorū primus
est quantū ad equocationē. qñ vnum nomē
pūcipaliter plā significat. secūd^o prouenit ex
transumptione. tertius est quando vnus no
men compositum plura significat. simplex ve
ro vno solū. vt immortale. incorruptibile. et
hoc totū verum. Sed tunc obicitur. Deceptio
pueniens ex psignificatione dictōis nō con
tinetur sub aliquo istorum triū modorū in
equiuocatione. verbigra. sicut in hoc sillogis
mo. quicūq; sanabat sanus est: laborans sa
nabatur. ergo laborans sanus est. non cōue
nitur sub tertio modo. qz laborans nō est di
ctio cōposita nec sub secundo. qā hec dictio
laborans nō tenetur transūptiue nec sub pri
mo qz primus puenit ex principali significa
tione sed hec dictio laborans non significat
principaliter ips: sed ex psequēti p accidētia
ergo illa Deceptio facta ex cōsignificatiōe nō
est sub aliquo istorū trium modorū. Solutio
Deceptio facta ex cōsignificatione dictionis
cōtinetur sub primo modo equiuocationis

Ad hoc qđ obicitur qđ primus modus pue
nit ex principali significatione. Dicendum ē
qđ principalis significatio appellat hic quic
quid ex eadē impositione importatur p di
ctionē sed ex eadē impositione significat qđ
bet dictio significationem et sua accidentia.
Ille em̄ qui imposuit hoc nomen lapis ad
significandū lapidem sub tali genere sub ta
li numero imposuit et sic eadē impositione i
positor qđ hec dictio laborās importat suū
significatum et consignificatū: et sic de alijs
vel dicendū est qđ principalis significatio po
nitur in primo modo equiuocationis et am
phibologie ad remouendū transumptiones
in eos qđ transumptio significat per dictionē
non principaliter vt ridere non principaliter
significat florere sed transumptie et per quā
dam similitudinē. Et hec dictio laborans si
gnificat presens temp⁹ et preteritū imperfec
tum: Itē querit quare deceptio facta ex qui
busdam accidētib⁹ facit equocationē ⁊ ex q
busdā amphibologiā solutio dico quod qđā
sūt accidentia que cōsequūt^r dictionē nō ab
solute s; put est ordinabilis cū alia dictione

sicut casus numerus ordinatur per dictiones
adinvicem per talia accidentia male enim dice-
retur boies currit quia isti non est debitus nume-
rus nec debitus casus et deceptio ex talibus
accidentibus est deceptio in oratione et sic est
ambibologia et non in equivocatione. Sed
sunt alia accidentia ab soluta quae consequuntur
dictionem per se ut ipsa et genus et per talia acci-
dentia non ordinatur dictiones adinvicem.
quia sicut bene dicitur homo currit ita bene dicitur homo cur-
rebat unde licet tempus varie mutetur tamen eadem constructio
et ideo non destruuntur mediante ipse et sic
deceptio ex talibus accidentibus fit in dictione
et ita in equivocatione et non in ambibologia

Sequitur de fallacijs facientibus mul-
tiplex potentiale scilicet de compo-
sitione divisione et accentu et prius de
compositione quam de alijs quia parallogis-
mi sunt efficatoris scilicet propositiones ad finem sophi-
stici qui est apparens sapientia et non veritas et ideo
prius dicendum est de propositione quam de alijs. propositio est
eorum quae debent dividi falsa unio. Divisio ve-
ro est eorum quae debent componi falsa divisio
fallacia compositionis est ydoneitas decem

piendi proueniens ex idēptitate orōnis vni
us et eiusdē scōz materiā et scōz sitū mag
debitū prius in orōe positus. Causa appa
rēte vnius fallacie est orō diuisa hñs idēpti
are; in materia cū orōe cōposita. Causa fal
sitas sine defectū est diuersitas sensū cōpositi
a diuisio. Notandū q̄ quando oratio ē vera
in sensu diuiso et falsa in sensu cōposito tunc
est fallacia p̄positionis dicitur tamē oratio
composita quando determinatio determi
nat determinabile illud quod magis apta na
ta est determinare et sicut dicitur orō cōposita
qñ dictiones ordinantur secundū sitū magis
debitum. Et dicitur oratio diuisa quādo de
terminans determinat illud determinabile qđ
non est magis apta nata determinare vlt qñ
dictiones ordinantur scđm sitū minime de
bitum. Vnde sumitur hec oratio grā exēpli.
quicquid viuit semp est in ista oratione sunt
duo determinata scz hoc verbū viuit et hoc
verbū est. et est vna determinatio scz semper
si ergo hec determinatio scz semper determi
nat hoc verbū est qđ ponitur a pte predicati
sic dicitur orō cōposita qz tunc determinatio

b

determinat determinabile quod magis apta
nata est determinare qz illd verbū est ponit
in situ determinato scz in p̄dicato. Si autē de
terminat hoc verbū viuit sic dicit diuisa q̄a
determinat illud determinabile quod est mi
nus apta nata determinare qz illud verbū vi
uit nō ponit in situ determinato ipsi⁹ verbi
et tūc dictiones ordināt scōz situm min⁹ de
bitū. Istius fallacie duo sunt modi. Prīm⁹
modus prouenit ex eo aliquod dictū potest
supponere pro se toto vel p parte sui et scdm
istū modū paralogisat sic quencūqz possibi
le est ambulare possibile est q̄ ip̄e ambulet
sedētez possibile est ābulare ergo possibile ē
q̄ sedens ambulet. Ad hoc dicēdū est q̄ mi
nor est duplex qz hoc dictū sedentē ambula
re supponit p se toto huic p̄dicato possibile
est. i. sedens sedendo potest ambulare tūc h
p̄posita est falsa sicut etiā est impossibile di
cere q̄ sedens ambulet. Si autē istud dictum
supponat pro pte sui tūc est diuisa et vera nō
sequitur conclusio et est sensus sedentē possi
bile est ambulare. i. sedens nūc habet poten
tiam vt postea ābulet et similiter quēcūqz ē

possibile scribere possibile ē q̄ ip̄e scribat nō
scribentē scribere ē possibile. ergo possibile ē
nō q̄ scribēs scribat. dicēdū ē ad istū palogis-
mū sic ad primū. Scōs mod⁹ puenit ex eo
q̄ aliqua determinatio pōt referri ad diuersa
et penes istū modū palogisā ē sic: Quicunq̄
litteras scit nūc didiscit eas sed iste antiquus
grāmaticus scit litteras. ergo nūc didiscit eas
Dicendum q̄ maior est duplex. qz hec deter-
minatio nunc potest determinare hoc verbū
didiscit et sic est composita et falsa: et sequit̄
p̄clusio vlt̄ potest determinare hoc verbū scit
et sic est diuisa et vera et non sequitur conclu-
sio. Similiter hec. quod vnū solum pōt ferre
plura potest ferre sed qđ nō potest plura fer-
re pōt vnū ferre ergo qđ nō pōt pla ferre pōt
plura ferre. dicendū q̄ maior ē duplex est. qz
hec determinatio solū pōt determinare hoc
verbum pōt. sic maior est falsa. et cōposita et ē
sensus q̄ illud quod non potest ferre vnum
cū alio pōt ferre plura vel potest determinare
hoc verbum ferre et est sensus ver⁹z proporō
diuisa vera sub hoc sentu q̄ potest iam ferre
vnum solum et ferre nō pla pōt plura ferre.
b ij

Similiter scis tantum tres hoies currere po-
sito casu q̄ sex currant et nescias de trib⁹ hec
est duplex quia hec dictio tantū potest deter-
minare hoc verbū scis. vñ currere. si determi-
nat hoc verbū currere sic est composita ⁊ fal-
sa. sic scis tūc ē diuisa et vera et palogisat sic
tu scis tñ tres hoies currere posito cāu q̄ sex
currāt s̄ q̄cqd scit ē vez. ḡm tres hoies cur-
rere ē vez. maior est duplex vt iaz dictū est.

D Fallacia diuisionis quid sit diuisio
Fallacia diuisionis est ydoneitas d̄
cipiendi proueniens ex eo q̄ aliqua
oratio cōposita est vera et diuisa falsa vna et
eadem manēs scōz materiā differēs scōz for-
mā diuersa significat q̄ creditur esse vera in
sensu diuiso eo q̄ veritatem hñte in sensu cō-
posito. Cā apparentie huius fallacie ē oīo
composita hñs idēptitatē in materia cū ora-
tione diuisa vel causa apparētie est idēptitas
oīonis eiusdem secundum substantiam ⁊ se-
cundū sitū minus debitū. Cā defectus ē di-
uersitas sensus diuisi a sensu composito. isti
us fallacie duo sunt modi. Primus modus
prouenit ex eo q̄ aliqua cōiunctio pōt copu-

lari inter terminos vel inter ppōnes. et scōz
istū modūz paralogisatur sic. Quēcunqz sunt
duo et tria. sunt duo et sunt tria. quinqz sunt
duo et tria. ergo quinqz sunt duo. et quinqz
sunt tria. Ad hoc dicendū q minor ē duplex
qz hec cōiunctio et. pōt coniungere et copula
re inter terminos vel inter ppōnes. si inter ter
minos sic est vera cōposita et est sensus duo
et tria simul iuncta faciūt quinqz si inter pro
positiones sic est falsa et diuisa. et ē sensus q
duo sunt quinqz persone. et q tria sunt quin
qz persone quod est falsum similiter est hic q
cunqz sunt duo et tria sunt paria et imparia.
quinqz sunt duo et tria ergo quinqz sunt pa
ria et imparia. Dicēdū est q minor ē duplex
quia ibi potest esse copulatio inter terminos
et sic est vera et composita et est sensus quinqz
sunt duo et tria insimul coniuncta. vel ibi est
copulatio inter propōes et sic ē falsa et diui
sa et est sensus quinqz sunt duo. et quinqz sūt
tria quod est falsum. Similiter hic omne aīal
est rōnale vel irrationale. s nō omne aīal ē ra
tionale ergo oē aīal est irrationale. Dicendū
q maior est duplex ex eo q ista cōiunctio vlt

potest coniungere inter terminos et sic est vera et composita vel inter propōnes et sic est falsa et diuisa. Similiter hic omne animal vult esse sanum vel egrum vel hic omnis substantia est corporea vel incorporea vel hic omnis linea est recta vel curua: vñ omnes iste sunt vere quando coniunctio coniungit inter terminos et sunt compositae: Sed sunt false quando coniunctio coniungit inter orationes et propositiones et diuise: quia coniunctio per se et prius est coniunctiva prioris orationis ex consequenti ipsa coniungit orationem cuius oratione. Secundus modus huius fallacie diuisionis puenit ex eo quod aliqua determinatio potest referri ad diuersa: ut hic, quo vidisti hunc percussus? hic percussus est, sed oculo vidisti hunc percussum ergo oculo percussus est. Dicendum quod minor est duplex quia iste ablatiuus oculo potest determinare hoc principium percussus et sic est diuisa et falsa et est sensus tu vidisti hunc percussum oculo. Et sic sequitur conclusio vel potest determinare hoc verbum vidisti et sic est composita et vera et tunc est sensus tu vididisti cum oculo hunc percussum. Et tunc non sequitur conclusio.

S Equitur de fallacia accentus Accē

tus est certa lex et regula ad eleuandū vel de
primendū sillabam vniuscuiusq; dictionis
et iste accentus diuiditur in accentū grauem
acutū et circūflexus. Grauis est qui d̄primi
tur in fine: Acutus accent⁹ est qui in fine ele
uatur vel acutur. Circūflexus est qui acutur
et deprimitur simul vel circumflexus est q̄ pro
cedit ab ymo et procedit in altum et finali
ter tendit in vnum vt hierusalem. Fallacia ac
centus est ydoneitas decipiendi procedens
et multiplicitate dictionis eiusdem secundū
sbām: diuerse secundum modum proferendi
diuersa significantis: Causa apparentie
huius fallacie est vnitas dictionis secundū
materiam vel secundum substantiam solum.
Causa defectus est diuersitas significatorū.
Istius fallacie duo sunt modi: Primus
modus prouenit ex eo q̄ aliqua dictio pōt p
ferri diuersis accentibus vt bicomnis popu
lus est arbor. gens est populus ergo gens ē
arbor. Dicendū ē q̄ maior est duplex qz pri
ma sillaba huius dictionis populus potest
proferri longa et sic est vera et non sequitur
Conclusio vel potest esse breuis et sic est

falsa et sequitur conclusio. Similiter hic oīs
ara est in templo stabulū porcorū est ara er
go stabulū porcorū est in tēplo dicendū hic
sicut prius similiter hic. Quicquid amatur a
mo capī mulier amat ergo mulier amo ca
pitur dicendū ē q̄ maior ē duplex iō q̄ bec
dictio amat potest p̄ferri cū aspiratiōe v̄l si
ne aspiratione si primo mō sic est vera et non
sequitur cōclusio si scdo mō sic est falsa et sequē
conclusio vel sic. Quoscūq̄ viros iustū ē
pendere dignū est penā pati s̄ iustos viros
iustū est pendere ergo iustos viros dignū est
penā pati vnde vtracq̄ premissarū est du
plex eo q̄ h̄ dictio pendere pōt p̄ferri media
lōga v̄l breui. Scds mod⁹ prouenit ex eo q̄
aliq̄ vox pōt esse dictio v̄l oīo vt hic. Tu es
quies: sed quies ē requies ergo tu es req̄es
Dicendū q̄ maior est duplex eo q̄ quies po
test esse dictio vel oīo si sit dictio tunc est fal
sa et sequit cōclusio si sit oratio sic est vera et
non sequit conclusio. Similiter hic. Quic
quid fecit de⁹ in vite fecit deus choacte s̄ de
us fecit vinū in vite ergo de⁹ fecit vinū choa
cte. Dicendū q̄ maior est duplex eo q̄ i vite

pōt esse oꝛo vel dictio si dictio sic est vera et
non sequitur conclusio vñ potest eē oꝛo et sic
est falsa et sequit̃ cōclusio. Similit̃ quicūq;
h3 dilectionē supernā h3 dilectionē dei vsu
rari? h3 dilectionē supnā ergo vsurarius h3
dilectionē dei Dicendū q̃ h3 dictio supnā pos
sūt capi dupliciter vno mō vt est dictio et sic
minor est falsa et sequitur conclusio. Alio
mō pōt esse oratio et sic est vera et non sequi
tur conclusio similiter bñ metuo longanas
pereunte nocces lidia dormis. vñ hec dictio
metuo pōt esse dictio vel oratio

Sequitur de fallacia figure dictionis
Fallacia figure dictionis vltimo po
nitur inter fallacias in dictione q̃a
facit multiplex fantasticū. Figura em̃ est que
termino vel terminus clauditur termino vt
circul⁹ terminis vt triangulus quadrangul⁹
et similitudinarie. Fallacia figure dictionis
est similitudo dictionis cum dictione penes
finalem terminationē in parte non idem si
gnificante et facit multiplex fantasticū. Est
autem multiplex fantasticum quādo aliqua
dictio significat vnūz videtur significare ali⁹

ud propter similitudinē quā bz ī pte cū alia
dictione vt videre significat passionē videt
significare actionē ppter hoc qd ē simile buic
vbo agere: Lā apparētie bui⁹ fallacie est sili
tudo dictionis in pte cū alia dictiōe nō id si
gnificāte Lā defectus bui⁹ fallacie est diuer
sitas eoz q videntē esse similia. Ista aut simi
litudo fit trib⁹ modis scz voce significatione
et suppone et scōz boctres sūt modi bui⁹ fa
llacie. Primus modus prouenit ex simili ter
minatione dictionis cū alia dictione vt qua
lis cūqz est musa talis est poeta sed musa est
feminini generis ergo poeta est feminini ge
neris. Dicendū q nō sequit q si aliqua sunt
eiusdē terminationis q sunt ppterea eiusdē
generis similiter hic oīs aqua ē humida flu
uius est aqua ergo fluuius est humida Dicē
dum q nō optet q si fluuius sit aqua q qd
quid dicat de aqua q hoc etiā dicat de flu
uio sub eadem determinatione vel sic omis
homo est albus mulier est homo ergo muli
er est albus vnde in oībus pdictis paralogis
mis masculinū interpretat feimū aut si forme
sic paralogismus musa z poeta similiter termi

nantur sed musa est feminini generis ergo et
poeta tunc non est ibi fallacia figure dictio-
nis sed fallacia psequētis a cōmuniter acci-
dentibus vt postea patebit. Secundus mo-
dus prouenit ex mutatione vnius p̄dicamen-
ti in aliud vel quando vna spēs vnius predi-
camenti mutat in aliam spēm vt hic q̄cquid
beri emisti hodie comedisti carnes crudas ve-
ri emisti. ergo carnes crudas comedisti. Di-
cendū q̄ nō sequit̄ q̄ quicqd̄ dicit rem de p̄-
dicamento s̄b̄e crudū dicit rē de p̄dicamento q̄li-
tatis et sic proceditur de vno predicamento in
aliud s̄ilr. B; Quicqd̄ beri vidisti hodie vides
s̄ vidisti beri albū ergo albus hodie vides.
Dicendū q̄ nō sequitur q̄ albū significat p̄-
modum qualitatis: quicquid vero dicit rem
de predicamento substantie: Similiter Do
tibi solū denariū. sed solū denariū nō habeo
ergo do ubi quod non habeo Dicendum q̄
hec dictio solum dicit relationez. quia vt ba-
betur in secundo elenchorum. solum dicitur
quasi non cum alio et hec dictio quod dicit
substantiam et sic proceditur a relatione ad
substantiā. Similiter ē hic. Aliquis dat cito

equū sed non h3 cito equū ergo aliq3 dat ci
to qđ nō h3. Dicēdū qđ nō sequit3 qđ cito dat
modū actus siue qualitatē et qđ dicit sbām
et sic pcedit a qualitate ad sbām. Sili3 hic si
pceditur ab vna spē vnus pđicāti ad aliāve
quātoscuq3 digitos heri habuisti hodie ha
bes decem digitos heri habuisti ergo decē
digitos hodie habes posito qđ vnū amiser3
Dicendū qđ nō sequitur qđ hec dictio. quātos
cunq3 dicit quantitatē p̄tinuā et hec dictio. de
cem: dicit quantitatem discretam. Tertio mo
dus prouenit ex diuersa suppositione termi
ni vt bō est spēs ergo aliquis homo est species
Et hec bō est dignissima creaturarū ergo ali
quis bō est dignissima creaturarū hic est pro
cessus a simplici sup̄pōne ad p̄sonalē. Simi
liter hic. Oīs: homo est aīal. ergo oīs homo
est hoc animal. Similiter hic. aīal est sortes
aīal est plato 2 sic de alijs. ergo aīal ē oīs bō
hic fit processus a pluribus determinatis ad
vnā determinatā. et iste mod3 sollet appella
ri vniuocus. qđ ille termin3 aīal vniuoce et
eq̄liter sic se h3 ad oīa supposita. vñ in quali
bet premissarum supponit pro vno in cōclu3

sione vero p plurib⁹ et sic variat^r et^r suppos-
tio. Ex intelligendū q^d in p^rdictis q^{le} quid i
terp^rta^r hoc aliqd. i. cōmune vel v^{le} inter p^rta-
tur singulare. si enim aīal est hoc aliqd si tūc
arguatur aīal est sortes. aīal est bō plato 2 sic
de alijs. ergo aīal est oīs bō est bonū argu-
mentum sicut hic sortes currit plato currit et
sic de alijs ergo oīs bō currit similiter. hic nō
sequitur qⁿ fit p^rcessus ab imobili sup^rōne
ad mobile vt oīs bō ē aīal ergo oīs bō ē hoc
aīal et sic de alijs. hos tres modos ponit ar-
stoteles dicens q^d figura dictionis fit qⁿ int^r-
pretatur non idem vel diuersū vt masculinū
femininū vel neutrū vel econuerso et rursus
quid interpretat^r. quale vel quā. n. itez qⁿ cō-
mune interpretat^r singulare vel hoc aliquid:

Equitur de fallacijs extra dictionez
que sunt septem scilicet accidens se-
cundum quid a simpliciter. ignoran-
tia elenchi petitiō principij consequens non
causa vt causa. scōz plures interrogationes vt
vnā. Differūt iste fallacie a falacijs in dictio-
ne. quia fallacie in dictione habent causā ap-
paretie ex parte vocis. Sed fallacie extra

ditionē hñt causā apparentie z defect⁹ ex p
tere rei et nō ex pre vocis et ppter hoc dicuntur
extra ditionē. Inter has pñio dicendū est de
fallacia accidentis vñ accñs put sumit idem
est quod extraneū in pre idem et in pre diuer
sum vt hic hō est spēs sortes est hō ergo sor
tes est spēs homo cñ est in pre idem cū spēs
scz qñ arguitur pñore vniuersali. et in parte
est diuersum a spēs scz quando sumitur p sup
positis. Notandum q in fallacia accidentis
sunt ista tria scz accidens et res subiecta. z at
tributum exemplum. vt homo est spēs. sor
tes est homo. ergo sortes est spēs hoc medi
um homo est res subiecta et minor extremi
tas est accidens et maior extremitas est attri
butum. Causa apparentie est conuenientia
aliquorū duorum in aliquo tertio scd3 pñe
siue est partialis idē pñitatis aliquorū duorū
Causa defectus est diuersitas eorūdem. Hu
ius fallacie tres sunt modi. Primus modus
provenit ex eo q aliqd vere pñicat d aliquo
subiecto et ppter hoc creditur dici de acciden
te eius a quo est diuersum vel quando aliqd
primo attribuit rei subiecte in gñissis et po

Ita attribuit ei⁹ accidenti in cōclusionē vt b
hō est spēs sortes ē hō ergo sortes ē spēs di
cendū q^d nō valet qz ille termin⁹ spēs qui est
attributum assignare in esse sorti qui est ac
cidens eo q^d dicitur de homine qd ē res sub
iecta. Similiter hic. Aīal est genus hō ē ani
mal ergo homo est genus. Similiter hic oē
est naturale statua est es ergo statua est na
turalis non sequitur quia naturale vere pre
dicatur de ere et propter hoc attribuitur i cō
clusionē statue quod non est verbum. Simi
liter hic. Cognosco corstū corstus est veni
ens ergo cognosco venientē. Dicendū q^d nō
opporret q^d si cognoscas corstū secūdū se
q^d propter hoc cognoscas sub illo accidente
quod est veniēs. Secundus modus proue
nit ex particulari idēptitate aliquoz duoz
in aliquo tertio vel quando aliquod commu
ne predicatur de aliquibus duobus cum q^d
bus est in parte idē et in parte diuersū p
pter hoc illa duo creduntur esse eadē inter
se vt hec sortes est hō plato est hō g^o sortes ē
plato. Sīl^r hō ē aīal equ⁹ est aīal ergo equ⁹
est hō. Dicēdum q^d non eporret q^d si aliqua

duo cōueniant in aliquo tertio q̄ ppter hoc
cōueniant inter se. Tercius mod⁹ puenit qñ
ex duob⁹ aliq̄bus diuisim sūptis male infer-
tur aliq̄d cōiunctū scđz accñs vt iste ē albus ⁊
ē moāchus ergo ē albus monach⁹ similiter
hic. Iste canis est pater et est iuus ergo ē pa-
ter iuus non sequitur qz licet illa conueniāt in
aliq̄bus scđm prem tñ scđz prē aliā differūt
et sciendū q nō licet inferre ex diuisis iun-
ctuz vt baēt in secūdo periarmentias qñ q̄di-
cant diuersa accidētia sibi iuicē p accñs pue-
niētia sic albū eē monacū: Silt qñ duo pre-
dicant quoz scđz intelligit in p̄io vt vniuer-
sale in suo specialiori. vt iste est homo et est
animal ergo est homo aīal quia aīal intelli-
gitur in hoīe sicut albū i hoīe albo: Sed i oī-
bus alijs licet ex diuisis inferre coniunctū
Vnde notandum est q̄ quādo aliqua duo
accidentia predicatur de aliquo quozū p̄i-
mo in subiecto est p alterū et nō pse ex talib⁹
diuisim captis non licet inferre coniunctum
vel ecōtra. vt iste est albus et est monach⁹ q̄
est albus monach⁹ nam albedo non est i sub-
iecto scđz se sed secunduz habitum similiter

et cōiunctis nō licet in ferre diuisū quādo il
la que cōiungunt dīminuunt de ratōe alteri⁹
vt iste hō est mortu⁹ ergo est hō et mortu⁹ .
In oībus autē alijs licet ex cōiunctis inferre
diuisum s̄ illud vltimū argumentū facit fal
latia; scōz qđ ad simplicit̄ . Accidēs sic diffi
nitur ab aristotele: Accidens est qđ est extra
neū in pte idē ⁊ in pte diuersus . Secundū aci
cidēs vero sūt paralogismi quādo idē simi
liter fuerit assignatū inesse rei subiecte et ac
cidēti vt hō est spēs sortes est homo ergo sor
tes est spēs homo em̄ scōz qđ sibi conuenit es
se spēs aliter capit a modo p̄ que; puenit sor
ti et platonī qđ cōuenit ei esse spēm vt est esse
ria quedā cōmunis predicabilis de plurib⁹
et prout est in pluribus sic est in sorte et pla
tone et sic est sortes est accidēs hō vero res
subiecta et spēs significat vtrūq; in esse. Vñ
accidēs non sumit hic vt diffinit a porphirio
sed vt dictum est.

Equitur de fallacia secundum quid
s ad simpliciter dictum secundū quid
appellatur hic determinatio dimi
nuens de ratione vel de esse cui adiungitur

vt cum dico hō mortuus mortuū em̄ dimi-
nuit de rōe hōis dictū simpliciter appellatur
aliqd nō diminutū vt hō. fallacia secunduz
quid ad simplr est ydoneitas decipiēdi pue-
niēs ex apparēti puenientia dicti scdm quid
ad dictū simplr. Quā apparētie hui⁹ fallacie
est conuenientia huius dicti quod est secūdu
quid ad illud quod est simpliciter et eque-
so. Quā falsitatis est diuersitas significatorū
Fit autem hec fallacia tot modis quod mo-
dis cōtingit addere alicui determinationez
diminuentē. Primo mō scdm partē in mo-
do vt ille est hō mortuus ergo est hō nō seq̄t
qz mortuū diminuit de ratione hominis ⁊
hic chimera est ens opinabile. ergo chimera
est ens nō sequitur quia opinabile diminuit
de ratione huius quod est esse. Scdo modo
scdm partem integrālē vt ethiops est albus
secunduz dentes ergo est alb⁹. Tertō modo in
his que sunt ad aliquid vt diuitie nō sunt bo-
ne male vrenti: ergo diuitie non sunt bone
non sequitur. licet ei diuitie comparate ad
aliquid non sunt bone. amen in se sunt bone
Quarto mō in his que secūdu locum sunt

vt bonū est mactare patrem interuallis ergo
bonū est mactare patrē suū. vel sic. Bonum
est vti dieta in locis egrotatiuis. ergo bonuz
est vti dieta. Quāto modo in his que sunt se
cundum temp⁹ vt bonū est ieiunare in qua
dragesima ergo bonum est ieiunare. vel sic.
Expedi alicui mederi quando egrotat ergo
expedi alicui mederi. non sequitur quia licet
expediat mederi secundum quid: non tamen
simpliciter. Sciendū autē q^d in omnibus ist^{is}
inspicendum est a contradictionem vt si ali
quis respondens dicat q^d non expedit mede
ri et oponēs assumat q^d expedit quādo egro
tat nō contradicit ei sed stat in fallacia secun
dum quid ad simpliciter. Et sciendum q^d ea
dez ē fallacia si ex eo q^d est scōz q^d inferatur
simp^lr et ecōuerso et intelligēdū ē q^d ista fal
lacia qⁿ fit ab eē scōm quid vt in pluribus fit
affirmatiue s^c quādo fit a dicto simpliciter vti
plūb⁹ arguit negatiue seq^r fallacia ignorātie.

Lenchus est syllogismus contradic
tarius vnius et eiusdez noīs tantū nec
etiā rei tm̄ s^c noīs et rei simul nō sino
nimi s^c eiusdē ex his q^{ae} data sūt d^{icitur} necessitates

cōnumeratio eo q̄ erat in p̄cipio ad idem
secundū idem. similiter ⁊ in eodem tempore
Elenchus est sillogismus contradictionis id
est sillogismus cōcludens cōtradictoriā p̄
positionis dare a r̄ndente. In diffinitōe elē
chi quedā ponūtur rōe sillogismi vt ex his q̄
data sunt ex necessitate accidere per qd̄ remo
uetur fallacia accidētis et ponit nō cōmune
rato eo q̄ erat in p̄cipio p̄ qd̄ remouet p̄
titio p̄cipij vt postea patebit. Alia ponū
ratione p̄dictionis vt vnius et eiusdes. .i. vni
us subiecti et vnius predicati: vnde nisi esset
idem subiectū et idem predicatum non esset
contradictio vt ebiops est niger et biops nō
est niger secundū dentes ex quo non est ides
predicatum ideo nō est contradictio. Et similr
hic nullus homo mortuus currit. et quidaz
homo currit nō est contradictio quia non est
ibi idem subiectum. Item scōz idem ad idē
similiter et in eodem tempore ponūtur rōe
contradictionis. Et contra istas quattuor p̄
tes peccat hec fallacia que d̄r ignorantia elē
chi secundū q̄ est vna de tredecim fallacijs.
Alio mō accipitur ḡn̄aliter et tūc sic diffinit

Ignorantia elēchi ē vni⁹ defectus gñalis ad
quem reducunt oēs alie fallacie ostendendo
quomō peccant p̄ra istas p̄tulas vt postea
parebit. Iste enim particule nō noīs tm̄ nec
rei tm̄ s̄ noīs et rei simul non sinonimi et sic
de alijs ponūtur ratione sillogismi et ratioe
p̄tadictionis qz iste exigunt q̄ nomē sit vnū
et res vna et q̄ non sit nomen sinonimū. vñ
nō est ibi contradictio. marcus currit et tullius
non currit nec est ibi sillogismus. omnis
gladius scindit. quoddam instrumentū est
ensis ergo quoddam instrumentum scindit.
fallacia ignorantie elēchi est ydoneitas de/
cipiendi pueniens ex apparenti obseruatōe
particularum diffinitionis elenchi que con/
ueniunt ratione contradictionis tantum sc̄z
ad idem sc̄dm̄ idem. similiter et in eodem tē/
pore. Causa apparentie huius fallacie ē con/
uenientia dictōz secundū quid ad dicta sim/
pliciter. Causa falsitatis est diuersitas eorū/
dem. vnde huius fallacie sunt quattuor mo/
di. Primus modus est contra hanc particu/
lam ad idem: vt duo sunt duplum vnus et
non sunt duplum trium ergo sunt duplum

et non duplum et in vtraq; pmissarū nō su-
mitur duplū ad idē et ideo nō sequit. Scōs
modus peccat cōtra illā p̄culāz scōz idēz vt
hoc est duplū illi scōz latitudinē et nō est du-
plum scōz longitudinē ergo est duplū ⁊ non
duplum Non sequitur qz duplum non sumi-
tur scōz idem licet sumat respectu eiusdē. ter-
tius modus peccat cōtra illam p̄culam si
militer vt hō est spēs nullus homo ē spēs er-
go idem est spēs ⁊ non spēs non sequitur qz
ibi non est contradictio in p̄missis quia ille
terminus homo non sumitur similiter quia
in vna sumitur pro suis inferioribus in alia
vō nō. sed pro se toto vel p̄ sua forma Quar-
tus modus peccat cōtra hāc p̄culam in eo-
dez tpe vt manus mea est causa in hoc instā-
ti et non est clausa in hoc instanti ergo ē clau-
sa et non clausa non sequitur quia non est in
eodem tempore. Differt autem hec fallacia a
fallacia scōm quid ad simpliciter quia in illa
est processus ab vno scōm quid sumpto ad
vnū sumptū simpliciter vt hoc ē duplū scōm
longitudinē ergo ē duplū in ista vero est pro-
cessus a duob; scōz qd sup̄is ad duo sup̄ra

simp̄l̄r vt hoc ē duplū illi scō; lōgitudinez et
nō scōm latitudinē ergo est duplū et non du
plū. Sequit̄ de fallacia petitiōis p̄cipij.

Etere id qđ est in p̄cipio est qñ cō
clusio q̄bz p̄bati sumit̄ in p̄missis
p cum ergo idē sub eodē noīe non p̄t
seipsum p̄bare vt hō currit ergo hō currit in
talibus cū est petitiō p̄cipij sed talis argu
mentatio ē ridiculosa nec cadit sub arte nec
est petitiō bui⁹ qđ est in p̄cipio: Aliud enī
est petere p̄cipiū et petere illud qđ erat in
p̄cipio qz petere p̄cipiū est quando pe
titur idē sub eodē noīe vt homo currit er
go hō currit et isto modo nulla ē fallacia qz
nō cōtinetur sub aliqua sp̄e argumētatiōis
nec scōm veritatem nec secundum apparen
tiam sed talis petitiō p̄cipij peccat p̄tra sil
logismū simp̄l̄r dictū Sed petere illud est
quod est in p̄cipio est quando idē peti
tur sub diuerso noīe vt animal rationale currit.
ergo hō currit. Al̄ sic. Petere illud quod est
in p̄cipio est quando minus notum sumi
tur ad p̄bationem magis noti Causa appa
rētie bui⁹ fallacie est diuersitas conclusionis

cum premissis. Causa falsitatis ē diuersitas
eorūdez. Petiť aut illud qđ est in principio
quinq; modj vt pz octauo thobiceorū primo
mō qñ distinctū petiť in diffinitione et ecōtra
vt si dubitaretur utrū hō currat vel non cur-
rat fiat argumentū aīal rationale currit ergo
hō currit nulla est ibi probatio qz quādo al-
terū dubitat' necesse est alterū dubitari et ita
si sumatur vnū ad probandū aliud peccatur
est. Secundus modus est quando particula
re petiť in vli vt nullus hō currit ergo sor. nō
currit vel si aliquis debeat pbare qđ oīm con-
trariozū est eadem disciplina et assumat om-
nium oppositorū eadē ē disciplina ergo om-
nium ptrariozū est eadez disciplina h peti-
tur pclusio ī pmissis. Tertius modus ē quā-
do vniuersale petiť ī pricularibz vt si aliquis
debeat pbare quod oīm oppositorū est eadē
disciplina et sumat istam omnium contradi-
ctoriozū ptrariozū et sic de alijs est eadem
disciplina ergo omniū oppositorū est eadez
disciplina. Vel sic. Socrates currit plato currit
et sic de alijs ergo omnis homo currit Quar-
tus modus est quādo coniuictum petiť in di-

uifis vel ecōtra vt fi aliquis debeat pbare q
medicina est difciplina fani et egri ⁊ dicat fic
Medicina est difciplina fani et medicina est
difciplina egri. ergo medicina est difciplina
fani et egri. Quītus modus est qñ vnus re
latiuoz petif in alio vt fi quis debeat proba
re q fortes fit pater platonis pberur fic pla
to est fili⁹ fortes ergo fortes est pat⁹ platonis.
Nō fequit qā hoc affūmū quod est proban
duz. Sciendū est q h fallacia nō ipedit fillo
gismū inferentem fed pbantē et ita fallacia
petitionis peccat cōtra fillogismū dyaleticū
in quātuz dyaleticus est.

Fallacia cōfequentis dicenduz est
secundum consequens fiunt paralo
gismi eo q credimus consequentiā
conuerfi que non conuerfitur. fallacia confe
quentis est ydoneitas decipiēdi proueniēs
ex apparentia consequentis conuerfe que nō
conuerfitur. Causa apparentie huius falla
cie est conuenientia vnius consequēte vere
ad aliā nō verā. Causa falſitatis est diuerfi
tas eorumdez. Et scienduz q bñ tenet argu
mentum a pofitione antecedens ad pofitio

nem cōsequētis. Hui⁹ fallacie tres sunt mōi
Primus mod⁹ est quādo arguitur a destru
ctione antecedētis ad destructionē psequētis
vt si hō est aīal est ergo si hōmō est aīal non
est vlt⁹ a positione psequētis ad positionē an
cedentis si mel est rubeū est ergo si rubeū est
mel est. Ad istū em̄ modū reducuntur om̄s
prauē argumētationes ab inferiori ad supe
rius destructiue vnde quotienscūq; fit pro
cessus ab inferiori ad supius cō distributiōe
supiorum vt oīs hō currit ergo om̄e aīal cur
rit ibi cōmīratur ista fallacia vel nullus hō
currit ergo nullū aīal currit. Secundus mo
dus solet poni ab insufficiēti inductione sin
gularium vt fortes est aīal et ecōuerso plato
est aīal et ecōuerso ergo oīs homo est aīal et
econuerso h̄ enumerant̄ oēs singulares illi⁹
oīs hō est aīal et nō huius oē aīal est homo
que significatur per ppositionē huius qd̄ est
ecōuerso ad hanc omnis homo est animal.
Tertius modus prouenit a communiter ac
cidentibus et dicuntur cōmuniter accidētia
que se aliquando cōsequuntur et aliquando
non vt ille est comptus ergo est adulter simi

liter hic Musa. et poeta similiter terminatur
sed musa est feminini generis ergo et poeta
non sequitur quia idem puitas generis et ter
minationis aliquando se consequunt et aliqui
non eo q non est in omnibus: sed in aliqui
bus. Si aliquis dicat q in hoc ultimo tertio
modo non tenet econuerso. vnde ibi non est
consequentia. Dicendum est ergo q secunduz
quosdam sumitur psequentia comuniter ad
consequentia necessaria et probabilem et in
istis no sumitur consequentia necessaria sed
probabilis. taliter autem ordinatur isti modi
ab aristotele isto modo ordinato:

Equitur de fallacia secundum non
causam vt causam: Ad cuius euidē
tiam sciendum q duplex est sillogis
mus scilicet ostēsiuus et ad impossibile, ostē
siuus est qui hz vnā solā pclusionē. Sillogis
mus vero ad impossibile est quando aliquis
sillogistice ducit ad impossibile et ppter hoc
interimuntur aliqua premissarū que erit causa
illius impossibilis vnde iste sillogismus sem
per habet duas conclusiones. vt cu3 dicitur
est ne homo asinus hoc concessio.

Contra nullus asinus est animal rationale mortale
le bon est asinus ergo bon non est animal rationale mor-
tale si hoc est impossibile ergo et ista bon est asi-
nus et ille syllogismus est in quarto modo prefi-
gure. Sciendum est enim quod non causa ut causa semper fit
in syllogismus ad impossibile fallacia autem
secundum non causam ut causam fit quando non cau-
sa ponitur. ut causa et propter hoc apparet se-
qui impossibile et illud quod apparet esse
causa intermit. ut si queratur est ne brunellus bon
quo concessio. Contra nullus asinus est animal
rationale mortale sed homo est asinus et bru-
nellus est bon. ergo homo non est animal ra-
tionale hoc autem est impossibile ergo bru-
nellus non est homo. In hac enim dicta argu-
mentatione est non causa ut causa quia interi-
mitur id quod apparet esse causa et non est sed
brunellus est bon. Causa appentie huius fal-
lacie est conuenientia huius quod apparet es-
se causa et non est cum eo quod est causa. Quia fal-
sitas est diuersitas eorum. tale enim exem-
plum ponit aristoteles huius fallacie. Sunt
ne anima et vita idem quo concessio. Contra
mors et vita sunt contraria sed mors est cor

ruptio ergo vita gñatio et p̄sequēs viuere
est gñari s̄ hoc est impossibile qz quicqd̄ vi
uit nō gñatur s̄ gñatū ē ergo aīa et vita non
sunt idē bec̄ conclusio peccat scdm̄ non cām vt
causam ex hoc effi q̄ aīa et vita sunt idēz nō
sequitur impossibile et ita nō debet interimi
sed ista mors et vita sunt cōtraria qz nō i om
nibus his id quod nō est cā apparet esse cau
sa qz cōmunicat in terminis cū aliquibus p̄
positionibus ex quibus sequitur impossibi
le. Ex istis patet q̄ ista fallacia non sic in sil
logismo ostensiuo vt omnis bō currit sortes
est bō et sol est in cancro ergo sortes currit. s̄
non est fallacia nō cause vt cause qz bec̄ ppō
sol est in cācro non est causa neq̄ apparet esse
causa sic apparet in sillogismo ad ipossibile.

Propositio plures est illa in qua plu
ra predicatur de pluribus vel plura
de vno vel vnum de pluribus vt sor
tes currit et disputat vel sic est ne hic z bec̄ bō
demonstrato sorte et brunello v̄l sortes z pla
to currunt et disputant Propositio autem
vna est in qua vnum predicatur de vno et s̄
quadrupliciter siue vnū numero vt homo est

risibilis siue vnū spē vt sortes est hō siue vnū
gñe vt sortes est aīal siue vnū scōm prius et
posterius vt hō est ens aīal est sanū siue pre
dicantur plura ex quibus fit vnū vt hō ē aīal
rōale mortale. Secundum plures interroga
tiones fiunt paralogismi qñ ad interrogatio
nem plures dat vna rñsio. Eā apparētie bu
ius fallacie est vnitas interrogationis pple
xe. Causa falsitatis ē plalitas ipsius. duo sūt
modi bui⁹ fallacie. Primus modus est quā
do plura in singulari numero subiciuntur vlt
predicatur vt hic. est ne hic et hō hō demonstra
to sorte z brunello si dicatur sic: ergo brunel
lus est hō si nō ergo sortes non est hō nō be
ne enim respondit qñ fecit responsionē vnā
ad interrogationes plures debet responde
re. verum est p vno et falsū pro reliquo. Se
cundus mod⁹ est qñ plura in plurali nume
ro subiciuntur vel predicant vt sunt ne ista bo
na vel nō bona demonstratis bono et nō bo
no si dicit bona ergo bonū est malum si non
bona ergo bonū nō est bonū debuisset enim
respōdere bonū est bonū et malū est malum
Si aut cōcedat aliquis hō dari diffinitiones

simili mō in singulari ⁊ in plivt cecū est aptū
natum videre et non videt et ceca apta nata
videre et nō vident nō effugi et redargutio
nē demonstrato vno ceco et altero vidēte ⁊ di
cat sic sunt ne illa ceca vel nō ceca: Si ceca er
go illud est cecū demonstrato vno vidēte nō
em dicebat illū eē cecū et illū eē vidēte s da
bat vnā rñsionē eo q concessit q similis da
retur diffinitō in singulari numero et in pli.

¶ Ost bec aut reducēdū est omnes fal
lacias ad ignorantia elenchi reduce
re aut oēs ad ignorantia elēchi ē on
dere qliter qlibet fallacia peccat ptra aliquā
pticulā in diffinitōe elēchi positam aut rōe
sillogismi aut p̄dictionis sic enim dīa adue
niens generi cōstituit spēs ita rō p̄radictio
nis adueniēs sillogismo p̄stituit elenchum
vnde quicquid est in elencho aut est in eo rōe
p̄dictionis aut rōne sillogismi dicit enim ari
storeles q diuidēduz est ōs sillogismos ap
parentes et elenchos aut omīs reducendum
est ad ignorantiam elenchi. Equivocatio ⁊
ambibologia et figura dictiois reducun
tur ad ignorantiam elenchi eo q duplex eē

impedit sillogismū et ꝑditionem: Cōposi-
tio diuisio accentus reducunt ad ignorātiā
elenchi in eo qđ nō est oratio eadē vel idem
nomē sed differens oportet aut hoc scđ nomē
et ratione esse eadē quēadmodū et rē si debe-
at esse elenchus. Qui vero scđm accidens fi-
unt manifesti sunt diffinito sillogismo quia
fiūt cōtra particulam in diffinitione elenchi
positā scđ necesse est aliud accidere per ea qđ
posita sunt et cōcessa et secundū hāc fallaciā
que est scđm accñs artifices et scientes sepe
in scđs redarguuntur facientibꝫ sillogismos
contra sapientes . nam secundum accidens
faciunt sillogismos apparentes . Qui ve-
ro fiunt secundū quid ad simpliciter reducū-
tur ad ignorantiam elenchi quoniam de eo-
dem non est affirmatio et negatꝫ vt etbiops
est albus secundum dentes ergo est albus
Manifesti sunt aut sillogismi qui prius dicti
sunt et quales nuncupantur. Qui vero fiunt
secundum id quod petitur in principio et nō
causam vt causam peccant manifeste contra
diffinitionem sillogismi quia in sillogismo
oportet sequi aliud de necessitate qđ nō erat

in principio et sic oportet quod premissæ sint cau-
se conclusionis syllogismi. Qui vero secundum con-
sequens reducuntur sicut et illi qui fiunt secundum
accidens. Qui vero secundum plures interrogati-
ones ut vnam reducuntur eo quod peccant contra
unitatem propositionis ibi enim non sumitur
propositio vna et per consequens nec propo-
sicio. Nam eadem est definitio vnius rei et rei
ut hominis et vnius hominis simile autem
in alijs unde propositio vna vnum de vno af-
firmat sed non est ita in propositione plures
in qua predicantur plura de vno vel vnum de
pluribus et propter hoc peccant contra unita-
tem propositionis. Item omnes fallacie in dictione et
secundum quid ad simpliciter reducuntur ad ignorantiam
elenchi eo quod peccant contra contradictionem
Omnes autem fallacie alie extra dictiones
reducuntur in hoc quod peccant contra dif-
finitionem syllogismi. Et hec de fallacijs pe-
tri hispani dicta sufficiant.

Incipit septimum tractatum de suppositionibus:

Hocumque dicuntur quedam dicuntur
cum complexione ut homo currit.
Quedam vero sine complexione ut bo

quia est terminus incomplexus Termin⁹ vt
hic sumitur: est vox significans vniuersale vlt
particulare vt hō vel sores Terminorū aut
in complexorūz vnusquiq; aut significat sub
stantiam aut qualitates aut quāritatem aut
ad aliqd aut agere aut pati aut vbi: aut. qñ
aut situs aut habitus. Significatio vt hic su
mitur est rei p voces scōz placitū rēpresentatio
quare cū omis res aut sit vniuersalis aut pti
cularis optet dictōes nō significantes vniuer
sale vlt particulare nō significare aliquid et sic
non essent termini vt hic sumitur termin⁹ vt
signa vniuersalia vel picularia Significati
onū alia est rei substantiue et hec fit per nomē
substantiūū vt hō. Alia est rei adiectiue et h
fit per nomē adiectiūū vel per verbus vt cur
rit vel albus que non est pprie significatō su
stantiua vel adiectiua sed significat aliquid
substantiue vel adiectiue. Et significare aliqd
adiectiue vel substantiue sunt modivocum qā
adiectiuatio et substantiuatio sunt compo
tes modi et differentie rerū q significatur
nō significatiōes. Nomia vero substantiua di
cuntur supponere s nomia adiectiua vel ver

ba dicunt copulare. Suppositio est acceptio termini substantiui p aliquo. differunt aut suppositio et significatio. qz significatio fit p impositionē vocis ad significādū rem suppositio est acceptio termini iam significātis rē p aliquo vt cuz dicitur bō currit. iste terminus homo tenetur stare pro sorte platone ⁊ sic de alijs. vnde significatio prior est impositione et in hoc differūt. qz significatio ē vocis suppositio vero ē termini iam cōpositi ex voce ⁊ significatione: ergo supponere et significare non sunt idē: sed differūt p locū a coniugatis. Itē significatio ē signi ad signatū: suppo vō est supponētis ad suppositū. ergo suppo nō est significatō. Copulatō ē acceptio termini adiectiui pro aliquo:

Appositionū alia cōis alia discreta.
 8 Suppo cōis est que fit per terminū coēz vt bō ⁊ aīal. Discreta est que fit p terminū discretū vt sortes vlt p terminū coēz cū pnoie demonstratiuo vt iste bō qē termin⁹ discret⁹. Itē supponū cōiz alia natural: alia accidentalis. Suppositio naturalis ē acceptio termini communis pro omnibus his p
 k ij

quibus aptus nat⁹ est participari vt iste ter⁹
minus homo p se sumptus supponit pro oī
bus hoībus tam qui sunt qui erunt z qui fue
runt. Accidental^{is} suppo^o est acceptio termi
ni cois pro oībus his pro quibus exigi suū
adiunctum. vt hō currit. hic iste terminus hō
supponit pro oībus hoībus presentibus. Et
cum dicitur hō fuit vl' hō currit supponit p⁹
teritis. et cū dicitur hō erit vel hō curret sup
ponit pro futuris. Et sic bz diuersas suppo
sitiones scōz diuersitatē eorū que et adiungū
tur. Accidentalū suppo^onū alia simplex. alia
p⁹sonalis. Suppositio accidental^{is} simplex
est acceptio termini in cois p re vniuersali si
gnificata p ipsum terminū vt cū dicitur hō ē
spēs aīal est gen⁹ ibi iste termin⁹ hō suppoit
pro hoīe in in cōi et nō p aliquo inferiori. et
iste termin⁹ aīal supponit p aīali in cōi z nō
pro aliquo inferiori. Et similiter dicendū est
de quolibet termino cōi. vt risibile est p⁹prius
rōnale est differentia. albū est accidens Tres
suppositionū simplicū. alia est termini cois
in subiecto positi vt hō est spēs. Ibi iste ter
minus homo simplicem habet suppositionē

quia solū supponit pro natura speciei. Alia ē
termini cōmunis positi in p̄dicato p̄positio-
nis affirmatiue vt oīs hō est aīal. Ibi iste ter-
minus aīal in predicato positus simplicem
habet suppositionem: quia solū supponit p̄
natura generis. Alia est termini communis
positi post dictionem exceptiuam. vt oē aīal
p̄ter hominem est irrationale. ibi iste termi-
nus hominem simplicem habet suppositio-
nem. quia non licet fieri descensum sub ipso
vnde nō sequitur omne aīal p̄ter hominē ē irra-
tionale: ergo omne aīal p̄pter hunc hominem
est irrationale ex quo ibi est fallacia figure di-
ctionis p̄cedēdo a suppositione simplici ad
personalem. Similiter hic homo est species
ergo aliquis hō ē spēs. ⁊ similiter hic omnis
homo est aīal ergo omnis homo est hoc aīal
In omnibus enim istis fit processus a sim-
plici suppositione ad personalem. q̄ autē ter-
minus in predicato positus simplicem hēat
suppositionē patet. qz cum dicitur omnium
oppositorum eadem est disciplina: nisi ille
terminus disciplina simplici haberet suppo-
sitionem. sic fieret descensus sub ipso et esset

falsa. Nulla ei pticularis disciplina ē oīz p̄rio
rū medicina ei nō ē oīz p̄riorū: s̄ soluz sani et
egri grāmatica nō est oīz p̄riorū s̄ soluz con
grui z incōgrui. logica veri et falsi z sic d̄ alijs
Personalis aut̄ suppositio est acceptō termi
ni cōis p̄ suis inferioribus. vt cū dicitur hō
currit iste terminus hō supponit p̄ suis inferi
oribus. Itē personaliū supponum talia est
determinata alia confusa. Determinata sup
positio est acceptio termini cōis i diffinitē sū
pti vel cum signo particulari determinatus:
vt homo currit vel aliquis hō currit. Et dicit̄
vtraq̄ illarū determinata. quia licz in vtraq̄
istarū iste terminus homo supponat pro oī
homīe tam currente q̄ non currente. tamen
pro vno solo homīe currēte vera dicitur. Et
qz aliud est supponere z aliud est locutionez
eē verā p̄ aliquo vel falsā: igitur in p̄dictis
vt dictū ē iste termin⁹ hō supponit p̄ oī hoīe
taz currēte q̄ nō currēte. licz reddat locutōez
veram pro currente solo. Quod autē in vtra
q̄ istarū sint determinata suppositio patet
quia cū dicitur animal est sortes vel animal
est plato et sic de alijs. ergo animal est omīs

homo ibi est fallacia figure dictionis a pluri-
bus determinatis ad vnam determinatam :
Et ideo iste terminus animal in definite positi-
tus habet determinatas supponez et similes
signo particulari . Confusa suppositio est acce-
ptio termini communis per pluribus mediante
signo vniuersali vt cum dicitur omnis homo
est animal ibi iste terminus homo supponit
per pluribus mediante signo vniuersali quia sup-
ponit per quolibz suo supposito . Item suppo-
sitionu confusaru alia est confusa necessitate
te signi vel modi et alia necessitate rei vt cum
dicitur omnis homo est animal ibi iste termi-
nus homo mediante signo vniuersali confun-
ditur siue distribuitur pro quolibz supposito
et iste terminus animal a parte predicati positi-
tus confunditur necessitate rei . Et cum vnus
quisque homo suus habeat essentiam ideo hoc
verbum est necessitate rei tenetur pro tot es-
sentij pro quod hominibus tenetur iste ter-
minus homo . et cum vnicuique homini visus
sua animalitas : ideo iste terminus animal
necessitate rei tenetur pro tot animalibus
pro quod hominibus iste terminus homo

et pro quot essentijs hoc verbū est vnde iste termin⁹ homo debet supponere cōfufe mobiliter et distribuitiue sed confuse et distribuitiue tenetur quia tenet⁹ pro omni boie mobiliter vero quia licet fieri descensum sub eo p quolibet suo suppositio vt oīs homo est aīal ergo sortes est aīal sed iste terminus animal dicitur p̄fūdi immobiliter qz nō hz fieri descensum sub eo vt omnis hō est animal ergo oīs homo est hoc animal. Ibi enim fit process⁹ a simplici suppositione ad personalem sicut hic homo est dignissima creaturarū ergo h homo vel aliquis homo vel rosa est pulcherrima florum ergo aliqua rosa. Sed differūt in hoc quia in istis est simplex suppositio ex parte subiecti : in illa vero ex parte predicali licet videatur oppositum esse quod superius dictū est q̄ in hac propōne omnis homo est animal iste terminus aīal in predicato positus simplicem hz supponem cū prius dicit⁹ q̄ habz confusam: Ad hoc dicendum est scdm quosdā q̄ qz genus p̄dicatur de pluribus differentib⁹ sp̄e iste terminus aīal qn tenetur p ipso in cōi qd est genus sic hz simpli

cez suppositionē. Scōz aut q ipsa natura cū
munis ipsius generis multiplicatur p sup
posita hoīs sic dicatur habere cōfusam sup
positionē nō mobiliter s; immobiliter. Sup
pō aut cōfusa i mobiliter pōt cū simplici non
scōz idē sed scōz diuersa vt dictū ē vnde scōz
hoc dicēduz est q suppositio confusa mobilē
nō pōt simul esse cū simplici nec scōm idē nec
scōz diuersa vt dictū est. Sed ego credo ipo
sibile esse terminū cōez in predicat oposituz
habere simplices suppositionez et confundi
mobiliter vel immobiliter signo vniuersali
exñte in subiecto affirmatiuo vt oīs bō ē ani
mal et sic de alijs cōsimilibus qz vt vult por
phirius omne qd predicatur de aliquo autē
matus eo aut est equale ei d quo predicatur
eti intendit de p̄dicatiōe p se s; in hac ppōne
oīs bō est aīal est p̄dicatio p se et non predi
catur equale ergo matus non accidentale er
go substantiale vel essentiale ergo genus v̄l
differentia non sunt dīa ergo genus sed na
tura generis multiplicata mobiliter vel im
mobiliter non est genus ergo! cuz dī oīs bō
est aīal cū ibi predicetur genus nō esset possi

bile terminum cōmunem multiplicare mobili-
liter vel imobilitē. qz significat naturā gene-
ris que iam actu nō esset gen⁹ sicut. si homo
confunderetur mobilitē vel imobilitē iā
non esset species. Item hoc idē videtur p
aristotelem in primo thopicozum dicentē q
omē quod de alio p̄dicatur aut p̄dicatur cō-
uersim de eo aut nō. Si cōuersim est diffini-
tio vel propriū. Si aut non conuersim p̄dica-
tur de re aut cadit in diffinitionem rei aut nō
si nō tunc ē accidens. si cadit in diffinitionē
rei aut est genus vel differentia. nō differen-
tia ergo genus. Et intendit aristoteles q ibi
sit recta predicatio et species subiciatur scdm
se vel multiplicatur: sed in hac ppositōne hō
est animal est recta predicatio et subicitur ho-
mo et non equale predicatur neq accidens
ergo genus. Quare non est possibile terminū
cōm in p̄dicato positum confundi mobili-
ter vel imobilitē. Item totum vniuersale
qđ ē genus et totum in p̄tate ex opposito se
hnt sed totū in p̄tate est duplex. quodā est
totū in p̄tate cōpletū vt vbicunq p̄fundit
terminus cōis mobilitē. vt omis hō est aial

Aliud est totū in q̄titate incōplerū et dimi-
nutū. vt vbiq̄ cōfundit termin⁹ cōis imō-
biliter ⁊ multiplicatur terminus cōis simpli-
citer. ergo si impossibile est totū in quātitate
esse gen⁹ inq̄tum b̄mōi nō erit possibile ter-
minū cōem in p̄dicato positū cōfundi mobi-
liter vel imobiliter vt dicebat: Item cōpara-
tio illa secundū quam inferiora reducunt ad
superiora opposita est cōparationi scōz quā
superiora reducunt ad sua inferiora. sed scōm
p̄iaz sumit cōe in rōe cōis s̄z scōz scōaz sumi-
tur cōe multiplicatū siue p̄fusū. Quē ergo ter-
min⁹ cōis vt s̄sit in rōe generis nō ē possibi-
le ipm multiplicari inq̄tū b̄mōi. Et hec quat-
tuor argumēta sūt cōcedēda. Causa aut̄ pro-
pter quā mouebātur facilis ē ad soluēdū q̄
tm̄ ē vna qz cū d̄r oīs bō est aīal cū vnicuiq̄
bōi r̄ndet sua aīalitas siue sua cētia cū non
possit eē bō q̄ sit aīal. iō dixerūt q̄ isteterin⁹
aīal tenet p̄ tot aīalib⁹ p̄ quot boibus bō. q̄
aut̄ in illo argumēto nulla sit apparenia p̄z.
qz cū d̄r oīs bō est albus necesse ē q̄ tota aīa-
litates itelligant̄ i subiecto quot sūt boies in
quib⁹ tenet bō. vñ nihil est dicere q̄ bz illas

aīalitates a predicato cū ibi p̄dicetur album
Unde dicendū q̄ homo logice loquādo nō
naturaliter ex aīali et rationali cōponitur. id
de se habet illarū aīalitatū multiplicatiōē
vnde cum dico sic. oīs homo est albus nullo
modo habet illas aīalitates a predicato cum
ibi predicetur albus vt dictū est: Sic autē ē in
pposito cū ibi predicetur gen⁹ de sp̄e vt oīs
hō est aīal. In hac em̄ ppōne subicitur hō in
quo intelligitur multitudo illarum aīalitatū
et predicatur hoc genus aīal qd nullo mō cō
funditur mobiliter vel imobibiliter: s̄ stat ibi
p̄ natura siue p̄ essentia ip̄is gñis cōmunis d̄
pluribus p̄dicabilis. vñ aīal p̄dicatur et aīal
intelligitur in subiecto sicut hic oē aīal rōale
est aīal. Similiter dico q̄ hoc verbū est non
confunditur mobiliter vel imobibiliter. quia
q̄ aīal est: vel existeret in hoc hoīe: hoc habz
subiectum de se ante q̄ in ppōne subiciatur
predicatio essenciali vel accidentali. Et pro
pter hoc destruimus quandam diuisionē fa
ctam scz confusarū supponū. alia est confusa
necessitate rei: alia est cōfusa necessitate mōi
siue signi. Dicimus enī q̄ omnis confusio

fit necessitate signi vel modi vt cum dicitur:
omne aīal rōale ē aīal iste terminus animal
in subiecto positus tenet necessitate signi pro
omni aīali quod ē homo. Similiter hic om
nis bō ē aīal iste termin⁹ bō tenet pro omni
boīe ⁊ nō solū p bōīe: s; etiā p omni aīali qđ
est homo. et ideo tot intelliguntur animali
rates quot humanitates naturaliter loquen
do. quia eadē est humanitas in quolibet in
diuiduo boīs scđm viam logicorum et non
scđz viā nature. hic homo in cōiidez est. vñ
qđ sit hec aīalitas vel illa hoc est rōe materie
In via ei nature humanitas mea differt ab
humanitate tua p se. et aīa mea p quā causa
tur humanitas mea in me: alia ē ab aīa tua
per quā causat humanitas tua in te et ppter
hoc signū cōfundit boīem non tamen pfun
dit aīal in cōi. s; pctū ad boīem p suas dras.
vñ seq̃t qđ oīs pfusio sit necessitate signi vel
mōi. et hec de sup̃pōe terminōz absolutorum
Incipit octauus tractatus de relatiuis.

Relatiuum est duplex: vno modo re
latiūū est cuius esse est ad aliud quo
dammodo se habet et sic relatiuum

R

est vnū de decem pdicamētis. Aliud est rela-
tiuū qđ est ante late rei recordatiuum qđ vt
vult pascianus in maiori suo volumine. Re-
latio est ante late rei recordatio vt sortes cur-
rit qui mouet. Ibi hoc relatiuū qui facit reco-
dationē siue relationē de sorte qui ē res añ-
lata. Omissis autem relatiuis scđm primū
modum de relatiuis secūdo modo hic inten-
dimus. Relatiuoz autem quedam sunt rela-
tiua substantie. vt qui ille et similia. Quedaz
vero sunt relatiua accidētis. vt talis. q̄lis. tan-
tus. q̄tus. Relatiuū aut substantie est qđ refert
eandem rem in nūero cū suo antecedēte vt q̄
ille. Item relatiuoz substantie quedā sunt re-
latiua diuersitatis vt alius. Et est illud quod
refert eandem rem in numero et supponit p
alio vt sortes currit et alius disputat. Quedā
vero idēpratis vt qui ille idem. Relati-
uum autem substantie idēpritatis est qđ re-
fert et supponit p eodem in numero pro quo
supponit suū antecedens. vt sortes currit qui
disputat ibi hoc relatiuū qui refert sortem et
supponit p sorte. Relatiuoz idēpritatis sub-
stantie qđam sunt. noīa vt quis quidā. qđaz

sunt pnoia vt ille idem Item relatiuorum p
nominu idēprutatis quedez sūt reciproca vt
sui sibi selcū suo possessiuo vt suus sua suuz
Alia vō nō reciproca vt ille id est. Relatiuū
aut reciprocū nō dī q sit patiens s qz ponit
modū patiētis supra substātiāz agentē quia
aliud est patiēs et aliū est mod⁹ patiens q
p hoc q nctūs pōt esse patiēs vt sortes pcuti
tur s nō pōt bñe mod⁹ patiētis vnde modus
patiētis sp est i obliquis et sic pz q aliū ē pa
tiens et aliū ē mod⁹ patiētis si qrat qd ad
daē sup paciēs p relatiuū recipcū dicendū ē
q addit idēprutatē sbe et ponit eam sub
mō patiētis vt sortes iubet se ibi sba q prius
erat ponit agēs sub mō patiētis vt in s pno
mie se vñ reciprocū sic pōt dīfiniri reciprocū ē
qd significat sba agētes sub mō patiētis vñ
sic. resiprocuz ē iō qd sup⁹ passiuū et iō hui⁹
relatiuū sui significat p mod⁹ patiētis i quē
dī trāsire act⁹ vbi nctūs aut significat p mo
dū agētis. itē si qrat qre s pnomē sui sibi se
caret nctō. Dicendū est q solutio pz ex pmissis
quia agens non potest significare patiens
siue sub modo patientis nisi in obliquis

sed noīatiuis dicit modū agentis et iō natu-
ra noīatiui repugnat nature huius pronoīs
sui et ideo nō pōt habere noīatiuum. Ex p-
dictis patet q̄ relatiua idētitatis referunt eā-
dem rem sub suo antecedente ⁊ sp̄ supponūt
pro eadē re in numero. Et ex hoc patet q̄
maior est certitudo p̄ relatiuū idētitatis q̄
per suū anteedēs loco relatiui positū vt hō
currit hō disputat qz dubiū ē vtrū de eodem
hoīe dicatur. Sed cū dicitur hō currit et idēz
disputat certū est q̄ de eodem hoīe dicatur
hoc em̄ patet per priscianū dicentē in maiori
suo volumine q̄ cum dicitur : Ajax venit ad
troiam et. Ajax fortiter pugnavit dubiū est
an de eodem aiace dicatur an de diuersis sz
cū dicitur Ajax venit ad troiam et idem for-
ter pugnavit de eodem aiace in numero sta-
tim intelligitur. Et sic patet q̄ maior est cer-
titudo p̄ relatiuū idētitatis q̄ p̄ suū antee-
dens loco talis relatiui positū. Solet em̄ du-
bitari circa relatiua idētitatis vtrū deceptō
facta ex diuersa relatiōe fiat scđm equiuoca-
tōnē vel scđz amphibologiā vel scđz aliquā
aliā fallaciā vt dicēdo hō videt asinū : qui

est rationalis .ibi hoc relatiuū qui potest re-
ferri ad hūc terminū qui est homo vñ ad hūc
terminū qui est asinus et sic sunt ibi diuerse
relatōes: z ergo scd̄z aliquos solet ibi cōueni-
enter assignari equiuocatio. Sed contrarium
arguitur. hoc nomē qui secundū q̄ est relati-
uum, significat rē vnā equaliter se hñtē ad il-
lud qđ significatur p̄ modū sb̄e. vt color q̄ ē
in corpe locus qui cōtinet rem locatam z sic
de alijs. ergo deceptio facta ex diuersa relati-
ne non facit equiuocationem. Item hoc no-
men qui scd̄z qđ est nomen significat substā-
tiam infinitam: sed ista substātia infinita ap-
ta est finitari tam p̄ vnū antecedēs q̄ p̄ aliud
ergo cuz illa substantia infinite sumpta in se
sit vna et pōt referri quodlibet antecedens er-
go significatio huius relatiui erit vna. quare
sequitur q̄ ibi non erit equiuocatio. Item ra-
tio cuiuslibet relatiui scd̄m q̄ relatiuū est tan-
tum vna hec scz res ante lata vel rei ante late
recordatiuum ergo oē relatiuū scd̄m q̄ rela-
tiuum participat vnum nomen z vna z ratio-
nem. ergo relatiuum est vniuocū inq̄tū ē añ-
tere rei recordatiuus ergo p̄ticularia relatiua

vt qui ille et alius inq̃tū sunt relatiua suozū
antecedentiū non sunt equiuoca. Si aliquis
obiciat q̃ hoc relatiuū qui alterius ē rōis se
cundū q̃ tenetur in hoc aīcedēte hō z alteri
secundū q̃ tenet in hoc aīcedēte aīnus vt in
p̃dicta oīoe. ergo est cōe et h̃z rōes diuersas
ergo est equuocū. Dicēdū q̃ hoc argumētū n̄
valz. Nā similr possit p̃bari q̃ quodlibz vni
uocū esset equiuocū. vt aīal esset equiuocū se
cundum qd̄ est hō vl̄ scōz q̃ ē in boie et aliā
h̃z rōez scōz q̃ ē equus vl̄ scōz q̃ ē in equo z
sic hoc nomē aīal aliaz h̃z rōez s̄ et ibi et est
cōe nō tamen equiuocū sed vniuocū. Soluē
dum est breuiter q̃ sicut vniuoca dicunt h̃re
eandem rōez nō scōz se s̄ in vniuoco vniuoc
cante. vt hō bos equus et similia in aīali. Si
militer oīa relatiua dicunt h̃re rōez eandē nō
scōz se. s̄ in referēte siue in relatione et etiam
h̃nt idem nomē iō vniuocantur in eo sed ille
obiciebat de rōibus relatiuozū scōm se. vñ p̃
dictas obiectiones ab ista p̃cedim⁹. et iō cōce
dim⁹ q̃ deceptio facta ex diuersa relatiōe nō
ē scōz equuocatōz. Itē illa deceptio ē in ordi
natione dictionū inter se ergo em̄ oīoe. quia

ordinatio dictionū nībil aliud ē q̄ oīo: ergo
non est equiuocatio cum equiuocatio solum
fit in vna dictione. Itē q̄ ibi nō sit amphibolo
gia. probatur vbi cūq̄ fit amphibologia
ibi est cōstructio vni⁹ cū alio vt in hoc exem
plo liber aristotelis quo ad primum modū
quo ad scdū vt hic lītus arā: quo ad tertiu⁹
vt in hoc scit seculum. Et secundū hoc patz
inductiue p̄ omēs modos amphibologie q̄
vbi cūq̄ est amphibologia ibi est cōstructio
vnius cū vno tm̄. s̄ vbi cūq̄ sunt diuersa rela
tiua nō est cōstructio vni⁹ cum vno tantū. in
mo vni⁹ cū diuersis. ergo deceptio facta ex
diuersa relatiōe nō facit. amphibologiā. Itē
vbi cūq̄ ē deceptio ex eo q̄ aliqua dictio pōt
referri ad diuersa est compositio vel diuisio. s̄
deceptio ex diuersa relatione est ex eo q̄ ali
qua dictio pōt referri ad diuersa ergo decep
tio ex diuersa relatiōe ē cōpositio vel diuisio
et hoc idem cōcedim⁹. Sequit̄ de relatiuis di
uersitatis. Relatiuū diuersitatis ē qd̄ suppo
nit p̄ alio ab eo qd̄ refert. vt sor. currit et ali⁹
disputat. ibi hoc relatiuū ali⁹ refert sorte ⁊ sup
poit p̄ alio a sorte ⁊ ita fa ē recordatō ⁊ d̄ sorte

De relatiuis aut diuersitatis talis datur re-
gula Si relatiuū diuersitatis addatur supio-
ri fit inferius: et si addat inferiori fit superius
verbigra cu3 dicit aliud ab aīali ergo aliud
ab hoīe. ibi est loc⁹ a spē ad genus siue a par-
te subiectiua ad suū totū: vñ. qz in hac ppositi-
tione aliud ab aīali hoc relatiuū diuersitatis
aliū cū addit aīali qđ ē supius ad hoīes facit
ipm inferius: z in hac aliud ab hoīe additur
inferiori scz hoī et ergo facit ipm superius: z
ergo aliū ab aīali. est inferius ab aliud ab hoī-
ne. et ideo iste locus a spē siue a pte subiecti-
ua. De relatiuis idēptitatis datur regula ab
antiquis: Nulla propositio inchoata a relati-
uis idēptitatis habet contradictoriā. Et assi-
gnāt talem cām. qz cū dīz oīs homo currit et
ille disputat. hoc relatiuū ille habet respectuz
ad hoc antecedens hō ppter dependentiam
sue relationis. s. cū negatio aduenit proposi-
tioni inchoate a relatiuo dicēdo sic ille non di-
sputat. tunc negatio negat verbū qđ sequitur
et nō negat respectu relationis quem habet
ad antecedens. ergo negatio nō negat totūz
quicquid affirmatio affirmat: ergo nō cōtra

dicat sed cū hoc fit in qualibet ppositione in
choata a relatiuo sequitur q nulla propositio i
choata a relatiuo habet contradictoriam
Sed contra hoc obicitur quicquid ptingit af
firmare ptingit et negare d quolibet suppo
sito sed verbū ptingit negare de quolibet sup
posito ergo et cōtingit affirmare de quolibz
supposito qd ē dictio relatiua ergo quelibet
propositio inchoata a relatiuo bz contradito
riam. Item quelibet ppositio siue enūciatio
que est vna habet cōradictoriā. s. propositio
inchoata a relatiuo dū modo ibi non fit aliq
dictio equiuoca neqz plura subiciantur neqz
pdicatur est vna propositio. ergo propositio
inchoata a relatiuo habet cōradictoriā Item
dicat aristoteles in primo periarmentias cir
ca affirmationem z negationē q vni affirma
tioni vna est negatio opposita et econuerso
vna negatio vni affirmationi ē opposita. er
go affirmationi inchoate a relatiuo negatio
vna est opposita. Qd cōcedim? dicentes pre
dictā reglam esse falsam Ad rōnes eorūz re
spondem? q relatiuū cōpatur ad antecedēs
et cōpat ad verbū cui subicitur. vnde cū affir

matio et negatio sit oratio affirmatiua vel ne
gatiua alicuius de aliquo: vel alicuius ab ali
quo hoc est predicari de subiecto. Et ideo sicut
patet p definitionem predicam affirmatiōis
et negationis. affirmatio ⁊ negatio respiciūt
tū modo cōpationem subiecti ad predicatū
ḡ in ppositione inchoata a relatiuo tantūmō
sumitur contradictorium. p pparationē rela
tiui ad verbū cui subicitur et non per compa
rationem relatiui ad antecedēs. qz ille respectus
nō est ibi ppter naturā affirmationis. nec: p
pter dependentiā subiecti in ptiū est subiectū
sed propter dependētiā ei⁹ qđ ē subiectum
dicendū tñ subiectum. quia aliud est subiectū
in ptiū subiectū: et id qđ est subiectum. ⁊ ali
ud est predicatum et illud qđ est predicari et
sic quicquid affirmatur i ppositione inchoa
ta a relatiuo negatur in sua p contradictoria quia
contradictoria istius ille disputet est ista nō
ille disputet. negatiōe preposita relatiuo. De
relatiuo idēpmitatis nō reciproco talis dat re
gula. Omne relatiuū idēpmitatis nō reciproci
bz eandē supponē quā bz suū antecedens v.
cū dicitur. omnis hō currit et ille est fortis ho.

relatiuū ille supponit pro oī homīe: quia sen-
sus est. oīs bō currit et ille ē sortēs: id est oīs
homo est sortēs. Dico autē non reciprocū. qz
cum dicitur oīs homo videt se nō est sensus
omnis homo videt hoīem. vñ loco huius re-
latiui se non licet ponere suū. antecedens:
loco autem alterius licet ponere.

Abito derelatiuo substantie dicen-
dum est de relatiuo accidentis. Re-
latiuum autem accidentis est quod
refert eandē rem p modū denomiatiōis vt
tale quale zc. vnde hec est differentia relatiui
substantie ad relatiuū accidentis. quia relati-
uum substantie refert rem vniuocā p modū
q quid est vt albedo que est in pariete. color
q est in corpe. Relatiuū autē accidētis est qd
refert rē suā per modū denomiatiōis vt sor-
tēs est albus z talis ē plato. Alia autē dīa da-
tur eorū dē. qz relatiuū sōc refert idē in nūero.
Relm vō accidētis refert idē in spē. vt sortēs
est albus et talis est plato. qz idē in nūero nō
pōt esse in diuersis subiectis s bñ in idē spe-
cie. Relatiuoꝝ autē accētis aliud est relatiuū
idēptat vt tal. aliū vō diuersitatis. vt alter

Relatiuū accidentis idēptitatis est qđ refert
eandem qualitatem in spē. et supponit p ea
dem in spē. vt sortes est albus et talis est pla
to. Relatiuū aut accidēis diuersitatis est qđ
refert eandem qualitātē in spēs supponit p
alia diuersa in spē. vt sortes est albus et alte
rius modi est plato. Differt aut relatiuū sub
stantie idēptitatis a relatiuis accidentium
idēptitatis. qz relatiuū idēptitatis substā
tie refert eandē substantiā in numero. relati
uum autem idēptitatis accidēis nō refert
idem accidēs in numero: sed solū idem acci
dens in spē. Relatiuoz accidēis idēptitatis
aliud est relatiuū quātitat] cōtinue vt tantus
aliud vero quātitatis discrete vt tot quot Itē
relatiuoz numeroz quedam sūt noīa vt toti
dem quedā sunt aduerbia vt toties. Scien
dum q talis tantus tot totiens et totidē pnt
dici relatiua redditua et demonstratiua. Re
latiua vt si ad presentes referant. Demonstra
tiua vt cū dicimus demonstrādo mare. tale
est rubeū. demonstrādo herculez talis fuit pla
to. Si aut nō referant ad pntes siue per de
monstrationē rerū pntium tunc sunt redditui

ua. quia reddunt interrogatiōe p̄cedente. vt
qualis est plato talis est sortes. Relatiua qñ
sine interrogatiōe. p̄ferūtur vt talis est sor-
tes qualis est plato. Et qñ ad noīa adiectiua
dicuntur specialium accidentiū vt ethiops ē
niger et talis est coruus. et sortes fuit albus
et talis fuit plato.

Incipit tractatus de ampliationibus.

Personalis suppositio est acceptio ter-
mini cōmunis p suis inferioribus.

Quius alia est determinata alia cō-
fusa vt prius patuit. Item personalis suppo-
sitionis alia est restricta. alia. ampliata et ita
ampliatio et restrictio habent fieri circa sup-
positionem personalem. Restrictio est coar-
ctatio termini cōmunis a maiori suppo-
nendū. vt cū dicitur homo albus currit hoc
adiectiuum albus restringit hoīez ad suppo-
nendū tm̄ p albis. Ampliatio est extēsiō ter-
mini cōisā minori suppositione ad maiores
vt cū dicitur homo pōt esse antichristus. iste termi-
nus homo non supponit solū p his qui sunt
s et etiā p his qui erūt vñ ampliatur ad futu-
ros. dico autē termini cōmunis qz termin⁹ sin

gularis vt sortes nō ampliat neq; restringitur.
Ampliationū alia fit per verbum. vt per hoc
verbū potest vt homo potest esse antichristus.
Alia fit per nomē vt hominē esse antichristū
est possibile. Alia per participiū vt hō potēs
est esse aīal. Alia per aduerbiū vt hō neces-
sario est aīal. hō em̄ non solū ampliatur. p
presenti tpe sed etiā pro futuro. et ideo sequi-
tur. alia diuisio ampliationis: scz q̄ amplia-
tionū alia fit respectu suppositoꝝ. vt homo
potest esse antichristus. Alia fit respectu tpo-
rum vt hō necessario est aīal vt dictū est. Cir-
ca p̄dicta q̄rit̄ de hoc sophismate i possibile
pōtēē verū. pbat qz illud qđ ē vel erit ipossibi-
le pōt esse verū: s̄ antichristū non fuisse post
tps suum est impossibile et modo potest esse
possibile et verū. ergo impossibile potest esse
verū: Contra: Quicquid potest esse verū est
possibile: sed impossibile pōt esse verū ergo
ipossibile est possibile intertio modo p̄rie fi-
gure s̄ conclusio est falsa ergo aliqua p̄missarū
nō maior ergo minor s̄ hec est p̄ia ergo p̄i-
ma est falsa. Solutio. p̄ima simpliciter ē fal-
sa bec. scz impossibile pōt esse verū. et sophis

ma peccat cōtra fallaciā accidentis qz cū dico
id qd est vel erit impossibile duo dico. s. subie
ctū illū impossibilitatis et illā impossibilitatē si
ue ipz possibile. s. illud qd ē vel erit ē res sub
iecta et impossibile accidit ei: et posse esse veruz
assignat inesse vtriqz. si ē hoc antiquū sū nō fu
isse erit possibile s. antiquū nō fuisse pōt eē ve
rum. ergo impossibile pōt eē verū non valet qā
antiquū nō fuisse est res subiecta z impossibile
est accis z post se esse: vtz assignat inesse vtri
qz. De āpliatione q fit rōe suppositorū talis
dat regula. Termin⁹ cōis supponēs vbo ba
benti vim āplianā se vel ab alio ampliā
ad ea que possunt eē sub forma termini sup
ponētis. vt bō pōt esse aīal. hic iste terminus
homo non solū supponit p presentibus: sed
etiam ampliatur ad omnes qui erunt. Dico
autem de se. qz hoc verbū porest de se bz viz
ampliādi. Dico autē ab alio. qz hoc partici
piū potens et hoc nomen possibile dant vir
tutem ampliādi. verbo cui adiunguntur vt
homo est potens esse aīal. vel aīal possibile ē
esse album: et sic de alijs. De ampliātionē au
tem que fit ratione tēpis talis datur regula.

Terminus cōmunis supponēs vel apponēs
verbo hñti vim ampliādi quo ad tps suppo
nit pro his qui sunt qui erunt vel qui fuerūt
vt hō necessario ē aīal: ibi tam hō q̄ aīal tene
tur pro his qui sunt et qui erunt Et dec d̄ am
plationibus dicta sufficiant.

Sequitur decim⁹ tractatus de appellationibus

Appellatio est acceptio termini pro
re existente. Dico aut̄ pro re existente
quia terminus significans non ens
non appellat vt cesar vel antichristus vel chi
mera et cetera: Differt aut̄ appellatio a signi
ficatione et suppositione quia appellatio est
tantiū de re existente: sed suppositio et signi
ficatio sunt tam pro re existente q̄ pro re nō
existente vt antichrist⁹ significat antichristus
et supponit pro antichristo sed non appellat
homo cñ significat hoīem et de natura sua
supponit taz pro existētibus q̄ pro nō existē
tibus hoīb⁹ appellat aut̄ tm hoīes existētes
Appellationū aut̄ alia est termini cōis vt hō
alia est termini discreti vel singularis vt sor
tes. Terminus singularis idē significat sup
ponit et appellat: scz rem existentem vt petr⁹

¶ Iohes. Itē appellationū termini cōis alia
ē termini cōis pro re in cōmuni vt quādo ter-
minus communis simplicem habeat suppo-
sitionem. vt cū dicitur homo est species aīal
est genus. et tunc terminus idem supponit si-
gnificat et appellat. vt homo significat ho-
minem in cōmuni et supponit pro homine ī
cōmuni et appellat hoīem in cōmuni. Alia
autē est appellatio termini cōmunis pro suis
inferioribus. vt quando terminus commu-
nis personalem habet suppositionem. vt cū
dicitur hō. currit: tunc homo non idē signifi-
cat supponit et appellat s̄ significat homines
in cōmuni et supponit p̄ particularib⁹ hoīb⁹
et appellat p̄ticulares hoīes tantū existētes:
Et hec de appellationib⁹ sufficiant dicta.

Sequitur vñdecimus tractatus.

Restriccio est coartatio termini com-
munis a maiori suppositione ad mi-
norē vt dictum est prius. Restri-
ctionum autem alia fit per nomen. vt; homo
albus. iste terminus homo non supponit p̄
nigris neq; pro medio colore coloratis: sed
restringitur ad albos. Alia fit per verbum vt

homo currit iste terminus homo supponit p
presentibus tantum. Alia fit per participiū
vt cum dicit homo currēs disputat ille termi
nus homo supponit pro presentib⁹. alia fit
per implicationem vt cum dicitur homo qui
est albus currit. hec implicatio qui est albus
restringit hominē ad albos. Item restrictio
num factarū p nomen: alia fit per inferius su
periori appositum vt aīal hō currit. ille ter
minus aīal tantū supponit pro animalibus
que sunt hoīes. Alia fit per dīam aduenien
tem generi que est essentialis cum sit cōstitu
tiua rei vtcū dicitur aīal rōnale. hic aīal sup
ponit pro rōnalib⁹ aīalib⁹. Alia fit p adiecti
uum accidentis: vt cū dīr hō alb⁹. iste termi
nus hō supponit tm̄ p albis hoībus. De res
strictione facta per nomē coiter sumptū tales
dantur regule. Omne nomen non diminues
nec habēs vim ampliandi adiūctū ex eandē
parte termino; magis cōmuni restringit ipm
ad supponendū pro his ad que exigit sua si
gnificatio; vt patet in exemplis predictis vt
homo p suā significationem restringit ani
mal ad aīalia que sunt homines vt cuz dicit

animal homo. et albus restringit hominem per
suam significationem ad homines albos ut cum
dicitur homo albus Dico autem non diminuen-
s ad remouendum notionem diminuentia rationem
adiuncti. ut mortuus vel corruptus et similia
que non restringunt sed potius destruunt adiunctum
Dico autem non habere vim ampliandi. ad remo-
uendum dictiones ampliatiuas. ut potens
potest possibile quam non restringunt sed potius am-
pliant. Et sciendum quod minus conuenit se restringit
magis conuenit ut cum dicitur homo albus currit. quia homo
reperitur in albis hominibus et magis et medio
colore coloratis. sed albus autem non. unde quo ad
hoc homo est magis conuenit et albus minus conuenit
et sic albus restringit hominem. sed secundum quod albus
reperitur in hominibus lignis lapidibus et brutis
homo autem non ut sic albus est magis conuenit et homo
minus commune. et sic homo coartat album ad
albedinem existentem in hominibus cum di-
citur homo albus. currit et sic utrumque coar-
tat alterum secundum diuersa Itaque de termi-
no restricto talis datur regula. Si signum vni-
uersale adueniat termino restricto non distri-
buit ipsum nisi pro his ad que restringitur.

Cum em̄ dico oīs bō albus currit ibi homo
restringitur ad albos: et non potest distribui
nisi pro albis. Item de restrictione datur re
gula talis. Nihil positum a parte p̄dicati pōt
restringere terminū cōm positū a pte subie /
cti qđ ad principalē eius significatiōē ut bō
est albus. iste termin⁹ alb⁹ in predicato posi
tus non pōt restringere boīez in subiecto po
sitū ad albos. qz si restringeretur ad albos er
go p regulam p̄cedentē s; si signū v̄le adue
nerit termino restricto solū distribuitur iqm p
bis ad que restringitur. ut in proposito bō di
stribueret solū p albis boīb⁹. z sic isti propo
sitiones oīs bō est blbus: sensus esset oīs bō
albus ē albus. ergo si vna erit vera: reliq̄ erit
vera et vna est falsa reliq̄ erit falsa qđ tamen
est falsūz ergo cū dīz oīs bō ē albus iste termi
nus bō nō restringit: et sic p; illa regula. Di
co aut̄ quo ad principalē ei⁹ significatiōez qz
p̄dicatū restringit subiectū quo ad significa
tiōē q̄ est gen⁹ ut cū dīz cign⁹ ē albus iste ter
minus cign⁹ restringit ad mares et nō ad mu
lieres et sic alb⁹ restringit iqm quo ad p̄signifi
catiōē q̄ ē gen⁹ et non ad suā significatiōez

Item de restrictione facta per implicationes
talis datur regula. Ois implicatio immediate
puncta termino cōi restringit ipm sic suū ad
iectiuū vt cū dīr bō qui est albus currit. iste ter
minus bō restringit ad albos p hanc implica
tionem. s. qui est alb⁹. Itē de eadem restrictiō
ne talis datur regula: Quotiescūq; signum
vniuersale et implicatio ponūt eadē locutio
ne duplex est oīo ex eo qd signū pōt precede
re multiplicationē et sic distribuit terminum
cōmunē p quolibet suo supposito cū dīr oīs
bō currit qd est alb⁹. Itē implicatio pōt prius
aduenire et restringere terminū cōm et tunc
signū postea adueniēs nō distribuit ipm ni
si p bis ad qd restringit vt oīs bō qui est alb⁹
currit et tūc equalet huic oīs bō alb⁹ currit.

5 Equitur de restrictione facta per ver
bum de qd plures dantur regule qua
rum prima talis est. Terminus cōis
supponens vel apponens verbo pntis tēpo
ris simpliciter sumpto non habēre vim am
pliandi neq; ex se neq; et alio restringitur ad
supponendum p bis qui sunt sub forma ter
mini cōmunis supponētis. Dico autē termi
m

cōmunis qz termin⁹ discret⁹ neqz restringit
neqz ampliatur dico autē verbū presentis tē
poris ad remouendū alia verba aliorum tē
porū qz termin⁹ cōis aliā habz suppositiōez
cum eis. Dico autem simpliciter sūpro ad re
mouendū verba sumpta cum particulis di
minuētibus vt est opinabile et in opinabile
Dico aurem nō habente vim ampliādi ad re
mouendū verba ampliatiua vt potest. dico
autē neqz ex se neqz ex alio ad remouēdū ver
ba habentia vim ampliandi ex alio vt puta
ex coniuncto sicut hoc verbum est cum dicit
est potens. Dico autē sub forma termini sup
ponentis quia homo supponit pro his qui
sunt sub humanitate et aīal que sunt sub aīa
litate vt cum dicitur homo est aīal. Itēz alia
datur regula: Terminus cōmunis supponēs
vel apponēs verbo de preterito simplr sum
ptō non hñte vim ampliandi nec ex se nec ex
alia restringitur ad supponendū p his que
sunt vel fuerunt sub forma termini supponē
tis vt euz dicitur homo fuit aīal. iste termin⁹
bō supponit pro his qui sunt vel fuerūt hōi
nes et aīal p his que sunt vel fuerunt aīalia

Item alia datur regula. Termin⁹ cōis sup-
ponēs vel apponēs vbo de futuro etiā sup-
ponit p bis q sūt vl' erūt sū forma termī sup-
ponētis. s. p eis que sūt vel erūt in futuro vt
hō erit aīal. Ex predictis p3 q verbū restringi-
tur quo ad significatiōez que ē ipius et non
quo ad significatiōez pīcipalē. circa p̄dicta
querit de hoc sophismate oē aīal fuit i archa
noe. Probat^r homo fuit in archa noe. equ⁹
fuit in archa noe. zc. ergo oē aīal fuit in ar-
cha noe. Contra oē animal fuit in archa noe
sed cesar fuit animal ergo cesar fuit in archa
noe quod est falsum. ergo aliqua premissaz
est falsa non minor ergo maior. Quod autē
prima sit falsa pater per quandam regulam
que dicit q terminus cōmunis supponēs vl'
apponens verbo de preterito simpliciter sū-
pro restringitur ad supponēduz p bis q sunt
vel fuerunt sub forma termini supponentis
Itē alia est regla: q si signū vniuersale adue-
niat termino restricto distribuit ipz p oibus il-
lis ad q restringebat^r q cū dīz oē animal fuit
in archa noe. iste terminus animal supponit
pro omī aīali quod fuit in archa noe que nō
fuerūt omīa in archa noe ergo p̄ia est falsa
m ij

Itē ad idem in hac ppositiōe. oē aīal qđ tūc
fuit: fuit in archa noe. iste termin⁹ aīal restrin
gitur magis in ista orōe oē aīal fuit in archa
noe cū in prima plura supponat̃ s̃ iste termi
nus aīal restringit̃ ad ea q̃ fuerūt tunc in illo
tempore ppter implicationē ibi positā: ergo
solū illa que fuerunt in illo pterito fuerūt in
archa noe et nō plura optet q̃ bec sit falsa oē
aīal fuit in archa noe cū i ea plura aīalia sup
ponuntur. Solutio, quidā dicūt q̃ bec omne
aīal fuit in archa. Noe ē duplex ex eo q̃ pōt
fieri distributio pro singulis genēz vel pro
generibus singulorū. Primo modo est falsa
secundo modo est vera quia quādo fit distri
butio pro singulis genēz tunc est distributio
pro singulis indiuiduis que sub eodem gñe
et sub eadem specie continentur tunc oportet
q̃ oīa indiuidua contenta sub aīali fuisset in
archa noe. qđ est falsum. S; cum fit distribu
tio pro generibus singulorū tunc solū est di
stributio pro generibus vel pro spēbus se nō
fuit aliqua spēs aīalis que non fuit in archa
noe et illo modo est vera: Sed huic solutio
ni non acquiesco quia species animalis non

fuit ipse in archa noe sed tantum in diuini
Unde illo tempore non habuit veritatez ni
si pro singulis generibz id est pro indiuiduis
et non pro generibus singulorum. Unde di
co qd propositio est falsa et concedo omnes
rationes adductas ad hoc et probatio peccat
secundum consequens ab insufficienti indu
ctione quia non accipit omnes partes distri
butionis que sunt sub subiecto istius propo
sitionis omne animal fuit in archa noe

Dolet etiam queri virum similiter re
stringuntur termini in propositione
negatiua et affirmatiua. Dicunt aliq
qd non quia esse restringit ad existens et non
esse ad non existens ergo non pro eodem fit
restrictio in affirmatiua et negatiua. Item vi
detur qd omnis negatiua in qua esse negatur
simpliciter est falsa si similiter restringantur
termini in propositione negatiua et affirmatiua
qz in hac propositione rosa e iste terminus rosa
restringitur ad existens et si in hac rosa non e
similiter restringatur ad existens. tunc e sen
sus qd rosa qm non est. et hec e falsa ergo et hec
rosa non est et sic quelibet negatiua in qua

esse negat eēt simplr falsa qđ falsum est ergo
videt qđ nō similiter restringuntur termini in
ppositiōe affirmatiua z negatiua sed pbat qđ si
militer restringantur qz si i hac ppositiōe bō
est iste termin⁹ bō restringitur ad existēs z i
hac nullus homo ē ad nō existens ergo vtra
qz est vera qz de rebus existentibus vere pre
dicatur esse et de non existentibus remo
uet eē ergo pdictorie sunt simul vere qđ est
impossibile ergo illud etiā ex quo sequit ipos
sibile scz qđ nō simplr restringantur termini i
affirmatiua et negatiua: Itez regula ē qđ oē
verbū simplr sumptū nō bñs vin ampliandi
nec a se nec ab alio restringit terminū suppo
nentem quo ad psignificationē q̄ est tps z nō
quo ad significationē ergo tps est causa restri
ctionis illius. Sed idē tps est in affirmatiua
et negatiua sibi opposita vt rosa est nulla ro
sa est. ergo eadē est cā restrictionis in vtraqz
et ergo pro eodē fit restrictio in vtraqz et hec
argumēta pcedim⁹: Ad qđ primo obicit est
dicendū qđ eē nō restringit ad exñs et nō esse
nō restringit ad nō exñs. sicut nec hoc verbū
curro ad currētes qz nullū vbu restringit sibi

terminū supponitēz quo ad significatōm. s
quo ad p̄significatōz q̄ ē tps. vñ nō restringit
ad supposita existētia s̄ p̄ntia. supposita enīz
p̄ntia p̄nt eē i aliquib⁹ termīs tā exp̄ntia q̄ n̄
ex̄ntia cū dico enūciabile ē enūciabile supra
ponit tā p̄ ex̄ntib⁹ q̄ nō ex̄ntib⁹. oīa aut̄ enū
ciabilia q̄ sūt falsa in p̄nti sūt p̄ntia s̄ non ex̄n
tia qz nullū falsū ē et sic esse nō restringit ad
ex̄ntia s̄ ad p̄ntia cū idē tps sit virob⁹ qz qd
est cā restrictōis. Ad aliā dicēdū ē qz duplex
est forma termī cōis qdam ē q̄ saluat in reb⁹
ex̄ntib⁹ tm̄ vt humanitas que est forma hoīs
et aīalitas q̄ est forma aīalis et in talib⁹ om
nia supposita presentia sunt ex̄ntia. Alia ē for
ma termini cōmunis que saluatur tam in re
bus ex̄ntibus q̄ nō ex̄ntibus vt enunciabili
tas que est forma enūciabilis quia quedam
sunt enunciabilia existētia vt deū esse et oīa
vera et alia sunt nō ex̄ntia vt hoīem eē asinū
et oīa falsa et in talib⁹ nō restringit terminus
cōis ad ex̄ntia sed restringit tam ad existētia
q̄ ad non existētia. Vnde isti⁹ p̄positiōis ro
sa non est. nō est sensus rosa que est nō ē s̄ est
sensus rosa aliter sumpta q̄ in presentia nō ē

Solet autem poni q̄ quedā restrictio fit ab
v̄su vt cum dicitur nihil est in archa q̄uis ple
na sit aere q̄ iste terminus nihil supponit ab
v̄su pro rebus solidis siue firmis ⁊ rex pro re
ge patrie et magister legit pro magistro pro
prio. Solet etiam poni q̄ quedam restrictio
fit per trāsitioē verbi vt cū d̄r sortes pascit
hominē iste termin⁹ hō supponit pro alio a
sorte virtute transitionis verbi quia dans et
recipiens debent esse diuersa et ideo si aliq̄
do sint eadem hoc tamē est per accidens: q̄
per hoc q̄ idem subiectū est vtriusq̄ sicut idē
est dux et comes sc̄dm acc̄ns. Unde dicūt q̄
non sequitur sortes pascit seipsum et ipse est
homo ergo pascit hominem qđ est fallacia acci
dentis quia hoc pronomen se nō pōt suppo
nere pro diuersis a sorte s̄ homo bñ potest.

Sequitur duodecimus tractatus.

Distributio est multiplicatio termini
communis per signū vniuersale fa
cta vt cum dicitur oīs hō iste termi
nus homo distribuitur siue cōfundi
tur pro quolibz ⁊ suo inferiori per hoc signū
omnis et sic est ibi multiplicatio. dico autēz

termini cōis qz termin⁹ singularis nō pōt di-
stribui. vñ iste sunt incōgrue oīs sortes omīf
plato et sic de alijs et sic ibi est soloecismus
per ptes oīs. Signozū vniuersalium alia
sunt distributua substantie vt oīs nullus alia
sunt distributua accidentiū vt qualis quā⁹.
Signūz aut distributuum substantie distri-
buit res se hñtes per modū eius quod est qd
vt omnis nullus. vt cū dī oīs albedo omnis
nigredo. Substātia aut communiter sumit
ad res cuiuslibet generis vt cū dicitur signūz
distributuum substantie Signū distributuum
accidentis est quod distribuit res se habētes
per modū accidentis vt per modum qualis
vel quanti vt qualiscūqz quantuscūqz. Itēz
signoz distributiuorum substantie alia sunt
distributia priū integraliū vt totus. alia sunt
distributua partiū subiectiuaz vt oīs nullus
Item signoz distributiuoz partium subiecti-
uarum alia sunt distributua duoz vt vter
neuter. Alia sunt distributua pluriūz vt oīs
nullus et similia. Horum autem signoz pri-
mo dicendum est de signis distributuis sub-
stantie et inter hec primo de hoc signo omīs

Sciendū q̄ oīs in plurali nūero dupliciter su-
mitur. vno mō collectivē vt oēs apostoli dei
sunt duodecim non sequitur q̄ isti apostoli
dei sunt duodeci demonstratis aliquibus de
ip̄is. alio mō sumit distributivē vt hī oēs ho-
mines naturalr scire desiderāt ⁊ tunc q̄rit qd
significat hoc signū omīs et videtur q̄ nihil
significet qz omnis res aut ē v̄lis aut p̄ticu-
laris s̄ hoc signū oīs nō significat rez vniver-
salem vel particulārē ergo nullā rem signifi-
cat: Itē ad idem oīs neq̄ est p̄dicabile d̄ vno
neq̄ de pluribus ergo nec est v̄le vel p̄ticula-
re et sic nihil significat: Sed contra ab eo q̄
res est vel nō est oīo d̄ vera vel falsa. ergo si
oīs nihil significet p̄pter appositionē vel re-
motionē ei⁹ nō cābit veritas vel falsitas ī oīo
ne s̄ hec ē vera aīa ē hō. ergo et hec. oē aīa ē
homo qd est falsum ergo et prima. s. q̄ om-
nis nihil significat. **Solutio.** Ad dubiū dici-
tur q̄ omīs non significat v̄le sed vniversa-
liter qz facit terminū cōem suū stare p̄ oībus
suis inferioribus vt oīs hō currit et sic omīs
significat aliquā rem S̄ duplex est res qz q̄-
dam est res subicibilis vel predicabil' vt hō

aiāal currit disputat et sic verū est. q̄ oīs nībil
significat qz quelibz talis res aut est vllis aut
particularis. alia est res que est dispositio rei
subicibilis vel p̄dicabilis et talē rem signifi-
cat hoc signū oīs 2 taz ab ista re q̄ ab alia cā-
tur veritas vel falsitas in oīe. Obicitur autē
q̄ oīs nō significat dispositionē rei subicibilē
quia in sillogismo mediū debet reiterari cū
suis dispositionibus in minori p̄positione. ḡ
debemus sillogizare sic omnis homo est ani-
mal fortis est oīs homo ergo fortis est aiāal
quia oīs est dispositio in maiori p̄positione
ergo debz reiterari in minori quod est falsū
ergo omīs nō est dispositio subiecti. Solutio
sicut pater duo dicit scz illud qd̄ est pater
et pater inquantum pater. Similiter subiectū
duo dicit scz illud quod est subiectum et sub-
iectum inquantum subiectum. et secundū hoc
est duplex dispositio subiecti qz quedā ē dispo-
sicio illi rei qd̄ ē subiectū vt alb⁹ niger et sic
de talibus dispositionib⁹ actualibus et iste d̄
bent reiterari in minori p̄positione cū me-
dio alia ē dispositio subiecti scz subiecti iquē
tū subiectum videlicet in ordine ad predica-

rum ut ois nullus et oia signa tam vniuer-
salia q̄ particularia et talis dispositio nō debz
reiterari cū medio ī minori p̄positione. qz ē re-
spectiua disponit eū subiectū in p̄positione ad p̄-
dicatū ut cū dīz ois homo alb⁹ currit. ista di-
positio alb⁹ dīz reiterari ī minori p̄positione
cū medio cū sit dispō ei⁹ qd est subiectū qz est
ab soluta. Ista autē dispositio ois nō debz rei-
terari qz est respectiua subiecti ad predicatū
et ita subiecti in quantum subiectū est. An de
bemus dicere sic. omnis homo albus currit
sortes est homo alb⁹. ergo sortes currit. et nō
sortes est omnis homo albus:

H Abito qd significet hoc signū et cui⁹
dispositionem significz. consequēter
q̄ritur utrū ois exigit tria appellata:
et videt q̄ sic qz ois p̄fectio est in trib⁹. ut ha-
betur primo celi et mūdi et sic oē p̄fectū est
in tribus. s. oē et p̄fectū idēz sunt ut habet
ibidem ergo oē est in tribus ergo omis vult
habere tria appellata. Ad idēdicit aristo-
teles in eodē loco q̄ de duobus viris nō di-
cimus omnes sed de trib⁹ viris dicim⁹ om-
nes ergo ois vult habere tria appellata Sed

contra in qualibet demōstratiōe sūt ppositio
nes vniuersales s; demōstrationes fiūt ex so
le et luna ergo oportet dicere oīs sol oīs luna
sed sol non h; nisi vnicū suppositū et simili
ter luna. ergo oīs nō vult hēre tria appellaria
Ad idēz oē priuatū lumie a terre obiectu de
finit hec ppositio ē. pcessa cū habeat ab aucto
ribus s; oīne priuatū lumie a terre obiectu n
babet nisi vnicū suppositum scz banc lunam
singularem. ergo oīs nō vult habere tria ap
pellatiua. Ad idē hoc signum oīs signifi
cat quoniam vniuersaliter sed hoc quod dico
quoniam vniuersaliter ē modus ppu? vlls
Propriū aut diuersificatur scd; diuersitatez
sui subiecti vt si hō ē et risibile ē diminutū et
si hō ē mortuus risibile est mortuū s; vniuers
sale aliquando soluatnr pluribus vt homo
equus aliqn in vno tm. vt sol luna ergo oīs
quandoq; vult habere tria appellata. et quā
doq; non. immo vnum solum: Ad idē du
plex est forma quia quedam est forma mate
rie vt aīa est forma corporis et ista forma est
pars et non predicatur de eo cuius est pars
Alia est forma que est forma predicabilis et

sic omnia superiora vt gñā et spēs et differē-
tie dicuntur forme inferiorū vt homo equus
et sic de alijs. et indiuidua huius forme pre-
dicabiles sunt materia eius ergo cum forma
neutro predicatorum modorum suarū excedit
materiam nec exceditur ab eo nullū vniuer-
sale excedit sua indiuidua nec excedunt ab eo
ergo cū oīs dicat ad equationē vniuersaliū
cum suis indiuiduis vt oīs homo. tūc opor-
tet qd sol habeat vnicū suppositū vt vere di-
catur omnis sol quod cōcedimus dicendo qd
dictas ppositiōes eē veras. et qd oīs non ip-
sū exigit tria appellata sed quando adiungitur
termino cōmuniabenti plura supposita tunc
exigit plura appellata. Qñ vero adiungitur
termino habenti solū vñ suppositum tunc ex-
git vñ solū appellatum. Ad illud quod pri-
mo obiebat qd oīs pfectio ē in tribus di-
ciur qd verū est et hec tria sunt scz substantia
rei virtus eius et opatio eius: Et hec tria tā-
git aristoteles sub breuibus verbis cuius dicit
natura apta nata sic facit p hoc em qd dicit na-
tura ingit sbām rei e p r hoc qd dicit apta
nata tangit virtutē eius et per hoc qd dicit sic
facit tangit operationem debitam ei. Simi-

liter hoc signū oīs habet substantiam signi
vniuersalis et virtutem que est distribuere et
operationem eius quando distribuit et ī his
tribus est perfectio ei⁹. Ad secundū dicēdū
est q̄ homo et homines differūt quia homo
dicit istam spēm secundū se que est de plu
ribus predicabilis sed hoīes ī plurali nume
ro nō dicit spēm secundū se sed multiplica iā
actu secundū materiā indiuiduorū numero
diuersam. Vnde oīs ī plurali ratione mul
titudinis facit facit distributionez per diuer
sas materias et vult habere tria appellata.
Sed oīs ī singulari nūero ex quo recipit spe
ciem scōz se et nō materiam indiuiduorum
exigit essentiā aptam natam predicari de plu
ribus siue actu participetur de pluribus siue
ab vno et ideo exigit tria appellata. aut vnū
solum secundū naturam vniuersalem cui ad
iungitur. Quidam tamē dicūt q̄ oīs vult ha
bere tria appellata ad minus et dant talē ra
tionem. Quotienscūq; signū vniuersale ad
ditur termino cōmuni non hñti sufficientiam
appellatorum recurrit ad non ens vt cum di
citur omnis fenix est. quia ly fenix non habz
nisi vnicū suppositū: ideo recurrit ad nō

etistentes fenices et ideo cum dicitur ois fe
nix ē sensus ē: vn⁹ fenix qui est. est. ⁊ duo feni
ces qui nō sūt: sūt. et iō dicūt has duas pro
pōnes eē falsas. qdā fenix nō est ⁊ ois fenix
est: et nō eē. ꝑdictorias qz in negatiua suppo
nitur fenix qui est ⁊ in affirmatiua supponūt
duo fenices q nō sunt et sic nō ē idē subiectū
in vtraqz hoc aut pōt multipliciter improba
ri qz bec incōuenientia sequūtur ex falso qd
supponūt qz supponūt q ois spvult habere
tria appellatia quod superi⁹ ostensum est eē
falsum. Propterea vult aristoteles q pposi
tio in qua subicitur vlc vniversaliter sumptū
alicui predicato. ꝑdicat illi ppositioni nega
tiue in qua subicitur vniversale nō vniversa
liter sumptū idē predicato. sed iste sunt tales
ois fenix est quidā fenix nō est. ergo sunt cō
tradictorie q in ipi negant ergo regula eoz
est falsa. Item ad idem alia regula talis est.
Terminus cōmunis suppones vel apponēs
verbo presentis temporis similiter sumpro
non habenti vim ampliādī nec se nec ab alio
restringitur ad supponendū pro bis qui sūt
sub forma termini supponētis. ergo cum dī

omnis fenix. ly fenix restringitur ad suppo-
nendū p fenice tm̄ q̄ est cū ipsius non sit nisi
vnicū suppositū ergo p illā regulā pri^a datā
Si signū v^{le} adueniat ei nō distribuit ipsum
nisi p vnicō supposito: ergo regula eorū ē fal-
sa et supra falsum fundat qd̄ pcedim⁹. Circa
p̄dicta queritur de hoc sophismate oīs hō est
et quolibet differēs ab illo est nō hō p̄batio
hec vna copulatiua cui⁹ vtraq; ps ē vera ergo
ipsa ē vera. Improbatio oīs hō ē et quodli-
bz differēs ab eo ē nō hō sor. est hō ergo qd̄
libet differēs a sorte est nō hō quod est falsus
qz hec est vna copulatiua cui⁹ altera ps est fal-
sa ergo ipsa tota est falsa. Solutio. Prima ē
simpliciter vera et improbatio peccat penes
fallaciā psequētis: qz licet differēs ab omī
hoīe in minus est quā differēs a sorte: quia
differēs ab oī hoīe supponit solū pro alijs
reb⁹ ab hoīe. s̄ differēs a sorte supōit pro eis-
dem et etiā alijs hoīb⁹ a sorte. Unde bñ se-
quitur differēs ab oī hoīe. ergo differēs a
sorte et est locus a parte subiectiua ad suū
totū s̄ si bñ p̄positioni differēs ab oī hoīe
apponat signū erit processus ab inferiori ad
superius cū distributiōe et sic incidit fallacia

sequētis improbatiōe scōz vnū pcessum qz
duplex est pcessus in iprobatione qz bñ seq
tur oīs bō est. ergo sortes ē. et est locus a roto
in quātitate s nō sequit hoc ē differens ab oī
boīe ergo differēs a sorte sed est fallacia pse
quentis sic h. oīs homo est. ergo oē aīal est.
Item queritur de hoc sopbismate oīs bō et
alius homo sunt pbatio. sor. et alius bō sunt
plato et alius homo sunt et sic de alijs. ergo
oīs homo z alius ho sūt. Improbatio alius
est relatiuū diuersitatis sbē. ergo supponit p
diuerso ab homine sed non est alius homo
ab omni homine ergo prima ē falsa. Solu
tio prima est simpliciter falsa z probatio pec
cat secundum fallaciā figure dictionis a plu
ribus determinatis suppositionib⁹ ad vnā
determinatā quia iste terminus alius hz de
terminatā suppositionem in premissis et in
conclusionē. Itē pbatio peccat scōz fallatiā
accidētis qz licet sortes et plato et sic de alijs
inferāt oēm boīem scōz se nō tamē sb hac co
pulatione q est oīs et alius bō sunt vt cū dī
oīs homo et alius homo sunt sicut cognosco
coruscū scōz se nō tm sub hoc accidēte qd est
venire. vnde talis datur regula. Quotienscū

q̄ aliquid sequitur siue p̄uersim siue nō, si ali
quid cōueniat vni qđ nō cōueniat alteri et p̄
illud cui conuenit inferatur de eo cui non cō
uenit. semper est fallacia accidētis verbigrā
bō est. ergo sbā est spēs puenit bōi et nō sbē
ideo si per boiem inferat̄ spēs de sbā est fal
lacia accētis vt bō ē spēs. ergo sbā ē spēs si
militer h̄ risibile est p̄p̄iū ergo bō ē p̄p̄iū
Dox aut̄ q̄ p̄sequūtur qđā p̄sequūt̄ cōuersis
vt bō et risibile. alia vero nō vt bō et sbā. Di
cto de hoc sopbismate restat dicere d̄ isto oīs
bō ē oīs bō p̄batio. sortes est sor. plato ē pla
to et sic de alijs ergo oīs bō est oīs bō. Et vt
vult boetius nulla p̄positio est verior q̄ illa ī
qua p̄dicatur idē de seipso s̄ sic est hic. qz oīs
bō p̄dicatur de oī boie ergo nulla est verior
ista et per consequēs est vera. Improbatio
sua cōradictoria est vera scz ista quidam bō
nō est oīs bō ergo ipsa est falsa. Item ad idē
omīs homo est oīs homo sed sortes est bō
ergo sortes est oīs homo sillogismus est in
darij. Conclusio est falsa ergo aliqua premis
sarum non minor ergo maior se maior est so
p̄bisma ergo est falsum. Solutio prima est
simpliciter falsa et probatio peccat secunduz
n ij

sequens ab insufficienti enumeratione singu-
lariū qz cū illis quas assumit dicitur sumere bas
a pte subiecti. scilicet est oīs bō plato ē oīs bō et
etiā istas a pte p̄dicati oīs bō est sortes oīs
bō ē plato et sic de alijs q̄s dimittit et sic pec-
cat scd̄ p̄ns ab insufficienti enumeratione sin-
gulariū. ad aliud dicitur quod ibi idē nō p̄dicat dicitur se
ip̄o s̄ p̄dicat oīs bō dicitur boīe sūptō p̄ q̄libz sui p̄

Equit̄ de hoc signo nullus quod ter-
significat qm̄ vlt̄er negatiue: vnde
significat idem sicut hoc signū om̄is
cū negatiōe postposita. et ideo oīs nō et nul-
lus equipollēt. De hoc signo nullus datur ta-
lis regula: Quotienscūqz hoc signum nul-
lus imediate adiungitur term̄io cōi p̄fūd̄it
ip̄m mobiliter et distributiue similiter termi-
num cōem sibi adiūctum mediate vt nullus
bomo ē asinus. Vnde pōt fieri decēsus sub
subiecto sic ergo sortes nō est asin⁹ nec plato
et sic de alijs et etiā sub p̄dicato. Scd̄m pre-
dicta querit̄ de hoc sop̄ismate null⁹ bō ē oīs
bomo. Probat̄ sic sortes non ē oīs bō plato
nō est oīs homo et sic de alijs ergo p̄ia ē ve-
ra vel sic sua cōtradictoria est falsa scilicet ista
quidā homo est omnis homo ergo est vera.

Contra ibi predicatur oppositū de opoſito
ergo locutio est falſa. Solutio prima est ve
ra et ad improbatōem rñdetur p̄ interpretatō
nem qz ibi non predicatur oppositū de opo
ſito ſi remouet oīs hōi ab hōie ſūptō p̄quo
libet ſuo ſuppoſito et hoc est verum.

S Equitur de hoc ſigno nihil quod ſi
gnificat idem qđ nullus ſed includit
in ſe terminū recipientē ſuam diſtri
butionē qz nihil eſt ſignū vlē cuſ negatione
et res eſt termin⁹ recipientis eius diſtributiō
Secundū p̄dicta querit̄ de hoc ſophiſmate
Nihil vidēs eſt aliquid vidēs. Probatur ſic
nō hanc rē vidēs eſt aliquid videns quia nō
videns ſortez eſt videns platonem non illaz
rem videns eſt aliquid videns et ſic de alijs
ergo nihil vidēs eſt aliquid videns ergo pri
ma eſt vera. Cōtra ibi p̄dicatur oppositū de
opposito ergo locutio eſt falſa. Quidam di
ſtingunt nihil videns eſt aliqd vidēs eo qđ
hec dictio nihil poteſt eē accuſatum cauſ et ē
ſenſus nullā rem vidēs ē aliqr vidēs vl̄ pōr
eſſe noiariū cauſ et ē ſenſus nulla res vidēs
eſt aliquid vidēs et ſcđm hoc ponūt ampli
bologiā ex parte cauſ ſed hoc nō ſoluit quia

in vtroq; sensu ē falsa. S; alij distinguūt bāc
iterū nihil videns eo q; negatio in hoc tmi/
no nihil pōt negare p̄cipiū p̄io positū z est
sensus nullā rē vidēs est aliqd vidēs et sic ē
diuisa vel pōt negare hoc verbū est. et tunc ē
sensus quālibet rē vidēs nō est aliquid vidēs
et sic est composita sed hoc nō soluit q; i vtro
q; sensu ē falsa cū opposita ponātur circa idē
Solutio dicendū ē q; p̄ia simplr est falsa et
probatio peccat contra fallaciā figure dictio
nis a pluribus determinat ad vnā determi
natā respectu huius termini vidēs q; in pre
missis h; suppositionē dēriataz et in conclu
sione similr. Vel peccat scōz fallaciā accētis
q; q̄uis videre cōicatur oībus scōm se n̄ t̄m
secunduz q; vniūtur in hoc toto nihil vidēs
vnde totū accidit parti et esse videns aliqd
assignatur in esse vtriq;. Sciendum ē q; om
nes premissae sūt duplices q; negatio potest
determinare verbum vel p̄cipiū vt dictū ē
prius. vñ antiqui posuerūt p̄missa esse dupli
ces ppter talē regulā quā dabāt. Quotiescū
q; negatio et distributio includuntur in vno
termio ad quocūq; referē vnuz et reliquum
vñ cū distributio posita in obliquo nō pos

fit in p̄dicta oꝛoꝛ attigere verbū ita neq; ne-
gatio: Itē idē est iudiciū de istis sophismati-
bus. Nullū caput h̄ns ē aliqđ caput h̄ns a n̄l-
lo hoīe differēs ē ab aliquo hoīe d̄inis zc.

S Equitur de signis distributivis duo-
rum et talia sunt neuter et vterq; et
differunt a predictis quia omis nul-
lus et similia distribuūt p̄ omibus individu-
is termini cōis sed vterq; z neuter distribuūt
solum p̄ duobus p̄ demonstrationes vt
vterq; istorum neuter istorum. Secundum
p̄dicta queritur de hoc sophismate ab vtroq;
istorum enunciatum est verum posito qđ so-
res dicat deū esse. Plato vero dicat hominē
esse asinū. Et illi duo demonstrātur p̄ hoc
pronomē istorum. Probatio a sorte enūcia-
tum est verū a platone enūciatū est verū; er-
go ab vtroq; istorū enūciatū est verū: Con-
tra ab vtroq; enūciatū est verū sed nihil enū-
ciatum ē ab vtroq; istorum nisi homines esse
asinum ergo hominē esse asinū est v̄z quod
falsū est. Solutio p̄ia est vera z p̄batō pec-
cat secundū fallaciam accidentis sicut habe-
tur ab aristotele hec propositio ponitur esse

vera oim priorū eadē est disciplina et tñ nul
la particularis disciplina ē oim priorū s̄ dici
plina cōiter sumpta: vñ hic ē fallacia accētis
oim priorū: eadē est disciplina. sed nulla est
disciplina nisi hec vel illa et sic de alijs ḡ oim
priorū hec eadē est disciplina vel ista qđ fal
sum est. Similiter h̄ bō est spēs s̄ null⁹ est bō
nisi sortes vel plato: et sic de alijs ergo sortes
est spēs: vel plato et sic de alijs ⁊ sic ē fallacia
accētis in pposito qz hec dictio enūciatū est
et hec dictio verū tenet p ipso in cōi et sic ab
vtrōqz istoz enūciatū est verū vñ enūciatum
nō tenetur p particulari enūciato ab vtrōqz. vñ
particulare enūciatū ab vtrōqz accidit enūciato
in cōi sicut particulare inferius accidit suo supe
riori et verū assignat vtrōqz inesse et appella
tur superi⁹ h̄ oē quod ē mai⁹ siue sit essen
tia le siue accētale. Quidā tñ dicūt qđ p̄ia ē sim
pliciter falsa et dicūt qđ enūciatū accipit p
particulari enūciato ab vtrōqz et similiter vtrūqz p
particulari. Et p̄batio peccat scđz fallaciā figure
dictionis a plurib⁹ determinatis ad vnā deter
minatā hui⁹ termi enūciatū et hui⁹ termini
vtrūqz s̄ p̄ia solutio melior est et subtilior.

Eq̄tur de hoc signo neu ē qđ signifi

cat idēz q̄ vterq̄ cū negatiōe sibi p̄posita vñ
sicut null⁹ de se bz distributionē z negationē
similiter et neuter. sed neuter est distributiū
duorum tm̄. Item queritur de hoc sophisma
te neutrū oculū hñdo tu potes videre. proba
tio dextrū oculū ñ hñdo tu potes videre sini
strum oculū non habēdo tu potes videre er
go prima est vera. Cōtra neutrū oculum ha
bendo tu potes videre ergo si neutrū oculū
babes vel dū neutrū oculū babes tu potes
videre qđ falsū ē p̄ia p̄z qz gerūdia teriata ī
o hñt resoluti per dū per si vel per quia s̄ vtro
q̄ modo est falsa ergo p̄ia est falsa. solutio
p̄ia est falsa et p̄batio peccat scđm fallaciam
accidentis qz posse videre conuenit partibus
scđz se scz prout sunt diuise sed non quēit
eis put sunt vnite in suo toto vñ hoc p̄z p̄ p̄i
mā reglāz cū ad partes sequat totū vt p̄tās
vidēdi quēit p̄tib⁹ et nō toti ideo si p̄tes in
ferant de toto ibi ē fallacia accidentis zc.

H Abito de signis distributiuis parti
um subiectiuarum consequēter que
ritur vtrū negatio habeat vim distri
buendi siue cōfundendi. Et videt q̄ sic. quia
aristoteles in primo periaementa. dicit q̄ ī

Et videtur q̄ sicq̄ aristoteles in prio p̄lar /
mentias dicit q̄ ille p̄dicat hō est iust⁹ nō hō
est iustus ergo altera est vllis cū subijciat ter
minus cōis sed nō nisi h nō hō est iust⁹ ergo
ille termin⁹ hō distribuit sed nō est ibi aliqd
a quo distribuitur nisi negatō ergo distribui
tur a negatione. Cōtra si negatio habeat viz
confundendi ergo sicut ista est incōgrua oīs
sortes currit similiter hec nō sortes currit qd
est falsum qz quāvis signū distributiū nō
possit addi termino singulari tamē negatio
bene pōt addi. Itē vbi cūq̄ est distributō ibi
est termin⁹ cōis sumptus vniuersaliter ergo
oportet q̄ ibi sic dictio significās qm̄ vniuer
saliter sed signū vllē significat quoniā vniuer
saliter tātūz mō negatio vero non ergo non
habet vim distribuendi quod concedim⁹ di
centes q̄ negatio non cōfundit sed negat hō
quod post se inuenit. Vnde cū adiungitur
terminō cōmuni negat ipsum sed ad negatio
nem superioris sequitur negatio cuiuslibz i
ferioris eo q̄ destructo supiori destruit qd
libet eius inferius ergo negatio non confun
dit sed negat quod post se inuenit siue sit vllē

siue particulare. Solutio aut pz ad hoc quod
obicitur qz qd bec ē vlis nō bō est iustus hoc
nō est ppter naturā distributiōis aūtis i ne
gatiōe sed hoc ē qz negatur bō in cōi: quo re
moto remouet qdlibet eius inferi. Itē solz
poni qdaz distributiō aptitudis vt oīs bō ti
met in mari h apr? nat? est timere in mari:
Itē solet poni distributio acōmodavt celuz
tēgit oīa pter seipz z de? creavit oīa alia a se
s ista duo gna distributiōis nō sūt ita ppria

S Equitur de hoc signo tot? sicut alia
qd est distributiū ptium integrali
um vt hic totus sor. ē alb?. Est em
sensus sortes scōz quālibet sui ptes est alb?
vnde ad istā totus sortes ē albus imediate
sequitur ista sortes secundum quālibet sui
partē est albus ad quā sequit? quelibet pars
sortis est alba. Probatio in hac totus: sortes
est albus sor. subicitur albedini secundū se et
ptes ei? nō scōz se sed pcut sunt in suo toto
siue sub forma totius ergo non subiciūtur al
bedini nisi per totum z sic per prius sequitur
bec sortes scōm quālibet parte sui est alb? et
postea illa quelibet pars sortis est alba.
Itē in hac totus sortes est albus tot? subiciit

albedini in rectitudine ptes aut in obliquita
te qz in eo quod ē totū ptes itelligūtur i obli
quis i z eo qd est ips. totū sumit oblique qd
pater p divisionē eius qd ē totū vt dom⁹ est
ex pariete recto et fundamento. z sortes ē ex
paribus ergo illud qd est totū dat intellige
re partes obliquas. ergo ad hanc tot⁹ sortes
est alb⁹ immediate sequit hec sortes scd⁹ quā
libet sui ptes est albus et mediate sequit ista
quelibet pars sortis est alba. Itē ad idē illd
qd est pars nō hz esse nisi ab eo qd est totū
qz nō hz pfectionē nisi ab eo ergo nō subiat
alicui nisi per totū. ergo totum prius subiat
ergo ad hanc totus sortes est alb⁹ immedia
te sequitur sortes scd⁹ quālibet sui ptem ē al
bus et mediate quibet pars sortis ē alba. cir
ca predicta qritur d hoc sophismate tot⁹ sor
tes est minor sorte pbatio quibet pars sortis
est minor sorte. et sortes scdm quālibet sui p
tem est mior sorte. ergo totus sortes ē minor
sorte. Cōtra tot⁹ sortes ē mior sorte ergo sor
tes est minor sorte. Solutio pria est vera. s. h
totus sortes est minor sorte et pbatio peccat
scdm accūs qz in ista totus sortes ē minor sor
te predicatū attribuitur parib⁹ quib⁹ vñ cō

uenit sorti autē nō puenit et iō hec est simplr
falsa sortes ē mior sorte et iō si ptes in ferāt
ēē minozē sorte de toto siue de sorte erit falla
cia accētis p vnā regulā supradictā vñ totus
sortes est res subiecta et sor. accidit ei. et esse
minoz sorte assignatur vtriq; in esse. Etia in
probatio peccat scdm quid ad simpliciter qz
ista totus sortes est minoz sorte nō ponit sor
tem scdm sed scdm suas ptes. et ideo ponit
sortem scdz quid esse minorem sorte .ita cu;
simpliciter inferātur ergo sortes ē minoz sor
te peccat scdm quid ad simplr sicut sortes se
cundum pedem est mior ergo sortes est mi
nor sorte Item in quibusdā seqtur totus sor
tes ergo sortes vt tot⁹ sortes est albus ḡ sor
tes est albus et in quibusdā nō. Queritur in
quib⁹ est et in quib⁹ nō. Dicendū est qd sunt
quedā accidentia que indifferenter cūueniunt
parti et toti vt albus niger calid⁹ frigidum
augeriminui et in talibus bene sequitur to
tus sortes ergo sortes. Alia sunt accidentia
que conueniunt partibus et non toti vel ecō
uerso toti et non parti et non partibus vt tota
litas .minoritas .paruitas et in talibus non
sequitur .totus .sortes .ergo .sortes.

S Equitur de signis distributivis acci-
dentium inter que primo dicendū ē
de signis distributivis q̄litate. Dici-
tur autem signū distributivū q̄litate qd̄ di-
stribuit res se h̄ntes per modū q̄litate | vt q̄le
libet. cui⁹ p̄ticulare ē aliq̄libz. Sz tūc obicitur
q̄ si acc̄ns multiplicetur multiplicato sbicio
ergo cū signa distributia sb̄e distribuunt siue
multiplicent subiectū oportet q̄ multiplicēt
siue distribuunt ip̄m acc̄ns ergo signa distri-
butiva accidētū supflūnt. Ad hoc dicendū
est q̄ duplex ē multiplicatio accidētis qz que-
dam est multiplicatio acc̄ntis sc̄dz numerū
hec fit p̄ signū distributivū substantie vt oīs
homo alb⁹ currit. Alia est multiplicatio sc̄dz
speciem et hec fit per signa distributiva acci-
dentis vt qualelibet currit id ē res b̄ns qua-
lencūqz qualitatē currit. Circa p̄dicta querit̄
de hoc sophismate quodlibet qualelibet de
quolibet tali scit ip̄sum esse tale quale ip̄sum
est posito q̄ sortes sciat grāmaticā logicā rhe-
toricā et plato et cicero similiter et sciāt se ha-
bere eas et sint alijs tres homines quoz vnus
sciat logicā alter grāmaticā et alius rhe-
toricā et isti nesciant se habere eas et de alijs

nihil sciant et alij sciant de se et de istis et nō
sunt plures homines neq; plures qualitates
Probatio hoc q̄libet de quolibet tali scit ip
sum esse tale quale ip̄m est: et sic de secundo z
tertio z nō sunt plura qualelibet. ergo q̄li
bet qualelibet de quolibet tali scit ip̄m esse ta
le quale ip̄m est. Contra quodlibz qualelibet
zc. ergo quodlibet grāmaticum de quolibet
tali scit ip̄m esse tale quale ipsum est. solutio
prima est vera et improbatio peccat secundū
fallaciā sequētis ab inferiori ad superius cum
distributione superioris qz qualelibz supōit
tm̄ pro tribus scz pro tribus primis scz grā
maticus supponit p̄ eadem et etiā pro aliquo
qui habet grāmaticā tm̄ et ita grāmaticū est
in plus q̄ qualelibz z vñ si apponatur signū
vle distributiū sic quolibet et qualelibet zc.
ergo quodlibet grāmaticū fit consequens vt
hic oīs hō ergo oē aial et similiter in ultimo
vt de quolibet qualelibz ergo de quolibz grā
matico cū dicit de quolibet tali.

Sequitur de signis distributivis q̄ti
tatis et sūt illa q̄ distribuūt res se hñ
tes p̄ modū q̄titar] vt quonenscūq; q̄
tuscūq; et scdm hoc q̄rit de hoc sophismate
quonenscūq; fuisti parisius totiens fuisti hō

Probatio vna vice fuisti parisius et illa vice
fuisti homo. alia vice fuisti parisius et illa vi
ce fuisti hō. et sic d' alijs ergo quotiēscūq; fui
sti parisius totiens fuisti homo. Improbatio
quotiēscūq; fuisti parisius totiens fuistibō
s bis fuisti parisius ergo bis fuisti homo qd
falsum est qz hec dictio bis importat interrup
tionem eius cui adiungit sed actus essendi
hōiez nō fuit interruptus in te. Solutio pri
ma est falsa. ad pbatōnē aut respōdendu
est p interruptionē. qz secunda ps copulatiue
est falsa. s. illa vice fuisti homo qz adhuc nul
la vice fuisti hō eo q nūdū vita fuit terminata
vt iterū incipēs viuere: et postea terminaret
qd tñ requiritur ad hoc q bis fuisset hō sic bis
incipit cursus et bis terminat ad hoc q aliq
bis currat. et nota q bis nō impat interrupti
nē tps: s tñ actus illius cui adiungit. Ad
terminū aut sequitur interruptio si autē for
mare sic palogismus. qncūq; fuisti parisius
fuisti hō. s bis fuisti parisius ergo bis fuisti
hō p̄ia est vera et improbatio peccat scdm
fallaciā figure dictiōis ex mutatiōe p̄dicamē
ti. qz qncūq; ē i p̄dicamēto qñ et bis i p̄dicamē
to q̄titatis qz est de gñe quātitatis discrete.

Equitur de infinito qđ quicq̃ moīs
dicitur primo modo dī infinitū qđ
nō pōt p̃transiri. vt vox dī inuisibil
q̃rū ad visū qz ē inuisibilis eo qđ nō ē apta
nata videri. alio mō dī infinitū qđ bz transi
tum ip̃fectū eo qđ nundū ē termīatū. tñ aptū
natū ē termīari vt dū aliq̃s transit spaciū et
nūcū puenit ad suū finē. tertio mō dī infini
tū scđz appositionē vt. nūer⁹ augmētabilis
est infinitū appositōe vnitat⁹ vl alteri⁹. nūeri
quarto mō dī infinitū scđz diuisionē vt p̃tinu
ūz oē aut p̃tinuū diuisibile ē in infinitū. vñ sic
diffinit ab aristotele in q̃rto phisice. cōtinu
um ē diuisibile in sp̃ diuisibilia. alio mō dici
tur infinitū vtroq̃ mō. s. p̃ appositionē z diui
sionē vt tps cū ei tps sit p̃tinuū ē diuisibile i i
finitū diuisionē z cū p̃ vnū tps veiat aliū tps
sic p̃ appositionē vn⁹ tps ad aliū ē finitū ex
quo ad has tres vltias significatiōes diffinit
sic infinitū. Infinitū ē cur⁹ q̃ritatē accipiēti
bus sp̃ ē extra sumere vt si post vltimā p̃tē li
nec accipiat alia post alterā tertā z nūq̃ pos
sit attingi terin⁹ ei⁹ iō linea dī infinita. So
let aut̃ poni qđ infinitū qñq̃ sumit p̃ termio

cōi et tūc ista ppō infinita sunt finita: equalz
binc aliqua infinita sūt finita qñqz sumit p
signo distributio et tunc illa equipollet huic
quo ad distributionē quolibet plura sūt infi
nita. Et pbat sic. vno plura sūt finita duob?
plura sūt finita tribus plura sūt finita et sic d
alijs. ergo quolibet plura sunt finita et sic da
facere tira scalarē distributionē vel interrūptā
vel diuisiuiā qz hec dictio plura in prima p
positione supponit pro duobus et deinceps
in secunda pro tribus et si gradati z scalarit
ascendēdo et sic ista oratio quolibet plura fa
cit distributionem intra scalarem qz p alijs
supponit hoc quod dico quolibet et p alijs
hoc dico plura secundū numerū ascendēdo
vt dictū ē Circa predicta queritur de hoc so
pbismate infinita sunt finita. Probatio duo
sunt finita tria sunt finita et sic infinitum er
go infinita sunt in finita. improbatio ibi pre
dicatur oppositū d opposito ergo locutio est
impossibilis. Potest etiā sic pbari quelibet
plura sunt finita ergo infinita sunt finita So
lutio. Quidā distinguunt eo qd finitū est equi
uocū ad finitū quo ad nos et ad infinitūz

simpliciter. Unde si sumatur infinitum quo ad nos
prima potest esse vera et non predicatur oppo-
situm de opposito quia infinita quo ad nos
sunt stelle et arene maris que non sunt in finem
simpliciter. Si autem sumatur infinitum simpliciter
et simpliciter falsa et predicatur opposi-
tum de opposito. Alij autem distinguunt eo quod in
finitum potest esse terminus communis et sic pri-
ma est falsa vel potest esse dictio sine cathego-
reumatica importans in se distributionem sicut
dictum est et sic ponunt eam esse veram. Sed neutra
istarum solutionum valet quia remoueat utraque di-
stinctio et sumatur in finem simpliciter et scilicet quod est
terminus communis ad hoc remanet probatio et in pro-
batio huius sophismatis unde dicendum est quod pri-
ma simpliciter est falsa et probatio peccat se-
cundum quid ad simpliciter quia infinitum apponere est
infinitum quodam modo et non simpliciter. Unde cum ac-
cipitres numeri secundum appositionem ut duo
et tria non accipit infinitum simpliciter sed quodam
modo sine scilicet quod et ideo non potest ex his inferri infi-
nitum simpliciter. Sequitur tractatus de exponibilibus

Propositio exponibilis est propositio bene
obscurum sensum expositione indigens

propter aliqd̄ sincerit̄ begoreuma in ea simplr
cite vel explicit̄ positū in aliq̄ dictione vt in
bactm̄ bō ē aīal sol. incipit cē alb⁹ infinita ē
linea et sic de alijs. pro quo sciendū ē q̄ ea q̄
faciūt p̄positiōē exponibilem sūt in mltiplici
dīa. Qz quedā sunt signa exclusiua. vt tm̄ so /
lū quedā exceptiua vt p̄ter nisi. quedā redū
plicative vt inq̄tū scōz q̄dam vero importāt
inceptionē vel diuisionē incipit desinit que //
dam importāt priuationēz finis. vt infinituz
quedā importāt excessum p̄p̄tut et suplati
ui gradus. quedā vero importāt spālem
modū distributiōis. vt tot⁹ q̄libz ⁊ sic d̄ alijs
vnde p̄pter illa p̄positio reddit̄ obscura sicq̄
indiget expositione. ⁊ iō dicūtur facere p̄posi
tiōē exponibilē. quare de ip̄is vidēdū est.

per ordinez. Et primo d̄ exclusiuis.

Sētur d̄ signis exclusiuis. vñ signa
exclusiua sūt q̄ ex sua p̄significatiōē
exclusionē importāt et a quib⁹ reddit̄ p̄posi
tio exclusiua vt sūt iste dictiōes sol⁹ vñc⁹ tm̄ tm̄
mō dū taxat et sic de alijs. Hec em̄ signa qñ
excludūt grā alietatis et qñ q̄ grā p̄alita

tis et qñq̃ ponūtur in oīoe siue negatiōe et
qñq̃ cū negatiōe pcedēte aut seqūte. d̃ istis
aut dātur tales regule. Prima ē q̃ ppositio ex
clusiua siue negatiōe exponit p̃vna copula
tiua affirmatiua cui⁹ p̃ia p̃s est p̃iacēs exclu
siue. z s̃. dā p̃s ē negatiua iptans negatōz p̃di
cati d̃ oīous alijs asb̃iecto vt t̃m hō currit. i.
hō currit z n̄b̄li ali⁹ ab homīe currit. vel t̃m
ap̄li dei sunt duodeci. i. ap̄li dei sūt duodeci
et nō sunt plures q̃ duodeci. Secūda regla est
q̃ ppositio exclusiua hui⁹ g̃nis infert copu
latiāz ppositā ex duab⁹ exponētib⁹ siue ppo
nētib⁹ z quālib⁹ eaz scōzū z nō ecōtra. vt t̃m
hō currit g̃ hō currit. et n̄b̄li ali⁹ ab hoīe cur
rit. tertia regla ē q̃ ab exclusiua affirmatiua
ad v̄lem de termis trāsp̄positis ē bona p̃na si
fiat exclusio g̃ra alietatis z nō econtra vt t̃m
aīal ē hō g̃ oīs hō ē aīal. quarta regla ē q̃ ex
clusiua p̃dictoria prioris exponit p̃ distincti
uam affirmatiua d̃ p̃tib⁹ p̃dicētib⁹ prior ex
clusiue. vt ista nō t̃m hō currit. i. null⁹ hō cur.
vel aliqd ab hoīe cur. p̃z ex virtute p̃dictōis
q̃z v̄trob̄q̃ suaf opō p̃dictōis ex hoc etiā p̃z
q̄lter in eis valet p̃na. quita regla ē exclusi

ua in qua ponit vna negatio sequens exclusio
ne exponit p vna copulatiua affirmatiua
pria ps e negatia p iaces. alia e affirmatia in
qua p dicitu affirmatie enunciatu d quolibet
alio vt tm accns n e sba. i. accns n e sba z o e
alio ab accnte e sba. z p b pz qliter p dicitio ei
e expnda: z qlit valeat pna i exclusi.

S Equitur de dictionib⁹ exceptis dicunt
autem dictiones exceptie q signit excep
tionem alicui⁹ contenti sub aliquo distributo cu
ius mōi sūt pter pter q z sic d alijs de qb⁹ dā
ut tles regule. pria e q ois exceptio fit a toto
i ptiac seu a terio sūpto sb signo vli. e aut i
qtitate teri⁹ cōter sūpt⁹ cū signo vli. vt ois
bō pter sorte currit. scda regla e q dicitio ex
ceptiua n ipedita fac tminu cōez sup. quē ca
dit immediate supponere simpliciter vt oē aīal p
ter boiez e irrōale ibi boiez suppoit simpliciter
tertia regla e q vliis affirmatia exceptia expo
nit copulatie p tres categoricas exponētes
qrū pria affirmat p dicitu d sba sūpto cū alio
ab scda affirmat p dicitu terio excepto ter
tia est negatia in q p dicitu negat d terio ex
cepto. vt oē aīal pter boiez e irrōale. ista ex
ponit sic oē aīal aliud ab boie e irrōale. bō e

al et bō nō ē irōal. q̄rta regula ē q̄ vllis ne-
garia exceptia expōit copulatiōe p̄ tres p̄pōes
i q̄z p̄ia p̄dicatū negat d̄ sbō sup̄to cū aliō
z ab i scōa affirāt sbōm d̄ terio excepto. in t̄ia
affirāt vllē p̄dicatū d̄ terio excepto vt hec
nullū aial p̄ter q̄ bō ē risibile expōit sic nul-
lū aial aliō ab hoīe ē risibile. bō ē aial z oīs
bō ē risibilis ex his p̄z q̄lī sue p̄dictorie sūt
exponēde et q̄lter valeat p̄ia in ip̄is.

Sequitur de dictionib⁹ reduplicatis
dicuntur autē dictiones reduplicatiōe
q̄ ip̄ortāt rōez scōz quā aliquid al-
teri attribuit vt in q̄tū scōz q̄ ea rōe q̄. z sic d̄
alijs de quib⁹ dātur tales regule Prima est
q̄ dictio reduplicatiua presupponit aliqd̄ p̄-
dicatū inesse alicui sbō z denotat q̄ illud su-
per quod cadit immediate eē cāz iherētie illi⁹
scōa ē q̄ dictio reduplicatiua sp̄ fert̄ ad p̄di-
catū z nūq̄ reduplicat ip̄z. tertia ē q̄ p̄ o re-
duplicatiua affirmatiua exponit per quartu-
or exponētes affirmatiuas. quaz p̄ia affirāt
p̄dicatū principale de sbō. Scōa autē affirāt
reduplicatum de subiecto. Tertia vero affir-
mat predicatum principale de reduplicato
Quarta est vna cālis in cuius ante ponitur

dictio sp̄ quā cadit te duplicato d̄ aliquo trā
scendēte z in p̄nte p̄dicatū p̄cipale affirmat
de relatiō illi⁹ trāscēdēt̄ vt h̄ bō in op̄rū rōal̄
ē flebilis. i. bō est flebilis z bō ē rōalis z oē rō
nale ē flebile. z qz aliqd ē rōale illud ē flebile
quarta reglā ē qz p̄positio reduplicatiā i qua
ponit̄ negatio p̄ dictionē reduplicatiuā ex
ponitur copulatiōe p̄ q̄tuor exponētes quaz
p̄ia negat p̄dicatū de subiecto scda affirmat
reduplicatū de subiecto. tertia negat vlt̄er p̄
dicatū p̄cipale d̄ reduplicato q̄rta ē vna cal̄
in cui⁹ añ affirmat reduplicatō de suo trāscē
dente: et in p̄nte negat p̄dicatū de relatiuo il
lius transcendētis. vt h̄ null⁹ bō in op̄rū rōal̄
est rudibilis. i. null⁹ bō ē rudibilis oīs bō est
rōalis z nullū rōale ē rudibile. z: qz aliqd est
rōale ip̄z nō ē rudibile. ex quo p̄z qz p̄ leges
p̄dictorū q̄liter exponēde sūt p̄dictorie ista
rum z qualiter valet p̄sequētia in ip̄is. Seq̄
tur de incipit z desinit pro quaz expositione
notāduz ē qz rez quedā sunt quaz totū cē in
instāti et sil' acc̄rit vt bō vel binarius. siue sit
mediante aliq̄ mutatiōe successiua p̄cedente
vt i productiōe naturali siue nulla mutatiōe

ꝑcedere: vt in creatiōe āgel: alia vō sūt quaz
 eē acqrit succēsiue et ꝑs ꝑ ꝑtē vt sūt res na
 ture ꝑmanētis. vt albū z nigrū q̄rū denoia
 tio depēdet a dño supra ꝑrū sic albū nigrū
 et calid. et etiā res nature succēsiue vt mor? z
 tps. z sūl aliq̄rū rez q̄rū eē depdit totū sūl z i
 instāt. aliaz aut q̄rū totū esse de ꝑdit succē
 siue. et scōz bas dictiōes ponūt quattuor re
 glē. ꝑria ē q̄ ꝑpositiōes d̄ incipit rez q̄rū eē
 totū sūl acqrit exponūt ꝑ vnā copulatiuā cu
 i? ꝑria ꝑs ē affirmatiua d̄ pñti scōa negatiua d̄
 ꝑterito vt bō incipit eē. i. bō nūc ē et imedia
 te añ nō fuit. Scōa reglā ē q̄ ꝑpositiōes d̄ i
 cipit rez q̄rū eē acqrit succēsiue exponūt ꝑ
 vnā copulatiuā cui? ꝑria pars est negatiua de
 pñti et scōa affirmatiua de futuro vt hic soz. in
 cipit esse alb? i. soz. nūc nō est alb? et imedia
 te post hoc erit albus vel sic mor? incipit esse
 id est mor? nō est et imediate ꝑ? erit. tertia re
 gula ē q̄ ꝑpositiōes d̄ desinit rez q̄rū eē acq
 ritur totū simul exponūt ꝑ vnā copulatiuā
 cui? ꝑria ꝑs ē affirmatiua de pñti z d̄ scōa ne
 gatiua de futuro vt soz. desinit eē bō. i. soz. ē
 bō z imediate ꝑ? nō erit bō q̄rta regula ē q̄

ppōes d̄ definit rerū quaz eē de p̄dis successi
ue: exponūtur copulatiue ynā negatiua: de
p̄nti et aliā affirmatiua de p̄terito vt hic sor
tes definit esse alb⁹. i. sor. nūc nō est alb⁹ et in
mediate añ hoc fuit alb⁹. exp̄dictis p̄z q̄liter
p̄dictorie istaz sunt exponēde z q̄liter valeat

S Equitur de noie in p̄ntia in ipsis.
finito cui⁹ solēt assignari q̄dā disti
ctiones. p̄ia ē q̄ ifinitū q̄n tenet ne
garie et ē illd̄ qd̄ nō ē finitū neq̄ aptū natūz
finitari vt deus. alio mō p̄t p̄ua iē capiet ē
illud qd̄ nō ē finitū tñ ē aptū natū finitari vt
mor⁹ nūdū p̄fect⁹ ē infinit⁹ z illud est triplex
scilicet infinitū p̄ appōnē vt in nūeris aliud
p̄ dictōes tñ vt i p̄tinuis aliō p̄ vtrūq̄ vt tps
Secūda distinctio ē ne infinito q̄ p̄t distigui
q̄libz mōz p̄cedētū qz aliō d̄ infinitū in ac
tu quod ē p̄tū nō teriatū. aliud ē infinitū in
potentia vt sunt p̄tūua aliud ē infinitū quo
ad nos et nō scdm rez. tertia distinctio est q̄
infinitū vno modo capī ē categorice prout
ē p̄tūas rei subiecte vel p̄dicatē vt cū d̄ mun
d⁹ ē ifinu⁹ alio mō sic categorice matice f̄ p̄t
dicat q̄litate rei f̄ cū q̄liter se bz sbz i ordie a p̄
dica. et sic ē distributō ibi et signū distri. z d̄

bis datur qdā regle. p^{ri}a ē q^d īfinitū sicut be
gorum arice captū positū in s^{ub}o facit terminū
cōsē seqntē stare p^{er} sē tū vt h^{ic} īfinitū hoīes
currūt ibi hoīes suppoit p^{er} sē nō tū mobiliē
Secūda regula ē q^d p^{ro}positio d^{icitur} īfinito linea
ibegorice capto expōit^{ur} p^{er} vnā copu
latiua q^{uod} p^{ri}a p^{ro} affirmat p^{ro}dicatū d^{icitur} s^{ub}o sup^{ra}
sub al^{io} q^{uod} q^{uod}itate p^{ro}tinua v^{el} discretā z secūda
negat p^{ro}dicine ē tali s^{ub}o secūdū debita q^{uod}ntita
tem vt ista īfinitū hoīes currūt q^{uod} sic expōit
tur aliqui hoīes currūt et nō quin tot plures
duob^{us} tribus vel sic hoīes aliq^{uod} currūt et non
quolibz plures tertia regl^a ē q^d p^{ro}positio d^{icitur} īfi
nito capto cathegorice expōit^{ur} p^{er} vnā copu
latiua cū^m p^{ri}a p^{ro} affirmat q^{uod}ntitatē d^{icitur} s^{ub}o z
secūda negat terminū illius q^{uod}ntitatis vt h^{ic} li
nea ē īfinita. i. linea ē q^{uod}nta z nō h^{ab}z terminū
sue q^{uod}ntitatis. et hoc ē si īfinitū sit in p^{ro}dicat
to s^{ed} sit in subiecto p^{ri}a affirmat p^{ro}dicatū de
subiecto q^{uod}ntū: z secūda negat terminū illius q^{uod}
ntitatis vt hec aliq^{uod} corpus īfinitū ē albū. i. q^{uod}
aliquod corp^{us} quantum est albū. et idē cor
pus non habet terminum sue q^{uod}ntitatis. et
nota q^d optet negare terminū illi^{us} q^{uod}ntitatis se
cūndū quē d^{icitur} īfinitū: ita q^d si sit īfinitum

in actu negād⁹ est termin⁹ illi⁹ q̄titat⁹. z si sit
in potētia ita q̄ sit infinitū scōz quātitatē po
tētiāle et nō scōz actualē negād⁹ ē terminus
q̄ntitat⁹ potētiālis z nō q̄ntitat⁹ actualis siue
sit infinitū scōz appositionē vel dictionem.

Sequit⁹ de p̄patriis et suplatiis de
quibus dātur tales regle. Prīa ē q̄
p̄positio bñs p̄patriū p̄prie captū et
nō abusiue exponit copulatiōe p̄ tres exponē
tes q̄rū prīa affirmat positiuū de re exceden
te scōda affirmat eundē de re excessā et tertia
affirmat excessū de re excedente respectu rei
excesseut b̄ sor. est albi⁹ asino. expoit sic sor.
est albus asin⁹ est alb⁹ et sor. est mag⁹ alb⁹ q̄
asinus vel negādo equalitatē forme inēē ex
cesso respectu excedētis ut b̄ sor. ē alb⁹ asin⁹
est alb⁹ s̄ asin⁹ nō est eque alb⁹ sicut sortes
Secunda regula ē q̄ suplatiū distribuit ter
minū cōem sequētes q̄ signat rez excessiua ut
leo ē fortissim⁹ aialū. aialū distribuit. Ter
tia regula ē q̄ suplatiū p̄prietent⁹ vultige
nitū significantē rē excessiua puenire rei ex
cedenti. p̄z qz becē ip̄propria locutō leo ē for
tissim⁹ lincū. qz linc de leone oīno nō verifi

catur. quarta regla ē q̄ ppositio d̄ suplatio p
prie capto exponit copulatiue p tres exponē
tes q̄naz prima affirmat positiuū de re exce
dente. z scda affirmat eū dē de re excessa. z ter
tia negat vltiter excessū d̄ re excessa p respectū
ad rez excedentes. vt h̄ rosa est pulcherrimus
flos floz. i. rosa est pulchra: et oīs flos ē pul
cher: et nullus flos ē pulchrior rosa. Si vero
suplatiuus teneat affirmatiue. tertia exponēs
d̄ esse affirmatiua affirmās excessū de re ex
cedente p respectū ad rē excēssā acceptū vlt̄
vt dicendo rosa est pulchrior oī flore. Et oēs
ppositiones d̄ maxio z mīmo z sic d̄ alijs su
platiuis his; duob⁹ modis pnt exponi dūm d̄
ponat grūs importāsrē excēssā vt si nō pon
tur ille grūs d̄z omitti scda exponēs vt h̄ sor.
est fortissim⁹. i. sor: ē fortis z null⁹ est fortior
ip̄o. Et p̄rie istarū debēt exponi per disjuncti
uas de ptibus contradicentibus

S Equitur de differt: aliud ab de q̄b⁹ dā
tur tales regule. P̄ria est q̄ differt
aliud ab et diuersum cōuenit tantum entib⁹
Nam vt d̄z quarto methaphice nec non ens
enti. nec ens nō enti est idē vel diuersus. Se

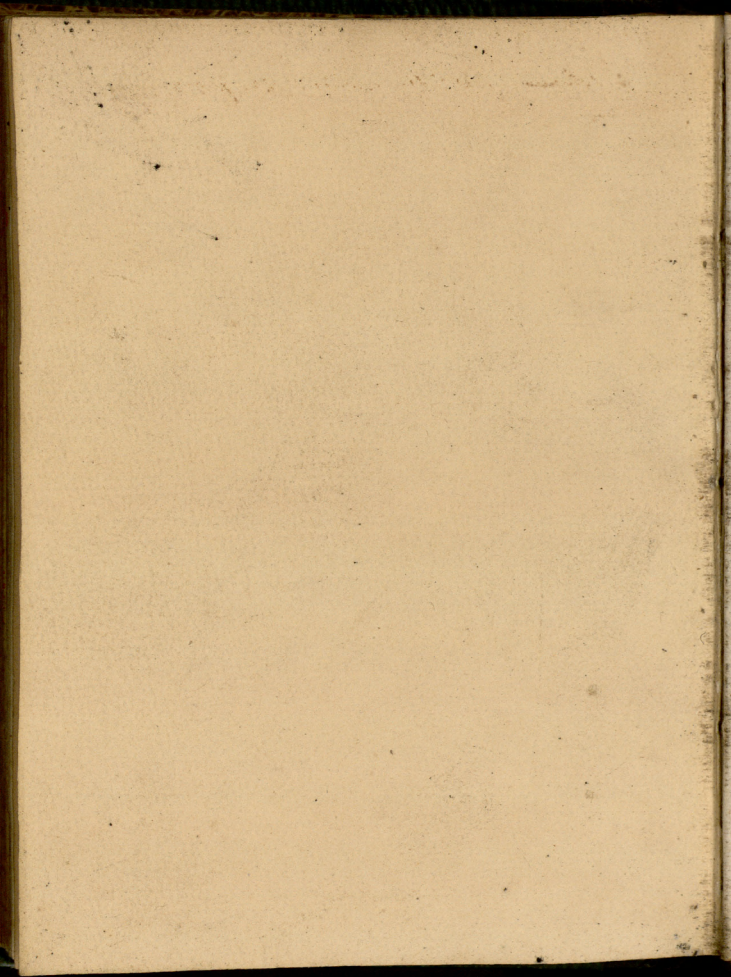
cunda regula est q̄ a latinis recē ab istis di-
ctionib⁹ mediāte a vel ab distribuit si sit di-
stribibil⁹ nisi habeat aliud impedimētū ter-
tia regula ē q̄ ppō d̄ differt affirmatia expo-
nitur p̄ tres exponētes affirmatias i q̄z pri-
ma affirmat hoc verbū est de eo qd̄ differt in
scd̄a affirmat idē d̄ eodē a quo differt tertia
negat vnū illoz de alio vt hō differt ab asino
i. homo est et asinus est et hō nō est asinus
Quarta regula ē q̄ ppō negatiua de differt
d̄ exponi p̄ vnā disiūctiuā de p̄tib⁹ p̄dicen-
tibus vt sor. nō differt ab asino. i. sor. non
est vel asinus non est vel sor. est asinus et va-
let p̄sequētie in istis sicut in precedentib⁹.

Sequitur d̄ hoc signo totus pro quo
sciendū est q̄ hoc sincathegozeuma
totus pōt capi cōiter p̄ omni illo qd̄
h̄ p̄tes vñ cōponit. alio mō capitur magis
proprie p̄ oī illo qd̄ ex oībus suis p̄tib⁹ est p̄-
fectū sicut dom⁹ d̄r tota qñ est p̄pleta ⁊ his
duobus mōis tot⁹ tenet significatiue tertio
mō capiet sincathegozeumatrice put̄ includit si-
gnū distributiū vt h̄ tot⁹ sor. ē alb⁹ ⁊ sic nō
dicit q̄le sit s̄m s̄z qualiter se h̄z ad p̄dicat⁹

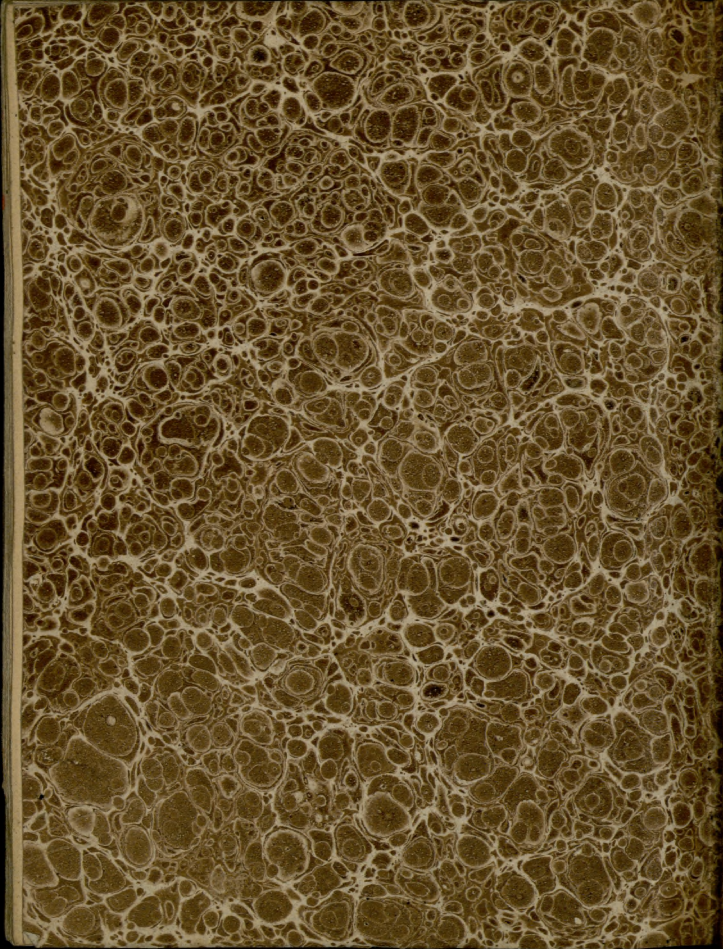
et si modo reddit propositio expositibile de quo
datur due regule. Prima est quod totus distribu
it terminum cui adiungitur quilibet pre integrali
et ut totus sortis est albus. i. quilibet pars sortis est al
ba: Secunda regula est quod propositio affirmativa de to
to exponitur per unam categoricam transsumendo
ly totus in hoc quod est secundum quolibet
sortes est minor sorte. i. sortes secundum quolibet
sui partes est minor sorte. Preterea notandum est quod
hec signa quolibet quilibet non proprie faci
unt propositiones exponibiles sed faciunt distributos
absolutum secundum modum reliquorum signorum. sicut
sunt ista omnia: quilibet sed contra hunc ad determi
num genus predicamentale. ut quilibet distinguit
per quantitatem continuam et in se valet sicut huius omnes
quantitatem continuam et quilibet per omni qualitate:
et valet sicut huius omnem qualitates. Et si dicatur
mentaliter complexa quorum propositio
nes sunt per compositionem. Et hec de ex
ponibilibus dicta sufficiant.

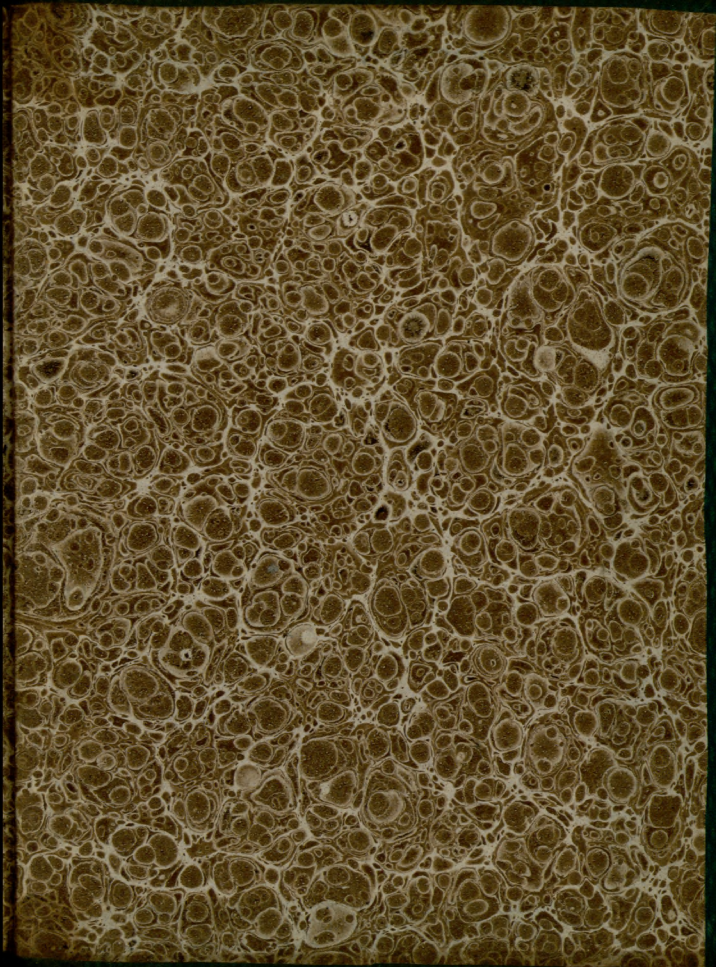
Petrus bypani viri doctissimi ordinis pre
dicatorum summularum liber dyalectice arti
fundamentum. feliciter explicat.

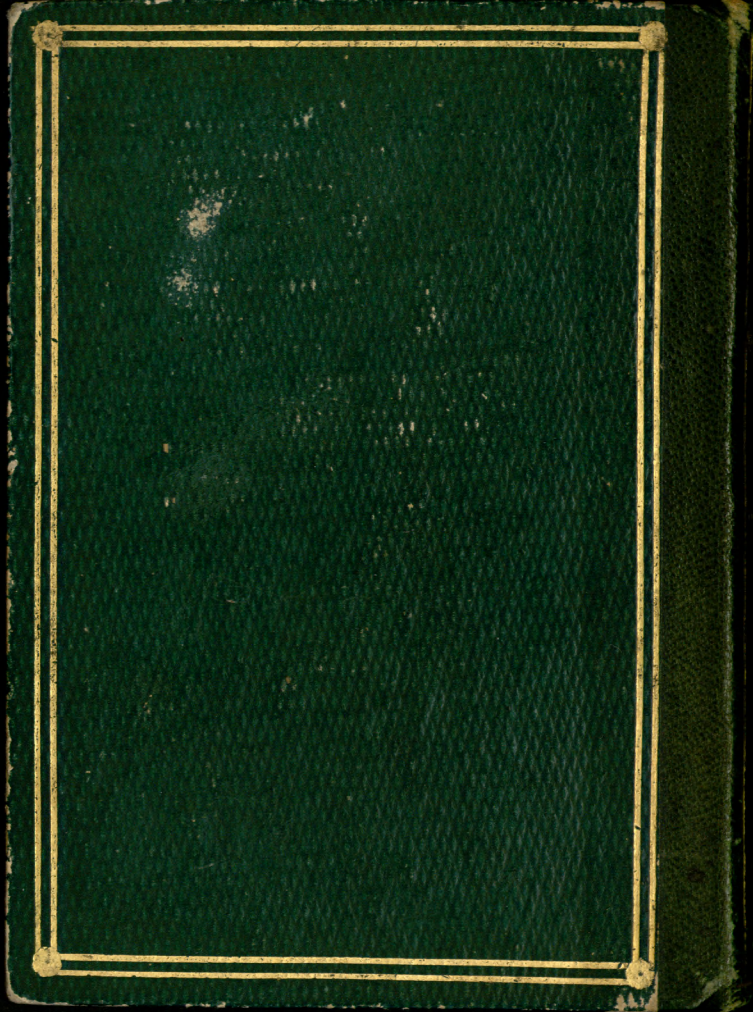

ce volume du XVe Si. contient 220 pages.

PETRI
HISPANI
DIALECTICA

